

నీ ఉనికి,

ఈ ప్రపంచానికి చిరునామా

నువ్వు చేయండించావు,

ఈ ప్రపంచం పైకెగబాకింది

నువ్వు పాదం కదిపావు,

ఈ విశ్వమే నీ వెంట నడిచింది

నీ సంకెళ్ళు తెగిపడ్డాయి,

స్వేచ్ఛ నిండుగా నవ్వింది.

సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం ప్రచురణ

తొలకలి

సుస్థిర వ్యవసాయ మాస పత్రిక

సంపుటి:1 సంచిక: 4 మార్చి 2012 వెల: రూ. 15/-

మార్చి 8 - అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం...

ఆడపిల్లల్ని అంతం చేసే సంస్కృతిని మార్చుకుందాం

ఆ

రైతుల ఉత్సాహం - వినియోగదారుల ప్రోత్సాహంతో

సంబరంగా సాగిన

హైదరాబాద్ ఆర్గానిక్ ఫుడ్ మేళా

హైదరాబాద్
ఆర్గానిక్
పుడ్ మేళా
ఉదయం 10 నుండి రాత్రి 8 వరకు
3, 4 మార్చి 2012
IICT స్టేషన్ కట్, హైదరాబాద్

హైదరాబాద్
ఆర్గానిక్
పుడ్ మేళా
ఉదయం 10 నుండి రాత్రి 8 వరకు
3, 4 మార్చి 2012
IICT స్టేషన్ కట్, హైదరాబాద్

హైదరాబాద్‌లో అమ్మే కూరగాయల్లో 18 రకాల రసాయన పురుగు విషాల అవశేషాలు ఉన్నాయని తాజా పరిశోధనలలో బయటపడింది. ప్రస్తుతం మనం తింటున్న తిండి, కూరగాయలు, పండ్లు అన్నీ రసాయనాలు వాడి పండించినవే. అధిక దిగుబడి సాధించే పేరున రసాయన ఎరువులు, సస్యరక్షణ పేరున రసాయన పురుగు విషాలు పెద్ద మొత్తంలో వినియోగిస్తున్నారు. అంతేగాక కాయలను పండ్లుగా మార్చేందుకు, కొన్ని రకాల పండ్లను ఎక్కువ రోజులు నిలువ ఉంచడానికి రసాయనాలను వినియోగిస్తున్నారు. ఈ రసాయన వ్యవసాయం రైతులకు లాభం చేయకపోగా న్యాయంగా వారినీ, ఇతర వినియోగదారులనూ రోగాల పాలు చేస్తున్నది. రసాయన వ్యవసాయంలో ఉన్న నష్టాలను అర్థంచేసుకుని, రాష్ట్రవ్యాపితంగా లక్షలాది మంది రైతులు పురుగుమందులు వాడని వ్యవసాయాన్నీ, పూర్తిగా సేంద్రియ వ్యవసాయాన్నీ చేస్తున్నారు. ఈ పద్ధతిలో వివిధ పంటలను సాగుచేస్తున్న రైతులతో కలసి సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం గత 8 సంవత్సరాలుగా పనిచేస్తున్నది. సేంద్రియ పద్ధతులలో రైతులు పండించిన ఉత్పత్తులను వినియోగదారులకు అందించేందుకు సహజ ఆహారం గత 3 సంవత్సరాలుగా కృషి చేస్తున్నది. సేంద్రియ సాగు చేస్తున్న రైతులకు మార్కెట్‌ను మరింత విస్తృతం చేసేందుకూ, వినియోగదారులకు సేంద్రియ ఉత్పత్తులన్నీ ఒకే చోట

తొలకరి

సుస్థిర వ్యవసాయ పత్రిక

మార్చి 2012

సంపుటి : 1 సంచిక : 4

వెల : 15/-

సంపాదకులు:

డా॥ జి.వి. రామాంజనేయులు

సహ సంపాదకులు:

కన్నెగంటి రవి

ఫోన్: 9912928422

ravi@csa-india.org

సంపాదక వర్గం:

డా॥ టి. ఏ. వి. ఎస్. రఘునాథ్

జి. చంద్రశేఖర్

జి. రాజశేఖర్

ప్రచురణ:

సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం

ముద్రణ:

నవ్య ప్రింటర్స్, రాజ్ భవన్ రోడ్,

సోమాజీగూడ, హైదరాబాద్

వివరాలకు:

ఎడిటర్, తొలకరి

12-13-445, వీధి నెం.1,

తార్నాక, సికింద్రాబాద్-500017

ఫోన్: 040-2701302 / 7735

www.tolakari.com

లోపలి పేజీల్లో...

1. సంపాదకీయం - డా॥ జి.వి. రామాంజనేయులు 2-3
2. కొండాపురంలో రైతు సేవా కేంద్రం ప్రారంభం - సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం 4-5
3. సమస్యాత్మక భూములు - వాటి యాజమాన్యం - సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం 6-7
4. కొనసాగుతున్న రైతు ఆత్మహత్యలు - అమలు కాని 421 జీ.వో - తొలకరి డెస్క్ 8-9
5. పసుపు పంట కోత, త్రవ్వటంలో మెళకువలు - సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం 10-11
6. నాబార్డ్ పథకం : బ్యాంకుల ద్వారా సూక్ష్మరుణాలు 12-13
7. 2012-13 కేంద్ర బడ్జెట్ - వ్యవసాయ రంగం - ఆశ 14-15
8. వివిధ పంటలలో సస్యరక్షణ - డా॥ టి.ఎ.వి.ఎస్. రఘునాథ్ 16-17
9. రైతులు రక్షించుకోవాల్సిన మొక్కలు - డా॥ టి.ఎ.వి.ఎస్. రఘునాథ్ 18
10. మారెడు గడ్డలు (బర్రె సుగంధి) - ఆం.ప్ర. జిషధ మరియు సుగంధ మొక్కల బోర్డు 19
11. సాగు రంగంలో కొనసాగుతున్న విషాదాలు - తొలకరి డెస్క్ 20
12. రైతుల ప్రశ్నలు - శాస్త్రవేత్తల, నిపుణుల సమాధానాలు - సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం 21-22
13. పరిశుభ్రమైన పాల ఉత్పత్తి - ఆంధ్ర 23-24
14. సంక్షోభంలో మిరప రైతులు - తక్షణమే సమస్యను పరిష్కరించాలి - చిట్టిపాటి వెంకటేశ్వర్లు 25
15. వ్యవసాయంలో సస్యరక్షణకు ఐదు శాతం వేప ద్రావణం - సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం 26
16. జన్యుమార్పిడి పంటలు, అణువిద్యుత్ పై ప్రజలతో చర్చించాలి - మేధావుల బహిరంగ లేఖ 27-28
17. నిగ్గదీసి అడుగు.. - తొలకరి డెస్క్ 29
18. అంత్యక్రియకి ఆహ్వానం - కథ - కలశపూడి శ్రీనివాసరావు 30-32

రైతులారా, ఆత్మస్థైర్యం కోల్పోవద్దు. ఆత్మహత్యలకు పాల్పడవద్దు

భూమిని ఫలాలుగా, పంటలుగా

మార్చే ప్రవీణత ఉన్నవాడు

ధైర్యం కోల్పోనక్కరలేదు

మట్టిలో ఉన్న కస్థూరి తీసే మనిషికి

జీవన పరిమళాలకు కొరత లేదు

ఈ యేడాది మొలిచిన పైర్లకు

దుఃఖం తీరకపోతే

వచ్చే యేడాది

వట్టి కొడవక్కు పట్టుకున్న

పిడికిళ్ళే మొలుస్తాయ్

- గుంటూరు శేషేంద్రశర్మ

నడ్ల కళ్ళలో కుంపట్లు రాజుకుంటున్నాయ్ నాగటి బృకుటిలో కోదాగ్నులు రేగుతున్నాయ్

బి.టి. పత్తికి పదేళ్లు

భారతదేశంలో బి.టి.పత్తి ప్రవేశపెట్టి పది సంవత్సరాలు అవుతుంది. అప్పటికే సంక్షోభంలో వున్న పత్తి రైతులను ఆదుకోవటానికి అని చెప్పి దీనిని విడుదల చేశారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మొదటిసారి 1986లో ప్రకాశం జిల్లాలో తెల్ల దోమ తీవ్రమవటంతో 100 మందికి పైగా పత్తి రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు. ఆ తర్వాత సింథటిక్ పైరిత్రాయిడ్ పురుగు మందులను ప్రవేశపెట్టారు. అయితే కాయ తొలిచే పురుగులు ముఖ్యంగా లద్దె పురుగు, పచ్చ పురుగు ఈ మందులకు తట్టుకునే శక్తి పెంచుకోవటంతో 1997లో వరంగల్, కరీంనగర్ జిల్లాలలో రెండు వేల మందికి పైగా పత్తి రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు.

ఆ సమయంలో పచ్చ పురుగును తట్టుకునే శక్తి వుంది అంటూ బి.టి. పత్తిని ప్రవేశపెట్టారు. బెసిల్లస్ తురిన్జిఎంసిస్ అనే సూక్ష్మజీవి నుంచి 1 అనే విషాన్ని ఉత్పత్తి చేసే జన్యువులను పత్తి పంటలో ప్రవేశపెట్టి బి.టి.పత్తిని తయారు చేశారు. అయితే ఇటువంటి జన్యుమార్పిడి పంటలతో వుండే అనేక రకాల సమస్యల వలన పెద్ద ఎత్తున వ్యతిరేకత వచ్చినా ప్రభుత్వం మూడు సంవత్సరాలకు అనుమతితో 2002లో విడుదల చేసింది. మొదట ప్రవేశపెట్టిన 12, 162, 184 లతో మన రాష్ట్రంలో రైతులు బాగా నష్టపోవటంతో 2005లో వీటికి ఇచ్చిన అనుమతిని రద్దు చేశారు. ఆ తర్వాత ఆరు రకాల బి.టి. జన్యువులతో మొత్తం 780 బి.టి. హైబ్రిడ్లు ప్రవేశపెట్టారు. దీంతో మామూలు రకాలు / హైబ్రిడ్లు కనుమరుగయ్యాయి. ప్రస్తుతం పత్తి పంటలో దాదాపు 98 శాతం వరకు బి.టి.పత్తి ఆక్రమించింది. ఈ మార్కెట్ లో అత్యధికం (90 శాతం వరకు) మహికో-మాన్ శాంట్, దాని అనుబంధ సంస్థలు, లైసెన్స్ పొందిన ఇతర సంస్థల చేతిలో వున్నది.

దిగుబడులు పెరగటం అన్న ప్రచారం చూస్తే నిజానికి 2001-02 నుండి 2007-08 (బి.టి.పత్తి విస్తీర్ణం ఇంకా పె రుగుతున్న దశలో) మధ్యలో దిగుబడులు హెక్టార్ కు 454 కిలోల నుండి 690 కిలోలకు పెరిగాయి. అదే 2010-11 (పూర్తిగా బి.టి. పత్తికి మారిన తర్వాత)కి అది హెక్టారులకు 505 కిలోలకు పడిపోయింది. 2011-12లో అయితే హెక్టారుకు 320కిలో పడిపోయినట్లు లెక్కలు చెబుతున్నాయి. ఈ ఉత్పత్తి పెరుగుదల కూడా సూటి రకాల నుంచి హైబ్రిడ్లకు మారటం వలన వచ్చిందని దేశ వ్యాప్తంగా వున్న అనేక నివేదికలు తెలుపుతున్నాయి. జాతీయ స్థాయిలో చూస్తే బి.టి.పత్తి విస్తీర్ణం 2004లో 5.6 శాతం నుంచి 2010లో 85 శాతానికి పెరిగింది. బి.టి.పత్తి విస్తీర్ణం 5.6 శాతం (2004లో) వున్నప్పుడు దిగుబడి 1463 కిలోలుగా వుంది. అదే 2010లో బీటీ పత్తి విస్తీర్ణం 94 లక్షల హెక్టార్లకు చేరినప్పుడు (మొత్తం పత్తిలో 85 శాతం) దిగుబడి కేవలం 506 కిలోలకి మాత్రమే పెరిగిందని సాక్షాత్తు కేంద్రియ పత్తి పరిశోధనా సంస్థ డైరెక్టర్ డా॥ కేశవ్ రాజ్ క్రాంతి తెలిపారు.

బీటీ పత్తి పండించిన పొలాలలో ఎక్కువ ఎరువు వేయాల్సి వస్తుందనీ, భూములు పాడవుతున్నాయనీ రైతులు అనేక ఫిర్యాదులు చేశారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం వారే పదిహేను శాతం వరకు ఎక్కువ ఎరువులు వేయాలని వ్యవసాయ పంచాంగంలో చెబుతున్నారు. సాగు నీరు అవసరం ఎక్కువ అని రైతులు చెప్తున్నారు. అలాగే విదర్భ రైతులు ఆత్మహత్యలపై ప్రణాళికా సంఘం నివేదికలో వర్షాధార ప్రాంతాలకు బి.టి.పత్తి అనుకూలం కాదని తేల్చారు.

మొదట్లో కొద్దిగా కాయ తొలిచే పురుగుల ఉధృతి తగ్గినట్లు కనిపించినా రాను రానూ రసం పీల్చే పురుగులు ఎక్కువవటం, వాటి ద్వారా వచ్చే తెగుళ్ళు కూడా ఎక్కువవటంతో పురుగుమందుల వినియోగం మరలా పెరిగింది. గులాబీ రంగు పురుగు తట్టుకునే శక్తి పెంచుకుంది అని సాక్షాత్తు కంపనీ ప్రకటించింది.

సంవత్సరం	విస్తీర్ణం (లక్షల ఎకరాలలో)	ఉత్పత్తి (లక్షల బేళ్ళు) (బేలు-170కిలోలు)	ఉత్పాదకత (కిలోలు/హెక్టారుకు)
1996-1997	10.07	26.50	447.00
1997-1998	8.98	25.50	483.00
1998-1999	12.78	25.00	333.00
1999-2000	10.39	22.50	368.00
2000-2001	10.22	25.25	420.00
2001-2002	10.02	26.75	454.00
2002-2003	8.03	19.75	418.00
2003-2004	8.37	27.40	557.00
2004-2005	11.78	32.50	469.00
2005-2006	10.33	33.00	543.00
2006-2007	9.72	36.00	630.00
2007-2008	11.33	46.00	690.00
2008-2009	13.99	53.00	644.00
2009-2010	14.75	54.50	628.00
2010-2011	17.84	53.00	505.00

* ఉత్పత్తి అంచనా, పూర్తి వివరాలు అందవలసి వుంది.

గత పది సంవత్సరాల అనుభవాలు చూస్తే బీటీ పత్తితో రైతులు అనేక సమస్యలు ఎదుర్కున్నారు. పత్తిచేలో మేసిన గొర్రెలు చనిపోయాయని అనేక ఫిర్యాదులు వచ్చాయి. దీనిపై పరిశోధన చేయమని కంపెనీ కోరినా అయితే కంపెనీ ఎలాంటి పరిశోధనలూ చేయలేదు. అలాగే బీటీపత్తి పొలాల్లో పని చేసే వారికి ఎలర్జి వలన చర్మ రోగాలు వచ్చినట్లు చాలా ఫిర్యాదులు వచ్చాయి.

ఇంతకూ ముందు ఎప్పుడు లేనంతగా ప్రచారం మీద ఖర్చులు పెడుతున్నారు. కంపెనీ ఇచ్చిన తప్పుడు ప్రచారాల పై ఇప్పటికే అనేక కేసులు కూడా నడిచి కంపెనీని తప్పు పట్టటం జరిగింది.

అలాగే ఓ.శీ విత్తనాలపై మేధో హక్కులు వుండటంతో కంపెనీలు విత్తన ధరలు విపరీతంగా పెంచేశాయి. ఒక ప్యాకెట్ 1800 నిర్ణయించటంతో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం కమీషన్లో ఫిర్యాదు చేసింది. ఆ తర్వాత ధరల నియంత్రణకు ఒక చట్టం కూడా తెచ్చారు.

ఒక్క పంటలో ప్రవేశపెట్టబడిన ఒకటి రెండు జన్యవులతో, ఒక్క కంపెనీకి వున్న ఒక్క పేటెంట్తో ఇన్ని సమస్యలు వస్తే అన్ని రకాల ఆహార పంటలలో అనేక రకాల జన్యవులు ప్రవేశపెట్టడం వలన సమస్యలు మరింత పెరుగుతాయనే భయాలు వ్యక్తం అవుతున్నాయి.

ఇప్పటికే సేంద్రియ వ్యవసాయం, జీరో బడ్జెట్ ప్రకృతి వ్యవసాయం లాంటి అనేక ప్రత్యమ్నాయాలు వున్న నేపథ్యంలో ఇంకా పరిష్కారం కాని, జవాబుదారకని అనేక ప్రశ్నలు వున్న జన్యమార్పిడి లాంటి పద్ధతులపై కాక, ప్రత్యామ్నాయాలపై దృష్టి పెట్టాల్సిన సమయం వచ్చింది. అలాగే పది సంవత్సరాల బీటీపత్తి అనుభవాలను పరిశీలించి వీటిపై ఇప్పటికైనా సరైన నిర్ణయాలు తీసుకోవాలి. చేయాల్సిన పరిశోధనలు వేగంగా పూర్తి చేయాలి.

సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం (సి.ఎస్.ఎ), ఎయిడ్ ఇండియా సంస్థల సహకారంతో కొండాపురంలో

రైతు సేవా కేంద్రం ప్రారంభం

మార్చి 12...

రాష్ట్ర సుస్థిర వ్యవసాయంలో మరో ముందడుగు పడింది. కర్నూలు జిల్లా సి.బెలగల్ మండలం, కొండాపురం ప్రాంత రైతులు నూతన వరవడికి శ్రీకారం చుట్టారు. 15 గ్రామాల రైతులు సమైక్యంగా సుస్థిర వ్యవసాయ గ్రామాల కమిటీ ఏర్పరుచుకున్నారు. తమ ప్రాంత రైతులు సాగురంగంలో ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను పరిష్కరించుకునే క్రమంలో రైతు సేవా కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్ర (సి.ఎస్.ఎ), ఎయిడ్ ఇండియా సంస్థలు ఈ కేంద్రం ఏర్పాటు కోసం సహకరించాయి.

ఈ కేంద్రం ప్రారంభోత్సవ సభ కొండాపురంలో రైతు సేవా కేంద్రం కోసం తీసుకున్న ఇంటి ముందు ఆవరణలో జరిగింది. కమిటీ సభ్యులందరూ చుకుకుగా కార్యక్రమానికి కావలసిన ఏర్పాట్లన్నీ చేశారు. వ్యవసాయరంగ ఫోటోలు, బ్యానర్లతో ఆ ప్రాంతమంతా అలంకరించారు.

ఈ కార్యక్రమానికి వచ్చిన వ్యవసాయశాఖ జాయింట్ డైరెక్టర్ శ్రీ రామమూర్తి, రిజ్బున్ కత్తిరించి కార్యాలయాన్ని ప్రారంభించారు. అనంతరం సుస్థిర వ్యవసాయ మాసపత్రిక 'తొలకలి' సహ సంపాదకులు కె. రవి అధ్యక్షతన జరిగిన సభలో జాయింట్ డైరెక్టర్ శ్రీరామమూర్తి, డాట్సెంటర్ జిల్లా కో-ఆర్డినేటర్ డా॥ సరళమ్మ, బనవాసి కృషి విజ్ఞానకేంద్రం సీనియర్ శాస్త్రవేత్త డా॥ నర్సిములు, వ్యవసాయశాఖ సహాయ సంచాలకులు శ్రీనివాసులు, ఉద్యానశాఖ సహాయ సంచాలకులు శరవణన్, భూసార పరీక్షాకేంద్రం శాస్త్రవేత్త వెంకటేశ్వర్లు, వాటర్షెడ్ ప్రోగ్రామ్ ఆఫీసర్ మనోహర్, ఎమ్మిగనూరు వ్యవసాయ అధికారి పాపిరెడ్డి హాజరై ప్రసంగించారు. కొండాపురం ప్రాంత రైతులు ఆదర్శప్రాయమైన ఒక ప్రయత్నాన్ని ప్రారంభించారని, ఇందుకు ప్రభుత్వశాఖలన్నీ సంపూర్ణ సహాయ సహకారాలు

అందిస్తాయనీ హామీ ఇచ్చారు. రైతు సేవా కేంద్రం కో-ఆర్డినేటర్ జనార్ధన్, ఇతర కార్యకర్తలు భవిష్యత్తులో కూడా ఇదే స్ఫూర్తితో పని చేయాలని ఆకాంక్షించారు.

రైతు స్వరాజ్యవేదిక రాష్ట్ర కో-ఆర్డినేటర్, ఎయిడ్ ఇండియా సంస్థ ప్రతినిధి విస్సా కిరణ్ కుమార్, సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం ప్రోగ్రామ్ ఆఫీసర్ రాజశేఖర్, వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్త జి. చంద్రశేఖర్, సి.ఎస్.ఎ ఫీల్డ్ కో-ఆర్డినేటర్లు యాదవరెడ్డి (హైదరాబాద్), విజయకుమార్ (కడప), ఆదినారాయణ (అనంతపూర్) హాజరై సేవా కేంద్రాన్ని రైతులందరికీ అందుబాటులో వుండేలా తీర్చిదిద్దాలని ఆకాంక్షించారు.

కొండాపురం సర్పంచ్ తలారి వెంకటేశ్వర్లు, గుండ్రేవు సర్పంచ్ కృష్ణయ్య, సంగాల సర్పంచ్ హనుమంతు యాదవ్, ముడుమల సర్పంచ్ మారప్ప, కొత్తకోట ఆదర్శరైతు కె. నాగేశ్వరరెడ్డి, కొండాపురం ఆదర్శరైతు నర్సింహారెడ్డి, 15 గ్రామాల నుండి అనేక మంది రైతులు ఈ ప్రారంభోత్సవ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు. ఆలిండియా రేడియో ప్రోగ్రామ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ సుధాకర్ రెడ్డి మొత్తం కార్యక్రమాన్ని రికార్డు చేసి కర్నూల్ రేడియో స్టేషన్ ద్వారా ప్రసారం చేశారు.

గ్రెండర్, డ్రమ్సీడర్, మార్కర్లు, వీడర్లు లాంటి పరికరాలు, సుస్థిర వ్యవసాయానికి అవసరమైన సాహిత్యం రైతుల కోసం ఈ సేవా కేంద్రంలో అందుబాటులో వుంచారు.

ఈ రైతు సేవా కేంద్రం ప్రభుత్వ వ్యవసాయ విస్తరణ విభాగానికి ప్రత్యామ్నాయం కాదనీ, ప్రభుత్వ విస్తరణ విభాగం మరింత పటిష్టం కావలసిన అవసరం వుందనీ, రైతులకు అవసరమైన అన్ని సహాయాలూ, పథకాలూ, బడ్జెట్ కేటాయింపులూ మరింతగా పెంచాల్సిన అవసరమందనీ నిర్వాహకులు ప్రకటించారు.

రైతు సేవా కేంద్రం లక్ష్యాలు

- ☞ రసాయన ఎరువులు, పురుగు విషాలు, రసాయన కలుపు మందులు వాడి రైతులు వ్యవసాయం చేస్తూ ఆర్థికంగా తీవ్రంగా నష్టపోతున్నారు. ఉత్పత్తి ఖర్చులు పెరిగి అప్పుల పాలవుతున్నారు. దీనిని నివారించడం మొదటి లక్ష్యం.
- ☞ రసాయన వ్యవసాయం వల్ల భూమి, నీరు, గాలి, ఆహారం విషపూరితమై పోతున్నాయి. పర్యావరణం నాశనమవు తున్నది. దీనిని నివారించడం రెండవ లక్ష్యం.
- ☞ విషపూరిత రసాయనాల వల్ల మనుషుల, పశువుల, ఇతర జీవజాతుల ఆరోగ్యానికీ, ఉనికికీ దెబ్బతగులుతున్నది. దీనిని నివారించడం మూడవ లక్ష్యం.
- ☞ రసాయన ఎరువులు, పురుగుమందుల వాడకం వల్ల కొత్త కొత్త తెగుళ్లు, రోగాలు, పంటలలో పోషక లోపాలు పెరిగి పోతున్నాయి. దీనిని నివారించడం నాల్గవ లక్ష్యం.
- ☞ పై సమస్యలనుండి బయట పడాలంటే సుస్థిర, సేంద్రియ వ్యవసాయ మొక్కటే మార్గం. దానిని ప్రోత్సహించడం ఐదవలక్ష్యం.

రైతు సేవా కేంద్రం ఏం చేస్తుంది?

- ❖ అన్ని రకాల పంటల సాగుకు సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతులపై సలహాలు అందిస్తుంది. భూసార పరిరక్షణ, విత్తన శుద్ధి, చీడ పీడల నివారణ తదితర అంశాలపై రైతులకు అవగాహన కల్పిస్తుంది.
- ❖ సేంద్రియ ఎరువుల తయారీ, కషాయాలు, ద్రావణాల తయారీ, తదితర అంశాలపై సలహాలు, శిక్షణ ఇస్తుంది.
- ❖ విత్తనాల ఎంపికలో రైతులకు సహకరిస్తుంది. పంట కోతల అనంతరం నిల్వచేసే పద్ధతులపై అవగాహన కల్పిస్తుంది.
- ❖ రైతులకు నాణ్యమైన విత్తనాలు అందుబాటులో వుంచు తుంది. తక్కువ రెంటుతో రైతులకు వీడర్స్, మార్కర్స్, స్ప్రేయర్స్, కషాయాలు రుబ్బుకొనుటకు గ్రైండర్, వేప గింజలను పొడిగా చేసేందుకు పల్వలైజర్, విత్తేందుకు డ్రమ్ సీడర్ తదితర వ్యవసాయ పరికరాలను అందుబాటులో వుంచుతుంది.
- ❖ రైతులకు ఉద్దేశించిన ప్రభుత్వ పథకాలు, వ్యవసాయ శాఖ, ఉద్యానశాఖ, పశుసంవర్ధక శాఖ వివిధ పథకాలకు అందించే

రాయితీలు తదితర అంశాలకు సంబంధించి పూర్తి సమాచారాన్ని రైతులకు అందుబాటులో వుంచుతుంది.

- ❖ సుస్థిర వ్యవసాయ పద్ధతులపై రైతులకు అవసరమైన అవగాహన పెంపొందించేందుకు పుస్తకాలు, పోస్టర్లు, కరపత్రాలు, ఛార్టులు, సీడీలు అందుబాటులో వుంచుతుంది.
- ❖ రైతులు తమ ఉత్పత్తులను, న్యాయమైన ధరలతో మార్కెట్ చేసుకునేందుకు సహకారం అందిస్తుంది.
- ❖ ప్రభుత్వ సంస్థలు, అధికారులతో నిత్యం చర్చిస్తూ, రైతులకు అవసరమైన అన్ని సహాయాలను సకాలంలో అందుబాటు లోకి తెచ్చేందుకు కృషి చేస్తుంది.

రైతు సేవా కేంద్రం సి.బెలగల్ మండలంలోని 15 గ్రామాల పరిధిలో పని ప్రారంభిస్తుంది. ఈ రైతు సేవా కేంద్రం సలహాలను, సేవలను అందుకొని రైతు సోదరులు, సోదరీమణులు తమ వ్యవసాయాన్ని సుస్థిరం చేసుకోవాలనీ, ఆదాయ భద్రత, ఆరోగ్య భద్రత పొందాలని నిర్వహకులు కోరుతున్నారు.

రైతు సేవా కేంద్రం నుండి సేవలు పొందాలనుకుంటున్న రైతులు సంవత్సరానికి 50 రూపాయలు చెల్లించి పేరు నమోదు చేసుకోవాలి. ఈ విధంగా జమ అయిన నిధి కూడా సాగుదారుల సేవకే వినియోగించబడుతుందని నిర్వాహకులు తెలిపారు.

సుస్థిర వ్యవసాయ గ్రామాల కమిటీ

1. ఎస్. జనార్ధన్	- కో-ఆర్డినేటర్, రైతు సేవా కేంద్రం, కొండాపురం
2. కె. నాగేశ్వరరెడ్డి	- కొత్తకోట
3. గోపాల్ రెడ్డి	- కొండాపురం
4. పి. చిన్న నర్సింహారెడ్డి	- కొండాపురం
5. కె. క్రిష్ణారెడ్డి	- గుండ్రేవుల
6. పి.జి. శ్రీనివాసులు	- సంగాల
7. బి. మారెప్ప (సర్పంచ్)	- ముడుమాల
8. జగదీశ్వర్ రెడ్డి	- ముడుమాల
9. బి. వెంకటేశ్వర్లు	- కొండాపురం
10. చిన్న మానిక్యం	- కొండాపురం
11. పెద్ద రామయ్య శెట్టి	- ఫలదొడ్డి
12. కె. పెద్ద ప్రభు	- కొండాపురం

సమస్యాత్మక భూములు వాటి యాజమాన్యం

వివిధ భూ సమస్యలు సుస్థిర అధికృత్యుని సాధించకుండా ఆటంక పరుస్తున్నాయి. ఈ క్రింద సూచించిన యాజమాన్య పద్ధతుల ద్వారా వీటిని అధిగమించి సుస్థిర వ్యవసాయంలో అధిక దిగుబడులను సాధించవచ్చు.

1. లోతుతక్కువ మరియు గలస అధికంగా గల నేలలు

నేల లోతు తక్కువగా ఉండటం (30 సెం.మీ కన్నా తక్కువ) వలన పైరు పెరుగుదల తగ్గడమే గాకుండా నీరు మరియు భూసారం పరిమితంగా ఉండటంతో పంట దిగుబడి తగ్గుతుంది. ఈ నేలల ఉత్పాదక శక్తి పెంచడానికి లుకు అడ్డంగా బోదెలు, కాలువలు నాగళ్ళతో లేదా బండుఫార్మర్తో లేదా పారలతో గానీ నిర్మించి పైరును బోదెల మీద నాటాలి. ఒక మీటరు దూరంలో లోతుగా మూడు సంవత్సరాలకు ఒకసారి దున్నాలి. వీటితోపాటు ఎకరాకు 4 టన్నుల పశువుల ఎరువు లేదా ఇతర సేంద్రీయ ఎరువును వేసి దిగుబడిని పెంచవచ్చు.

2. తక్కువ నీటి నిల్వ శక్తిగల భూములు

వీటిలో ఇసుకశాతం అధికంగా ఉండడంతో పాటు బంకమన్ను 20 శాతం కన్నా తక్కువగా ఉంటుంది. ఈ నేలల్లో దిగుబడి పెంచడానికి 40 టన్నుల చవుడు స్వభావంలేని చెరువు మట్టిని వేసవిలో వర్షాలకు ముందే తోలాలి. చెరువు మట్టిలోని పెద్ద పెళ్ళలను పగులగొట్టి చేనులో పలచగా చల్లి కలియదున్నాలి. ఇసుక నేలల్లో చెరువు మట్టిని తోలిన తరువాత 200 కిలోల బరువుగల రోలర్ను 5 నుండి 6 సార్లు నడిపించాలి. చెరువు మట్టి వేయడం వల్ల భూమిలో బంక మన్ను శాతం పెరుగుతుంది. అందువలన భూమికి నీటిని, పోషక పదార్థాలను నిలుపుకునే శక్తి పెరుగుతుంది. ఏ పంట అవశేషాన్నైనా ఎకరాకు 20 క్వీంటాళ్ళ చొప్పున వర్షాకాలానికి ఒకనెల ముందుగానే చేనుపై పలచగా చల్లి దంతి లేదా గుంటకతో మట్టిలో కలియదున్ని ఈ సమస్యను అధిగమించవచ్చు. పై వ్యర్థ పదార్థాలను చేనులో తోలిన తర్వాత అలాగే గాలికి వదిలేయకుండా వెంటనే చేనులో కలియదున్నడం చాలా ముఖ్యం. వశువుల ఎరువులను కూడా దీని ఉపయోగించవచ్చు.

3. అడుగుమట్టిలో గట్టి పొర

ఈ సమస్యను తేలికగా గుర్తించవచ్చు. ఒక మీటరు వెడల్పు, పొడవు, లోతుగల గొయ్యిని త్రవ్వి చూస్తే భూమిలోపల గట్టిపొర కనబడుతుంది. గట్టి పొరకుపైన, క్రింద మామూలు మట్టి ఉంటుంది. చిన్నపాటి చాకును గ్రుచ్చి ఈ గట్టి పొరను నిర్ధారించుకోవచ్చు. గట్టిపొర ఉన్నచోట చాకుకు గట్టిగా తగులుతుంది. ఈ సమస్య

నిజామాబాద్ జిల్లాలోని చెఱుకు పండించే రేగడి భూముల్లో ఎక్కువగా గమనించారు. పెద్ద ట్రాక్టరుతో, లోతుగా దున్నే నాగళ్ళతో లేదా సబ్ సాయిలర్ లేదా చిసెల్ నాగళ్ళతో దున్ని ఈ సమస్యను అధిగమించవచ్చు. ఈ లోతు సాళ్ళను 60 సెంటీమీటర్ల దూరంలో రెండు వైపులా తోలాలి. వీనితోపాటు ఎకరాకు 10 టన్నుల పశువుల ఎరువు లేదా 2 టన్నుల జిప్సం కూడా వేస్తే 10 నుండి 12 శాతం వరకూ అధికంగా చెఱుకు దిగుబడిని పెంచవచ్చు. ఈ లోతు దుక్కి ప్రభావం 3 సంవత్సరాల వరకు ఉంటుంది.

3. మాగాణిలో ఆరుతడి పంటలకు దుక్కి సమస్య

మాగాణిలో వరి తర్వాత ఆరు తడి పైరుకు అనువైన మంచి దుక్కి చేయడం ఒక ప్రధాన సమస్య. వరి తర్వాత ఆరుతడి పంటలు వేయడానికి భూమిని దున్నగానే పెళ్ళలు పెద్దవిగా లేస్తాయి. అందువల్ల పైరు (విత్తిన గింజలు) సరిగా మొలకెత్తదు. మొక్కల సాంద్రత తక్కువగా వుంటుంది. ఇలాంటి సందర్భాలలో మొదట మామూలుగా నాగలితో దున్నిన తర్వాత ట్రాక్టరుతో నడిచే తిరుగు దంతే (రోటోవేటర్) లేదా పళ్ళ దంతెతో తేలికగా దున్నితే పెద్ద పెళ్ళలు పగిలి ఆరుతడి పంటలకు అనువయిన దుక్కి వస్తుంది. దీనివల్ల 25 నుండి 30 శాతం వరకు వేరుశనగలో అధిక దిగుబడి సాధించవచ్చు. వరికోసిన తర్వాత వసే ఇతర ఆరు తడి పంటలకు కూడా ఈ పద్ధతిలో దుక్కిచేయడం ఎంతో శ్రేయస్కరం.

4. తీవ్ర వాలు

దీనివల్ల నేలకోత అధికంగా ఉండటమే కాక భూసారం తగ్గడంతో పాటు నేల నీటి నిల్వశక్తి తగ్గి, బెట్ట పరిస్థితులు వేగంగా వచ్చి పంట దిగుబడి తగ్గుతుంది. ఇది మెట్ట ప్రాంతాల్లో తీవ్ర సమస్య.

మూడు, నాలుగు శాతం వరకు వాలువున్న నేలల్లో వాలుకు అడ్డంగా కాంటూరు సేద్యం చేయడం ద్వారా ఈ నేలల ఉత్పాదకతను గణనీయంగా పెంచవచ్చు. కాంటూరు సేద్యానికి వీలుకలిగించేందుకు వాలుకు అడ్డంగా ప్రతిమీటరు నిలువుకు (50 నుండి 100 అడుగుల దూరంలో) కాంటూరు కీలైన్లను (ఆధార రేఖలను) ఏర్పాటు చేయాలి. దీనికై చిన్న గట్టును ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. దీనిపై చెట్లను పెంచుకోవచ్చు. రాళ్ళను కూడా పేర్చవచ్చు. పైరు వేసిన 3 నుండి 4 వారాల తర్వాత పెద్ద నాగలితో ప్రతి 3.5 మీటర్ల దూరంలో వర్షపు నీరు సంరక్షణకై వాలుకు అడ్డంగా కాంటూరు కీలైన్లకు సమాంతరంగా లోతు నాగటిసాల్లు (గొడ్డుసాల్లు)ను వేయాలి. పైరు వేసిన 25 రోజుల తర్వాత పైరు సాల్లుకు అనుగుణంగా చేసిన బోదెలు, కాల్వల నిర్మాణం కూడా

వర్షపు నీటి సంరక్షణ మరియు సద్వినియోగానికి ఎంతో దోహదపడుతుంది. వీటి వల్ల మెట్ట పైర్ల దిగుబడి 25 నుండి 30 శాతం వరకూ పెరుగుతుంది. వాలు తీవ్రత అధికంగా ఉన్నప్పుడు కాంటూరు (సమతల) గట్లను నిర్మించాల్సి ఉంటుంది. ఈ గట్లు వరద నీటి వేగాన్ని ఆపి, నేలలో నీటి నిల్వను పెంచుతాయి. ఫలితంగా వర్షాభావ పరిస్థితుల్లో పైరు బెట్టను దీర్ఘకాలం ఎదుర్కొనే వీలుంటుంది. వీటిని ఏర్పాటు చేసుకునేటప్పుడు ప్రతి మీటరు నిలువుకు ఒక గట్టును నిర్మించాలి.

తేలికపాటి నేలల్లో మరియు వార్షిక వర్షపాతం 600 మిల్లీ మీటర్ల కన్నా తక్కువ ఉన్న ప్రాంతాల్లో కాంటూరు గట్లు బాగా ఉపయోగపడతాయి. వార్షిక వర్షపాతం 600 మిల్లీ మీటర్ల కన్నా ఎక్కువ ఉన్న లేదా నేలలు నీటిని పీల్చే వేగం తక్కువగా ఉన్న ఎడల వాలు గట్లను నిర్మించవచ్చు.

వట్టివేరు గడ్డి మొక్కలతో జీవగట్లను కూడా కాంటూరు గట్లకు బదులుగా పెంచవచ్చు. ఈ మొక్కలను కాంటూరు గట్ల మాదిరిగానే కాంటూరు మీద వేయాల్సి ఉంటుంది. ప్రతి మీటరు నిలువుకు గట్టును నిర్మించాల్సి ఉంటుంది. బెట్టను తట్టుకొని, పశువులు తినని, తక్కువనీరు అవసరమయ్యే ఏ ఇతర స్థానిక గడ్డి

జాతి మొక్కలను కూడా వట్టివేరుకు బదులుగా జీవగట్టు నిర్మాణానికి ఉపయోగించవచ్చు.

ప్రత్యామ్నాయంగా కాంటూరు గట్టుకు బదులుగా చిన్న మట్టి గట్టును నిర్మించవచ్చు. ఈ మట్టి గట్టు ఎగువ వైపు గట్టును అనుకొని వట్టివేరు మొక్కలను ప్రతి 10 నుండి 15 సెంటీమీటర్లకు ఒక మొక్కను నాటితే ఇవి కూడా సమర్థవంతంగా పనిచేస్తాయి. దీనివల్ల కాంటూరు గట్ల వల్ల నష్టపోయే భూమి విస్తీర్ణం తగ్గుతుంది. ఖర్చుకూడా కలసి వస్తుంది.

అధిక వర్ష సమయంలో వరదనీరు నేల కోత లేకుండా వెళ్ళటానికి కాంటూరు గట్లను కొద్దిగా వలు ఇచ్చి (గ్రేడుతో) నిర్మించాలి. రేగడి భూముల్లో 0.1 నుండి 0.2 శాతం వలు సరిపోతుంది. మధ్యస్థపు నేలల్లో 0.3 నుండి 0.4 శాతం వలు ఇవ్వవచ్చు. ఇదే ఇసుక నేలల్లో 0.5 శాతం వరకు వలు ఇవ్వవచ్చు. కాంటూరు వలు గట్లు 400 మీటర్లకన్నా పొడవుగా నిర్మించి వరదనీరు నేలకోత లేకుండా పోవడానికి వలుకు అనుగుణంగా ప్రత్యేకంగా వరద కాలువలను నిర్మించాల్సి ఉంటుంది. ఈ కాల్వలోని నీటిని పొలాల్లోని ఇంకుడు గుంతల్లో మళ్ళించాలి. ఈ గుంతలలో నీటిని పశువులు త్రాగడానికో, చెట్ల పెంపకానికో బెట్ట సమయంలో క్షిప్త పరిస్థితుల్లో పైరును రక్షించటానికి వినియోగించవచ్చు.

చిరుధాన్యాలు - ఆరోగ్య నేస్తాలు సామ కిచిడి

కావలసిన దినుసులు

సామలు	1 కిలో
నీరు	2 లీటర్లు
ఆకు కూరలు	50 గ్రా.
తాలింపు దినుసులు	తగినంత
నూనె	20 గ్రా.
ఉల్లిగడ్డ	25 గ్రా.
పెసర పప్పు	1/2 కిలో
పచ్చి మిర్చి	6

పోషక విలువలు: (100 గ్రా. తిండి పదార్థానికి)

దినుసులు	ప్రోటీన్లు (గ్రా)	కొవ్వు (గ్రా)	లవణాలు (గ్రా)	పీచు పదార్థం	పిండి పదార్థం	శక్తి కిలో/ క్యాలరీ క్యాల్షియం ఫాస్ఫరస్	ఇనుము మి.గ్రా	మి.గ్రా	మి.గ్రా
సామలు	7.7	4.7	1.5	7.6	67.0	341	17	220	2.5
పెసరపప్పు	24.5	1.2	3.5	0.8	59.9	348	75	405	3.9
నూనె	-	100	-	-	-	900	-	-	-

తయారు చేసే పద్ధతి:

ఉల్లిగడ్డ సన్నగా తరిగి, నూనెలో తాలింపు వేయండి. తాలింపులో అల్లం, ఎల్లిగడ్డ, తరిగిన పచ్చి మిరపకాయలు, ఆకుకూరలు, పెసరపప్పు వేసి బాగా వేయించండి. రుచికి తగినంత ఉప్పు, కారం చేర్చి బాగా కలపండి. నీళ్ళు పోసి బాగా మరిగిన తరువాత సామ బియ్యం వేసి కలపండి. ఉడికిన తరువాత దించండి. (తయారీకి 15 ని॥లు పడుతుంది.)

ప్రత్యేకతలు:

1. సామకిచిడి చాలా బలవర్ధకమైన ఆహారం
2. సామకిచిడి ఎండాకాలం పెరుగుతో తింటారు.

గమనిక:

ఈ విధంగానే కొర్ర కిచిడి చేయవచ్చు.

కొనసాగుతున్న రైతు ఆత్మహత్యలు - అమలు కాని 421 జీ.వో

అత్యంత విషాదకరంగా రాష్ట్రంలో రైతు ఆత్మహత్యలు కొనసాగుతూనే వున్నాయి. బాధిత కుటుంబాలు పెద్దదిక్కును కోల్పోయి రోడ్డున పడుతున్నది.

గత 16 సంవత్సరాలు 16 సంవత్సరాలుగా ఈ క్రమం కొనసాగుతూనే వుంది. రైతు సంఘాల ఆందోళనల ఫలితంగా ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలను అదుకనే లక్ష్యంతో 2004 జూన్ 1న జీ.వో. నెం. 421 విడుదలైంద. ఈ జీ.వోకు అనుబంధంగా కొన్ని రూల్స్ రూపొందాయి. కానీ క్షేత్ర స్థాయిలో రైతు కుటుంబాలకు గానీ, రైతుకుటుంబాలతో కలసి పనిచేసే చాలా మంది కార్యకర్తలకు గానీ, వివిధ ప్రజా సంఘాలకు గానీ ఈ జీ.వో ఒకటి ఉన్న విషయం, దాని సారాంశం తెలవదు. ఈ జీ.వోకు అనుబంధంగా వెలువడిన ఉత్తర్వుల ప్రకారం రైతు కుటుంబం దరఖాస్తుతోపాటు దాఖలు చేయవలసిన డాక్యుమెంట్ల విషయంగానీ తెలవదు. ఈ జీ.వో వెలువడిన వెంటనే కొంత మందికి పరిహారం అందినా, ఇంకా వందలాది రైతు కుటుంబాలకు పరిహారం అందాల్సి వుంది. పరిహారం ఇప్పిస్తామని చెప్పి కొంత మంది పైరవీకారులు, అవసరమైన డాక్యుమెంట్లు కావాలంటే లంచం ఇవ్వాలని కొందరు ప్రభుత్వ అధికారులు డబ్బుల కోసం బాధిత కుటుంబాలను వేధిస్తున్నారు. ఈ స్థితి మారాలంటే ప్రభుత్వ నిబంధనలే మారాలి.

రైతు ఆత్మహత్య జరిగిన వెంటనే రికార్డయ్యే ఎఫ్.ఐ.ఆర్ ఆధారంగా, లేదా గ్రామ సభలో వచ్చిన సమాచారం ఆధారంగా బాధిత కుటుంబాలకు ఘటన జరిగిన నెల రోజుల లోపే మొత్తం పరిహారం అందించాలి. జీ.వోలో పేర్కొన్న విధంగా ఇతర సహాయ సహకారాలు అందించాలి.

ఈ విషయంలో రాజకీయ పార్టీలూ, అన్ని రైతు, రైతు కూలీ సంఘాలూ ఉమ్మడిగా ప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి తేవాలి. ఈ జీ.వో. గురించి రైతు సమాజంలో విస్తృత ప్రచారం జరగాలి. జీ.వో.ను సంపూర్ణంగా అమలు చేయించుకునేందుకు ఐక్యంగా ఉద్యమించాల. ఈ జీ.వో. అమలు కోసం ప్రభుత్వం బడ్జెట్లో నిధులు కేటాయించాలి.

ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబం ఇది. ఇలాంటి కుటుంబాలెన్నో

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం జారీ చేసిన జీ.వో. ఇది

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఆదాయ శాఖ (డి.ఎ.ఐ)

ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు (జీ.వో) సంఖ్య: 421 / 2004

పరిహారం - ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలకు ప్రత్యేక ప్యాకేజీతోకూడిన ఆర్థిక సహాయం, పునరావాస ఏర్పాటు ఉత్తర్వులు - జారీ

రాష్ట్రంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో, ఈ మధ్య రైతు కుటుంబాలలో జరిగిన విషాద సంఘటనలు - రైతుల ఆత్మహత్యలను ప్రభుత్వం పరిశీలించిన మీదట, అటువంటి ఆత్మహత్య చేసుకోవటానికి - వరుస కరువులు, చీడ తెగుళ్ళు వంటి ప్రకృతి సిద్ధమైన ఆపదలు, ప్రతి సంవత్సరం పెరుగుతున్న ఋణాలు, వాటి వలన కుటుంబానికి కలిగే సామాజిక అవమానం, ఆర్థిక పరమైన ఒత్తిడులు, మానసిక వ్యధ - దాని ఫలితంగా సామాజిక వెలిలాంటి ఎన్నో కారణాలు వున్నాయి. అన్నీ కలిసి చివరికి ఆత్మహత్యలకు దారి తీస్తోంది. కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తిని కోల్పోవడం అనేది ఆ కుటుంబాలకు జరుగుతున్న విషాదమే కాకుండా దేశం ఒక రైతుని కోల్పోతోంది.

ఇటువంటి ఆత్మహత్యల వల్ల ఎదురయ్యే పరిస్థితులలో చర్య తీసుకోవటానికి ప్రభుత్వం, ఈ ఉత్తర్వులో వివరించినట్లుగా, ఒక మంత్రివర్గ అనుబంధ కమిటీని నియమించింది. ఈ కమిటీ నివేదిక పరిశీలనలో ఉండగానే, ప్రభుత్వం ఆత్మహత్యలకు పాల్పడిన రైతుల కుటుంబాలకు మధ్యకాలిక ఆర్థిక సహాయం అందించడానికి నిర్ణయించింది. దీని ప్రకారం ప్రభుత్వం, ఆపదలో వున్న కుటుంబ సభ్యులకు సహాయపడేవిధంగా మూడు స్థాయిల్లో అమలు జరిగే ఈ కింది మధ్యకాలిక ప్రత్యేక పాకేజీని రూపొందించింది.

1. ఆర్థిక సహాయం:

వ్యవసాయ సంబంధిత విషయాలతో ఆత్మహత్యలు జరిగినప్పుడు ఆ కుటుంబానికి / చనిపోయిన వారి కుటుంబ సభ్యులకు రూ॥ 1,00,000/- (లక్ష రూపాయలు మాత్రమే) ఆర్థిక సహాయం ఇవ్వటం, అంతేకాక రూ॥ 50,000 (యాభైవేల రూపాయలు మాత్రమే) మించకుండా బాధితుల అప్పు తాలూకు లావాదేవీలు ఒక్కసారి పరిష్కార మొత్తంగా ఋణదాతలకు ఇవ్వటం జరుగుతుంది.

చనిపోయిన వారి కుటుంబ సభ్యులకిచ్చే ఒక లక్ష రూపాయల ఎక్స్‌గ్రేషియాని అధికారిక బ్యాంకులో బాధితుల చట్టపరమైన వారసులతో పాటుగా మండల రెవెన్యూ అధికారి (ఎమ్.ఆర్.ఓ) తో ఉమ్మడి ఖాతాను తెరిచి అందులో జమ చేయాలి. రైతు ఆత్మహత్య జరిగిన ప్రదేశ అధికారి పరిధిలో వున్న మండల

స్థాయి పునరావాస కమిటీ అధికారిచే ఈ ఖాతా నిర్వహణ ఉంటుంది. కమిటీ గుర్తించిన ఋణదాతలైన వ్యక్తి / వ్యక్తులకు పరిష్కార రూపాన అప్పు (రూ. 50,000/- మించకుండా) అందినట్లు తెలియజేసే సరైన రసీదు తీసుకుని కమిటీ పర్యవేక్షణలో అందజేసి, బాధితుల కుటుంబంపై మరే ఇతర చెల్లింపులు చేసే బాధ్యత లేదన్న విషయాన్ని స్పష్టంగా తెలియజేయాలి.

ఈ అకౌంట్ నిర్వహణలో జరిగే ఖర్చుని మొదలు జిల్లా కలెక్టర్ రివాల్వింగ్ నిధి నుండి భరించినవారై ఆ తరువాత సరైన ప్రతిపాదనలను దాఖలు చేసి ముఖ్యమంత్రి ఉపశమన నిధి నుండి ప్రభుత్వ ఆదాయశాఖ ద్వారా తిరిగి చెల్లింపు పొందాలి.

నిర్ధారణ ప్రక్రియ:

ఆత్మహత్య సంఘటన సరైనదేననే ధృవీకరణకు ప్రభుత్వం ఒక కమిటీని నియమించింది. అందులో సభ్యులుగా ఈ కింది వ్యక్తులు ఉంటారు.

1. ఆర్.డి.ఓ / సబ్ కలెక్టర్ : అధ్యక్షులు / సభ్యులు
2. డిప్యూటీ సూపరింటెండెంట్ : సభ్యులు
3. అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ ఆఫ్ అగ్రికల్చర్ : సభ్యులు

ఈ కమిటీ ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు నివాస ప్రదేశంపై వుండే అధికార పరిధి నుంచి ప్రతి సంఘటనను తనిఖీ చేసి వ్యవసాయ సంబంధిత ఆర్థిక బాధలతో, సామాజిక అవమానాలతో జరిగిన ఆత్మహత్యగా నిర్ధారించాలి. అంతేకాక బ్యాంకు అధికారులు ఋణదాతలతో, కుటుంబ సభ్యులతో, గ్రామస్తులతో కూర్చుని ఋణ విముక్తికై ఒక్కసారిగా ఇచ్చే ఆర్థిక పరిష్కార ప్యాకేజీని తయారు చేయాలి.

పునరావాస ప్యాకేజీ:

ధృవీకరణ కమిటీ నిర్ధారణ అనంతరం రూ. 50,000/- (యాభై వేలు) అప్పు చెల్లించాలి. ఆ తరువాత కుటుంబ వ్యవసాయ పునరావాస ప్రక్రియ మొదలౌతుంది. ఇందు కోసం ఎమ్.ఆర్.ఓ / మండల వ్యవసాయ అధికారి పరిధిలో వ్యవసాయ కార్యకలాపాలకు అవసరమైన పంటల మార్పు చేర్పులు, సాంకేతిక పరమైన మార్పు చేర్పులను, సంబంధిత వ్యవసాయ శాఖల సలహాపై నిర్ణయించాలి. మండల బృందం ప్రధాన బాధ్యత బాధిత కుటుంబానికి సరైన పునరావాసం కల్పించటం. దీని కోసం ఈ బృందం కనీసం ఒక సంవత్సరం లేక తగినంత కాలం పని చేసి, సదరు కుటుంబాన్ని ఆపదనుండి వెలికి తీసుకుని రావాలి.

దీనితో పాటుగా సామాజిక వరమైన స్వాంతన అందజేయటానికి తగిన చర్యలు ఈ కింది విధంగా తీసుకోవాలి.

1. సాంఘిక సంక్షేమ స్కూళ్ళల్లోనూ, హాస్టళ్ళల్లోనూ పిల్లలను చేర్పించాలి.
2. ఇందిరా ఆవాస్ యోజన పథకంలో ఇళ్ళు కేటాయింపు
3. ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాల కింద ఆర్థిక సహాయం
4. పింఛను మొ||

ఇంకా ఇటువంటి సంఘటనలలో ప్రభుత్వం అవసరమైనప్పుడు అర్హత నిబంధనల మినహాయింపు అందించాలి. ఈ ఉత్తర్వులు ప్రధానంగా 1-7-1998 (జులై 1 పంతొమ్మిది వందల తొంభై ఎనిమిది) నుండి వ్యవసాయ సంబంధిత ఆత్మహత్య సంఘటనలన్నిటికీ వర్తిస్తుంది.

బాధిత కుటుంబ సభ్యులు ఇంతకు మునుపు ఎటువంటి పరిహార / ఉపశమన / ఆర్థిక సహాయం లభించని వారు, వారి వారి పూర్తి సమాచారంతో రెవెన్యూ డివిజన్ ఆఫీసర్ కు (ఆ ప్రాంత అధికారిక పరిధి కలిగినవారికి) దరఖాస్తు చేసుకోవాలి. దరఖాస్తు అందుకున్న వెంటనే రెవెన్యూ డివిజన్ ఆఫీసరు ఈ ఉత్తర్వులను అనుసరించి తగిన విధంగా తదుపరి చర్యలు చేపట్టాలి.

నివారణ చర్యలు:

ప్రతి కలెక్టర్ కార్యాలయం నుండి హెల్ప్ లైన్ నిర్వహణ కొనసాగాలి. ఆ హెల్ప్ లైన్ సహాయంతో ఒక రైతు గానీ వారి స్నేహితులు, బంధువులు, కుటుంబ సభ్యులెవరైనా లేదా శ్రేయోభిలాషులెవరైనాగానీ అటువంటి సంఘటన జరగనున్నదని గ్రహించిన వెంటనే కలెక్టర్ దృష్టికి తీసుకురావాలి. అటువంటి సమాచారం అందిన వెంటనే కలెక్టర్ కార్యాలయం నుంచి డివిజన్ ఆఫీసర్ కు ఆ సమాచారాన్ని అందజేసి ఆర్.డి.ఓ. మరియు వారి యంత్రాంగం వెంటనే ఆ కుటుంబాన్ని చేరుకుని జిల్లా స్థాయిలో సముచితమైన సలహా, సహాయాన్ని తగిన విధమైన ప్యాకేజీ అందించగలిగి ఋణదాతల ఒత్తిడి నుంచి వారిని రక్షించగలగాలి. అటువంటి సంఘటనలను అమలులో ఉన్న ప్రభుత్వ పథకాలనుండి దొరికే అత్యంత ప్రాముఖ్యమైన కేసులుగా పరిగణించాలి.

హెల్ప్ లైన్ నిర్వహణ కొరకు పెట్టిన ఖర్చు తాలూకు డబ్బును ముఖ్యమంత్రి ఉపశమన నిధి నుంచి పొందాలి. అన్ని జిల్లాల కలెక్టర్లు పైన చెప్పిన విషయాలపై తగిన చర్యలు చేపట్టమని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం. కార్యనిర్వహణకై మార్గదర్శక నూతనలను త్వరలో జారీ చేయబడతాయి.

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వపు గవర్నరు గారి ఉత్తర్వులు)

ఏ.కె. గోయల్

ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి

1. అన్ని జిల్లాల కలెక్టర్లకు
2. అన్ని జిల్లాల సూపరింటెండెంట్ ఆఫ్ పోలీసులకు
3. సచివాలయంలో అన్ని విభాగాలకు
4. అన్ని విభాగాధిపతులకు / డైరెక్టరేట్లకు
5. ముఖ్యమంత్రి ప్రధాన కార్యదర్శి
6. అందరి మంత్రుల అంతరంగిక కార్యదర్శులకు
7. పి.ఎస్. / సి.ఎస్. / సెక్రటరీ

పసుపు

పంటకోత, త్రవ్వటంలో మొక కువలు

పసుపు పంట విత్తిన సుమారు 210-270 రోజులకు త్రవ్వకానికి వస్తుంది. భూమిలో వున్నటువంటి పసుపు దుంపలు పక్కానికి చేరుతున్న కొద్దీ మొక్కల ఆకులు పాలిపోయి ఎండటం ఆరంభమవుతుంది. మొక్కలు ఎండిపోయేవరకు పంట కోయరాదు. పసుపు బాగా పండినట్లు గుర్తు ఏమిటంటే మొక్కలు బాగా ఎండి నేలపై వాలిపోతాయి. పసుపును తవ్వే రెండు రోజుల ముందు మొక్క ఆకులు, కాండాలను భూమట్టానికి కోసివేయాలి. తర్వాత తేలికగా నీరుపెట్టి రెండు రోజుల తరువాత దుంపల త్రవ్వకం ప్రారంభించాలి. భూమిలో మిగిలిపోయిన దుంపలను నాగలితో దున్ని ఏరించాలి. తరువాత పసుపు దుంపలకు అంటివున్న మట్టిని తొలగించి శుభ్రపరచాలి. తవ్వి తీసిన 2-7 రోజుల లోపల ఉడక పెడితే యెడల పసుపు నాణ్యత చెడిపోకుండా వుంటుంది.

పసుపును యంత్రాలతో కూడా త్రవ్వవచ్చు. యంత్రాలతో త్రవ్వాలని అనుకున్నప్పుడు నాటే సమయంలోనే యంత్రానికి అనుగుణంగా వరుసల మధ్య దూరం పాటించాలి.

పసుపు ఉడికించే సమయంలో జాగ్రత్తలు

పొలం నుండి తీసిన కొమ్ములను త్వరగా ఉడికించి ఆరబెట్టాలి. ఆలస్యమైతే నాణ్యత తగ్గుతుంది. దుంపలను మరియు కొమ్ములను వేరువేరుగా ఉడకబెట్టాలి. పసుపు ఉడికించే బానెలలో దుంపలు, కొమ్ములు మునిగే వరకు నీరు పోసి సమంగా మంట పెట్టాలి. 45-60 నిమిషాలకు తెల్లటి నురుగు పొంగు, దానితోపాటు పసుపుతో కూడిన మంచి వాసన పొగలు వస్తాయి. అప్పుడు పసుపును నొక్కితే మెత్తగా వుంటుంది. సన్న పొరక పుల్లనుగుచ్చితే లోనకు దిగబడుతుంది. ఆ దశలో పసుపును బయటకు తీయాలి. తక్కువ ఉడికితే ఎండిన తరువాత కొమ్ములోని గర్భంలో తొర్రలా ఏర్పడుతుంది. అప్పుడు నులువుగా విరుగుతుంది. ఎక్కువ ఉడికిస్తే ఆరిన తరువాత కొమ్మరంగు తగ్గి ఆకారం కోల్పోతుంది. పసుపును ఉడికించేందుకు వాడే నీరు శుభ్రంగా వుండాలి. బురద నీరు, ఉప్పునీరు వాడరాదు. పేడ కలుపరాదు.

పసుపు ఉడకబెట్టటంలో మేలైన పద్ధతులు

సుమారు 50 కిలోల శుభ్రపరచబడిన తల్లి దుంపలను గానీ, పిల్ల దుంపలను గానీ తీసుకొని 90x55x40 సెం.మీ. సైజు గల జల్లెడ రంధ్రాలు గల ఇనుప తొట్టెలో పొయ్యాలి. ఇరుప్రక్కల పట్టుకొని ఈ తొట్టిని దీనికన్న కొంచెం పెద్ద సైజు గల ఇనుప కళాయిలో దించాలి. తొట్టిలోని దుంపలు మునిగే వరకు నీరు పొయ్యాలి. తర్వాత కళాయి కింద మంట వేసి దుంపలు సరిగ్గా మెత్తబడే వరకు ఉడికించాలి. ఉడికిన తర్వాత దుంపలున్న తొట్టిని పైకి లేపి పట్టుకొన్నచో ద్రావణం కళాయిలోనికి దిగిపోతుంది. ఉడికిన దుంపలను పరిశుభ్రమైన స్థలంలో పోసి తిరిగి తొట్టిలో వేరే దుంపలు పోసి పై విధంగా వుడికించాలి.

ఆవిరితో ఉడికించడం

ఇందులో ట్రాక్టర్ పై నాలుగు డ్రమ్ములు అమర్చి ఉంటాయి. కరెంటు ద్వారాగానీ, డీజిల్ ద్వారా గానీ, కట్టెల ద్వారా గానీ మధ్యలో ఉన్న ఆవిరి ఉత్పత్తి చేసే యూనిట్ లో వేడి ఆవిరి ఉత్పత్తి అయ్యి దాని ద్వారా నాలుగు మూలల్లో ఉన్న డ్రమ్ములోని పసుపు ఉడుకుతుంది.

పసుపు ఆరబెట్టడం

సమంగా ఉడికిన పసుపును చిన్న బానెల నుంచి తీసి బయట చదునైన, శుభ్రమైన నేల లేదా టర్పాలిన్ లేదా సిమెంట్ ప్లాట్ ఫారంపై కుప్పగా పోయాలి. 24 గంటల తరువాత రెండు, మూడు అంగుళాల మందముండేలా పరచాలి. పలుచగా పరిస్తే ఎండిన పసుపురంగు చెడిపోతుంది. 10-15 రోజులకు పసుపు తయారై కొమ్ములన్నీ ఒకే మాదిరిగా కనిపిస్తాయి. పసుపును అప్పుడప్పుడూ తిరగబెట్టాలి. మధ్యాహ్నం పూట తిరగబెడితే సమంగా ఎండుతాయి. కొమ్ములు విరిస్తే కంచు శబ్దం వస్తే అది ఆరినట్లు. తేమ శాతం 8 ఉన్నట్లు లెక్క. ఎండిన పసుపు, పచ్చి పసుపులో సుమారు 20 శాతం తూగుతుంది. ఉడికిన పసుపు తడిస్తే పసుపు రంగు కోల్పోయి నారింజ రంగు వస్తుంది. కాబట్టి తడవకుండా పాలిథీన్ షీటు లేదా టర్పాలిన్ సిద్ధంగా ఉంచుకోవాలి.

వండిన దుంపలను ఆరబెట్టడం

దుంపలను కృత్రిమంగా కూడా 60° సెల్సియస్ ఉష్ణోగ్రతల వేడి గాల్పులు పంపి ఆరబెట్టవచ్చు. దుంపలను ముక్కలుగా కోసి ఆరబెట్టే అలవాటున్న ప్రాంతాల్లో ఈ పద్ధతి ఉపయోగించటం వలన మంచి రంగు, నాణ్యత కలిగిన పసుపు లభిస్తుంది.

పసుపు ఆరేటప్పుడు ఆశించే బూజులు మరియు అప్లాటాక్సిన్

ఈ బూజులు ఆశించినప్పుడు కొమ్ములపై నల్లని, ఆకుపచ్చని మరియు తెల్లని ప్రాంతాలు ఏర్పడతాయి. ఉడికిన పసుపు తొందరగా ఎండకపోవడం, పసుపులో అప్లాటాక్సిన్ వృద్ధి చెందడం జరుగుతుంది.

దీని నివారణకు వండిన పసుపును ఆరబెట్టేటప్పుడు పైకి, కిందకు తిప్పుతుండాలి. ఉడికించేటప్పుడు తక్కువ ఎక్కువ ఉడికించరాదు. ఎండ, గాలి తగిలే సమతులమైన, గట్టి కల్లంలో ఆరబెట్టాలి. ఉడికిన పసుపుకు దెబ్బతగలకుండా చూడాలి. పసుపును ఎండబెట్టేటప్పుడు వర్షంలోగానీ, మంచులోగానీ తడవకుండా కప్పివుంచాలి. తేమ శాతం 8 వచ్చే వరకు ఎండబెట్టాలి.

పాలిషింగ్

ఎండిన పసుపు దుంపలు, కొమ్ములు గరుకుగా, పొలుసులు, చిన్నచిన్న వేర్లు కలిగి ఆకర్షణీయంగా ఉండవు. కావున వాటిని మెరుగుపడితే ఆకర్షణీయంగా తయారవుతాయి. మనుషులతో మెరుగు పెట్టేందుకు ఎండిన పసుపు దుంపలను, కొమ్ములను గట్టి ఉపరితల మీద రుబ్బిగానీ లేదా గోనె సంచులలో చుట్టి కాళ్ళతో రుద్దటం కానీ చేయాలి. మరొక పద్ధతిలో ఒక డ్రమ్ముకు నడుమ ఇరుసుపెట్టి దాని పక్కల వ్యాకోచించే లోహంతో జల్లెడగా తయారు చేయించి, పసుపు దుంపలను, కొమ్ములను అందులోపోసి చేతితో ఇరుసును త్రిప్పితే డ్రమ్ము తిరుగుతుంది. డ్రమ్ము ప్రక్క భాగమందు ఇనుపమెష్ అమర్చి ఉండడం వలన ఒకదానికి ఒకటి రాసుకొని పసుపు మెరుగు పెట్టబడుతుంది. ఆఖరి దశలో మెరుగు పెట్టేటప్పుడు పసుపు పొడిని నీళ్లలో కలిపి కొమ్ములపై చిలకరించితే సరుకు ఆకర్షణీయంగా తయారవుతుంది. మెరుగు పెట్టేటప్పుడు దుంపలు, కొమ్ములు ఆకర్షణీయంగా ఉండేందుకు కృత్రిమ రంగులు వాడరాదు. వీటిని వాడడం వల్ల

పసుపును దిగుమతి చేసుకొనే దేశాలు అభ్యంతరం తెలుపుతున్నాయి.

గ్రేడింగ్

ఎండిన దుంపలను, కొమ్ములను సైజును బట్టి గ్రేడింగ్ చేయాలి. తరువాత మెరుగు పెట్టిన కొమ్ములను ప్యాకింగ్ చేసుకోవాలి.

ప్యాకింగ్

దీనికోసం శుభ్రమైన క్రొత్త గోనె సంచులను వాడాలి. లోపలి భాగాన పూత వున్న గోనె సంచులను వాడడం మంచిది. తేమ తగలకుండా నిలువ చేసుకోవాలి. దీని కోసం నిల్వ చేసే సంచుల అడుగు భాగాన చాపలు వేసి వరిపొట్టు పరచాలి.

పసుపు నిల్వ

నీరు నిలవని, ఎత్తైన ప్రదేశాలను ఎన్నుకొని గుంటలు తయారుచేసి నిల్వ చేసుకోవాలి. 4×3×2 మీటర్ల గుంటలను తీసి 2-3 రోజులు బాగా ఎండబెట్టాలి. గుంత అడుగు భాగంలో రెండు అంగుళాల మందంతో వరిపొట్టు వేయాలి. గుంత అడుగు చుట్టూ పక్క గోడలను బోద లేదా వరి గడ్డితో 4 అంగుళాల మందంతో కప్పాలి. ఆ బోద లేదా వరిగడ్డి పొరను ఈత చాపలతో బాగా కప్పాలి. ఈత చాపలున్న గుంతలలో శుభ్రం చేసిన పసుపును పోయాలి. దుంపలను, కొమ్ములను వేరువేరుగా నిలువచేయాలి. ఒకవేళ ఒకే గుంతలో దుంపలను, కొమ్ములను నిలువచేయదలచు కుంటే తొలుత గుంత అడుగుభాగాన గుండ్రంగా వుండే దుంపలను వుంచి దానిపై ఈత చాపలు పూర్తిగా పరచి ఆపైన కొమ్ములు వేసి గుంతలు నింపాలి. గుంతలో పసుపును శంకు ఆకారంలో అంచులు పొర్లకుండా నింపాలి. శంకు ఆకారంలో ఉన్న పసుపు కుప్పను ఈత చాపలతో కొమ్ములు కనిపించకుండా పూర్తిగా కప్పాలి. ఈ విధంగా ఈత చాపలు పరచిన కుప్పపై బోద లేదా వరిగడ్డి కప్పి తరువాత మట్టితో కప్పాలి. ఈ విధంగా శంకాకారంలో కుప్ప చేసినందున వర్షపునీరు సులువుగా దొర్లిపోతుంది. పసుపును గోనె సంచులలో ఉంచి కూడా పై విధంగా నిల్వ చేయవచ్చు.

సందేహాలు తీర్చుకోండి

రసాయనిక ఎరువులు, పురుగు మందులు వాడకుండా సేంద్రీయ పద్ధతుల్లో వ్యవసాయం చేస్తున్న/ చేయాలను కుంటున్న రైతులు వివిధ పంటల సస్యరక్షణ విషయంలో తమ సందేహాలను సుస్థిర వ్యవసాయ

కేంద్రం (CSA) కార్యాలయానికి ఫోన్ చేసి, శాస్త్రవేత్తలను అడిగి నివృత్తి చేసుకోవచ్చు.

ఫోన్ నెం. 040-27017735

చిన్న, సన్నకారు రైతులకు, కౌలురైతులకు, నోటి మాటద్వారా కౌలు తీసుకునే వారికి, దిగుబడిని పంచుకునే వారికి, ఇతరులకు రుణాలనివ్వగల పథకం

బ్యాంకుల ద్వారా సూక్ష్మ రుణాలు

ఈ పథకం వల్ల దేశంలో 5 కోట్ల పేద కుటుంబాలు లబ్ధిని పొందగలిగాయి. మన రాష్ట్రంలో సుమారు 6 లక్షల స్వయం సహాయక బృందాల ద్వారా ఒక కోటి మంది పేద మహిళలకు 6,900 కోట్ల రూ. ల ఋణ సహాయం వివిధ బ్యాంకుల ద్వారా ఈ సంవత్సరం ఇచ్చారు. ఉమ్మడి రుణ గ్రహీతల పథకాన్ని రైతుల, బ్యాంకుల ఆదరణ చూరగొనేందుకు రూ. 42 లక్షల సహాయం అందించడంతో 4600 జె.ఎల్.జి.లు రుణాలు పొందగలిగాయి.

గ్రామాల్లో మహిళలకు, సన్న, చిన్నకారు, కౌలు రైతులకు సూక్ష్మ రుణాలు అందించే లక్ష్యంతో స్వయం సహాయక బృందాలు (ఎస్.హెచ్.జి.), ఉమ్మడి రుణ గ్రహీతల బృందాలను (జె.ఎల్.జి.) పథకాలను బ్యాంకులతో నాబార్డ్ అనుసంధానిస్తున్నది.

స్వయం సహాయక బృందాలు - బ్యాంకుల అనుసంధాన కార్యక్రమం

ఈ పథకం క్రింద 3.7 లక్షల స్వయం సహాయక బృందాలకు ఈ సంవత్సరం రూ. 6,900 కోట్ల ఋణ సదుపాయం వివిధ బ్యాంకుల ద్వారా నాబార్డ్ కల్పించింది. నాబార్డు రూ. 1621 కోట్ల రుణ సహాయాన్ని వివిధ వాణిజ్య, గ్రామీణ, సహకార బ్యాంకులకు అందించింది.

చిన్న తరహా ఉపాధి సంస్థల అభివృద్ధి కార్యక్రమం

స్వయం సహాయక బృందాలు కుటీర పరిశ్రమలను, చిన్న వ్యాపారాలను పెట్టుకోవడానికి కావలసిన కొత్త మెళకువలు నేర్పటానికి ఈ కార్యక్రమం తోడ్పడుతుంది. ఈ పథకం క్రింద నాబార్డు ప్రభుత్వేతర సంస్థలకు, వి.డి.పి. సంస్థలకు, బ్యాంకులకు సహాయం అందిస్తుంది.

కార్యక్రమ ఉద్దేశ్యాలు:

- ◆ వ్యవసాయ, వ్యవసాయేతర వ్యాపకాలకు స్వయం సహాయక బృందాల సామర్థ్యం పెంచడం.
- ◆ సహకారం అందించడం ఉత్పత్తుల తయారీకి చిన్న వ్యాపారులకు కావలసిన సమాచారం అందించడం వ్యాపారంలో యాజమాన్య శిక్షణ ఇవ్వడం ఉత్పత్తుల మార్కెటింగ్ ఏర్పాటు చేయడం.

ఉమ్మడి లబ్ధిదారుల బృందాలకు ఋణం అనుసంధానం ఏర్పాటు

ఉమ్మడి లబ్ధిదారుల బృందాలకు (జె.ఎల్.జి.లకు) చిన్న వ్యాపారులు చేసుకోవడానికి, బ్యాంకులనుండి ఋణాలు పొందడానికి కావలసిన శిక్షణ ఇస్తున్నారు. అంతేకాక బ్యాంక్ - జె.ఎల్.జి. లింకేజి అభివృద్ధికి పాటుపడే సంస్థలకు ఒక్కొక్క జె.ఎల్.జి.కి రూ. 2000/- ఇచ్చే ప్రోత్సాహకాలను కొనసాగిస్తున్నది. ఈ సంవత్సరం 4,634 జె.ఎల్.జి.లను బ్యాంకు రుణాలకు అనుసంధానించడం కోసం 42 లక్షల గ్రాంటు నాబార్డు ద్వారా అందజేయబడింది. గోపాల మిత్రులకు, పాల అమ్మకం దారులకు, చిల్లర వర్తకులకు, వ్యవసాయేతర వ్యాపకాలైనటువంటి పశువుల విక్రయం, వివిధ సీజన్లలో పండ్ల అమ్మకందారులకు, ఇనుప వ్యర్థాలను సేకరించే వారికి, పాడి పరిశ్రమ చేపట్టే వారికి, గొర్రెల పెంపకం దారులకు ఈ సంవత్సరం ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది.

విశాఖపట్నం జిల్లాలోని పాయకరావుపేటలో మహిళా స్వయం సహాయక బృందాల సమాఖ్యకు నాబార్డు ద్వారా రూ. 5 కోట్ల ఋణ సహాయం మంజూరైంది. (ఎంఎఫ్.డి.ఇ.ఎఫ్. ఫండ్ కింద రివాల్వింగ్ ఫండ్ అసిస్టెన్స్) ఈ సమాఖ్యలోని మహిళలకు వివిధ చిన్న చిన్న వ్యాపారాలు చేసుకునే వారి కోసం రుణాలు ఇస్తారు. ఇప్పటి వరకు మన రాష్ట్రంలో రూ. 11.5 కోట్ల రుణం ఈ నిధి క్రింద ఇవ్వబడింది. గేదల పెంపకం కొరకు రాష్ట్రీయ సేవా సమితి, చిత్తూరు జిల్లాకు రూ. 6 కోట్ల సహాయం చేశారు.

ఉమ్మడి రుణ గ్రహీతల పథకం

స్వయం సహాయక సంఘాలను బ్యాంకులకు అనుసంధానం చేసి రుణాల నిప్పించినందువల్ల అనేక సత్ఫలితాలు కలిగాయి. సమాజంలోని పేదవారికి బ్యాంకు రుణాలను అందజేయడం సాధ్యమైంది. ఇదే పద్ధతిని గ్రామాల్లో మరికొన్ని తరగతులకు ముఖ్యంగా కౌలురైతులకు అన్వయిస్తే బాగుంటుందనే అభిప్రాయం నాబార్డుకు కలిగింది.

సప్తగిరి గ్రామీణ బ్యాంక్ ఉమ్మడి లబ్ధిదారుల బృందాలలో 1500 బృందాలకు రుణ అనుసంధానం చేసింది. ఇదే విధంగా నాబార్డు ద్వారా లబ్ధి పొందిన వాటర్షెడ్ గ్రామాలలో ఆధునిక వ్యవసాయం, పశుపోషణ కొరకు విరివిగా రైతులకు రుణాలను అందజేసింది.

మన రాష్ట్రంలో 24 లక్షల మంది కౌలు రైతులున్నారు. వీరిని జట్లుజట్లుగా విభజించి, రుణం తీర్చే బాధ్యతను ఉమ్మడిగా కల్పించితే బ్యాంకు రుణాలకు నోచుకొని సన్న, చిన్న కారు రైతులకు, కౌలు రైతులకు, సరైన పొలం పత్రాలు లేని రైతులకు కూడా ఆ రుణాలు లభించే అవకాశముంది. నాబార్డు సంస్థ 2009 అక్టోబరులో ఒక పైలట్ ప్రాజెక్టును రూపొందించి కార్యాచరణకు మార్గదర్శక సూత్రాలను ఏర్పరచింది.

లక్ష్యం

- ◆ ఈ పథకం కింద సన్న, చిన్నకారు రైతులకు, కౌలు రైతులకు, నోటిమాట ద్వారా కౌలు చేసే రైతులకు, పొలం పనులు చేసుకునే వారికి వ్యవసాయ రుణాలు అందేలా చేయడం ప్రధాన లక్ష్యం.
- ◆ ఈ పథకం కింద తీసుకున్న రుణాలను తిరిగి చెల్లించే బాధ్యత రుణ గ్రహీతలపై ఉమ్మడిగా వుంటుంది.
- ◆ అటు బ్యాంకులకు, ఇటు రుణ గ్రహీతలకు సొమ్ము వస్తుందన్న నమ్మకం, విశ్వాసం వుంటుంది.
- ◆ 4-10 మంది వ్యక్తులు ఒక గ్రూప్ గా ఏర్పడి తీసుకున్న రుణాలకు ఉమ్మడి గ్యారంటీ ఇస్తే చాలు. వారందరూ ఒకే గ్రామానికి చెందినవారై వుండాలి లేదా పరిసర ప్రాంతాల వారై వుండాలి.

- ◆ ఒక కుటుంబం నుంచి ఒక వ్యక్తిని మాత్రమే ఈ పథకం కింద ఒక గ్రూప్ లో అనుమతిస్తారు.
- ◆ గ్రూప్ లోని సభ్యులు తమ నాయకుడిని ఎన్నుకోవటం ముఖ్యం.
- ◆ గ్రూపులోని వారందరూ క్రమం తప్పకుండా మీటింగులు జరుపుకోవాలి.
- ◆ ఈ గ్రూపులు ఒక సమాఖ్యగా ఏర్పడవచ్చు.
- ◆ బ్యాంకులు ఈ గ్రూపులలోని సభ్యులకు విడివిడిగా వారి పొలం విస్తీర్ణం, తిరిగి చెల్లించగల తాహతు వంటి అంశాలను పరిశీలించి సభ్యులందరికీ కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డులను అందజేస్తాయి. ఒక గ్రూప్ లోని సభ్యులందరూ రుణాన్ని తిరిగి చెల్లించే బాధ్యతను ఉమ్మడిగా స్వీకరించాలి.
- ◆ బ్యాంకులు జట్టులోని సభ్యులకు విడివిడిగా కాక ఒక జట్టును ఒక యూనిట్ గా పరిగణించి రుణాన్ని ఇస్తాయి. ఇలా తీసుకున్న రుణాలకు కూడా ఆ గ్రూపులోని సభ్యులందరూ బాధ్యులవుతారు.

సాగు రంగం కాక ఇతర రంగాల్లో...

స్వచ్ఛంద సంస్థలు (ఎన్జీఓలు), వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయాలు, వ్యవసాయ సాంకేతిక నిర్వహణ సంస్థలు (ఎటిఎంఎ), డాక్యుమెంట్ లేఖకులు (సహకార బ్యాంకుల్లో), ఎంఎఫ్ఐలు/ఎంఎఫ్ఓలు, కెవికెలు, పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థలోని వారు, పిఎసిఎస్లు, వ్యాపార మధ్యవర్తులు మొదలైన వర్గాలకు చెందిన వారు కూడా ఉమ్మడి రుణ గ్రహీత బృందాలుగా ఏర్పడవచ్చు.

ఈ పథకం క్రింద రుణాలను ఇచ్చే బ్యాంకులకు నాబార్డు నుండి 100 శాతం రీఫైనాన్స్ సౌకర్యం లభిస్తుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం కొత్తగా కౌలు రైతులకు బ్యాంకు రుణాలు మరియు వివిధ ప్రభుత్వ పథకాల నుంచి సహాయం పొందేందుకు 'రుణ అర్హత కార్డులను' మంజూరు చేయటం ప్రారంభించింది. ఈ కార్యక్రమాన్ని కూడా బ్యాంకులు రైతుల చెంతకు చేర్చేందుకు కావలసిన ప్రోత్సాహం నాబార్డు కల్పిస్తోంది.

2000 కంటే ఎక్కువ జనాభాగల బ్యాంకు శాఖలు లేని గ్రామాలకు బ్యాంకింగ్ సేవలు అందించేందుకు నాబార్డు బి.సి.బి.ఎఫ్.ల ద్వారా ప్రయత్నాలను వేగవంతం చేసింది.

ఈ పథకానికి సంబంధించిన ముఖ్య వివరాలు మాత్రమే ఇవ్వబడ్డాయి. పూర్తి వివరాలు, కార్యాచరణ సూచనలకు www.dahd.nic.in, www.nabard.org లను సంప్రదించగలరు.

నాబార్డు చిరునామా:

ది ఛీఫ్ జనరల్ మేనేజర్, నాబార్డు, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాంతీయ కార్యాలయం,
1-1-61, ఆర్టీసీ క్రాస్ రోడ్స్, ముషీరాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

2012-13 కేంద్ర బడ్జెట్ - వ్యవసాయ రంగం

సుస్థిర - సమగ్ర వ్యవసాయ వేదిక (ASHA) ప్రతిస్పందన

వ్యవసాయ రంగ సంక్షోభాన్ని పరిష్కరించేందుకు వేగంగా కదలాల్సిన స్థితిలో కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు రెండూ అందుకు సిద్ధంగా లేవని ఆయా ప్రభుత్వాలు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్లను చూస్తే అర్థమవుతుంది. వ్యవసాయ రంగంలో ప్రభుత్వరంగ పెట్టుబడులు పెరగాల్సిన దశలో, ప్రైవేట్ కార్పొరేట్లకు మరింత బలం చేకూర్చే ప్రతిపాదనలు ఈ బడ్జెట్లలో వున్నాయి.

2012-13 కేంద్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ను పరిశీలిస్తే

1. బడ్జెట్లో వ్యవసాయ, దాని అనుబంధ రంగాలకు కేటాయింపులు రానురానూ మరింత తగ్గిపోతున్నాయి. కేటాయింపులు ఎలా వున్నా అయిన ఖర్చు చూస్తే మాత్రం 2010-11లో 1.55 శాతం కాగా ప్రస్తుతం అది 1.38 శాతం మాత్రమే బడ్జెట్లో రూపాయాల్లో పెరిగినట్లు కనిపించినా, వ్యవసాయ, దాని అనుబంధ రంగాల వాటా మాత్రం తగ్గిపోతున్నది. సంక్షోభం సమసిపోవాలంటే, ఆత్మహత్యలు ఆగిపోవాలంటే బడ్జెట్లో కనీసం 20 శాతం ఈ రంగాలకు కేటాయించాల్సి వుంటుంది.
2. కొన్ని కొత్త పథకాలకు నామమాత్రపు కేటాయింపులు కొన్ని చేశారు. 12వ పంచవర్ష ప్రణాళిక కనుగుణంగా ఆయా పథకాలకు కేటాయింపులు చేయడంలో విధాన నిర్ణీతాలు, ప్రణాళికావేత్తలు సంపూర్ణంగా విఫలమయ్యారు.
3. తూర్పు భారతదేశానికి 'హరిత విప్లవాన్ని' తరలించేందుకు బడ్జెట్లో ఎన్ని కేటాయింపులు చేసినా, మరింత పెంచినా దీర్ఘకాలికంగా అవి అభివృద్ధి నిరోధకమైనవే. ఈ హరిత విప్లవ నమూనా రైతులను అప్పుల నుండి, విషపూరిత వ్యవసాయ పద్ధతుల నుండి, విముక్తి చేసి సహజ సిద్ధ వ్యవసాయం వైపు మరల్చేందుకు ఉద్దేశించబడినది కాదు. ఈ నమూనా ఆదివాసీలనూ, స్త్రీలనూ, చిన్న, సన్నకారు రైతులనూ విత్తనాలకోసం, రసాయనాలకోసం పరాధీనం పాలు చేసేది. పైగా బియ్యం, గోధుమలపై కేంద్రీకరించి చేసే హరిత విప్లవ నమూనా గతంలో లాగానే భవిష్యత్తు లోనూ మరింత విధ్వంసాన్నే సృష్టిస్తుంది. వ్యవసాయ రంగ అభివృద్ధి భవిష్యత్తుపైనా, వ్యవసాయ ఆధారిత జీవనోపాధిని మెరుగు చేయడంపైనా, ఇటీవల జరిగిన రైతుల సమ్మేళనం "రుణ గ్రస్తం కాని, విషపూరితం కాని, స్వావలంబనతో కూడిన, సమీకృత, సాధికార వ్యవసాయాన్ని ఈశాన్య భారతంలో పటిష్టం చేయాలని" కోరింది. కాబట్టి సమగ్ర, సుస్థిర వ్యవసాయాన్ని పెద్ద ఎత్తున చేపట్టేందుకు ముఖ్యంగా

విత్తన రంగంలో స్వావలంబనను సాధించేలా నిధుల కేటాయింపు జరగాల్సి వుంది.

4. గత కొన్ని సంవత్సరాల బడ్జెట్ల తీరు తెన్నులను పరిశీలిస్తే, కేటాయింపులతో పోలిస్తే వాస్తవంలో ఖర్చు చాలా తక్కువ అవుతున్నది. ఈ స్థితిలో బడ్జెట్ కేటాయింపులు పెరిగినట్లు చూపిస్తున్నా, అది రైతాంగానికి విశ్వాసం కలిగించడం లేదు.
5. సేంద్రియ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు బడ్జెట్లో చేసిన కేటాయింపులు నిరుత్సాహాన్నే కలిగిస్తున్నాయి. అదే సమయంలో గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వశాఖ ఆధ్వర్యంలో మహిళా రైతుల సాధికారతా పథకం కోసం (జాతీయ గ్రామీణ జీవనోపాధుల ప్రాజెక్టు) బడ్జెట్లో నిధులు కేటాయించడాన్ని స్వాగతిస్తున్నాం. అయితే వ్యవసాయాన్ని కేవలం ఉత్పాదకత, ఉత్పత్తి అంశంగా చూడకుండా, దానినొక జీవనోపాధి అంశంగా చూసేలా కార్యక్రమాల రూపకల్పన జరగాల్సి వుంది.
6. వ్యవసాయ రుణాలకోసం బడ్జెట్లో కేటాయింపులు పెంచినట్లు చూపించినా, వాస్తవ సాగుదారులకు మాత్రం రుణాలు అందడం లేదనీ, వ్యవసాయ రుణాలపేరుతో కంపెనీలు ప్రయోజనం పొందుతున్నాయనీ గత అనుభవం చూపెడుతున్నది. రైతులు మాత్రం ప్రైవేటు రుణ భారాన్ని మోస్తున్నారు. రైతులకు నిజ ఆదాయాలు పెరిగితేనే, రుణ చెల్లింపు సామర్థ్యం మెరుగు అవుతుందన్నది గుర్తించాలి.
7. 'రైతుల ఆదాయ భద్రత కోసం సమగ్ర పథకం' పేరుతో బడ్జెట్లో కోటి రూపాయలు కేటాయించారు. దీనిలో స్పష్టత లేదు. ఈ వైపు ఆలోచన మొదలవడం మంచిదే. ఎందుకంటే ఇప్పటి వరకూ వ్యవసాయ అభివృద్ధి అంటే దిగుబడులలో, ఉత్పాదకతలో అభివృద్ధి గానే చూస్తున్నారు. రైతులు మాత్రం నష్టాలలోనూ, అప్పులలోనూ కూరుకుపోతున్నారు. రైతుల ఆదాయ భద్రతా చట్టం చేయాలి. వ్యవసాయం నుండి నికరంగా వస్తున్న ఆదాయాన్ని దృష్టిలో వుంచుకుని దీనిని రూపొందించాలి. రైతులకు అందుతున్న మద్దతు ధరలు చాలా తక్కువగా వుంటున్నాయి. దీనిని నివారించేందుకు ధర పరిహారం చెల్లించే పద్ధతినీ, యంత్రాగాన్నీ రూపొందించాలి.
8. వ్యవసాయ రంగ గణాంకాల సేకరణకు కూడా నిధులను తగ్గించారు. (గత సంవత్సరం 1.88 కోట్లు) వాస్తవానికి

ఈ గణాంకాల సేకరణలో రైతుల ఆదాయాల లెక్కలనే సేకరించడం లేదు. ఇది సేకరించినప్పుడే వ్యవసాయ రంగ స్థితి అర్థమవుతుంది. దానిని బట్టి బడ్జెట్ కేటాయింపులు ఉండాలి. కాబట్టి రైతుల పరిస్థితిపై కూడా సర్వేలో భాగంగా గణాంకాల సేకరణ జరగాలి.

9. రాష్ట్రీయ కృషి వికాస్ యోజన (ఆర్.కె.వి.వై) క్రింద నిధుల కేటాయింపు పెంచారు. కానీ ఈ నిధులు ఎందుకోసం ఖర్చుకావాలన్నది ముఖ్యం.

ఈ పథకం క్రింద 2007-08 నుండి 2010-11 మధ్య 4 సంవత్సరాల కాలంలో సేంద్రియ వ్యవసాయం కోసం కేటాయించింది కేవలం 605 కోట్లు (మొత్తం 23,750 కోట్లలో 2.55 శాతం). అదే సమయంలో మోన్ శాంట్ లాంటి కంపనీల నుండి విత్తనాలు కొని పంపిణీ చేసేందుకు 200 కోట్లకు పైగా ఖర్చు చేశారు. తద్వారా భవిష్యత్తులో ఆయా కంపెనీల మార్కెట్ విస్తరణకు దారి సుగమం చేశారు.

10. విత్తనాల విషయంలో రైతు సమూహాలు స్వావలంబన సాధించేలా జాతీయ విత్తన పథకం అమలును వేగవంతం చేయాలి. వైవిధ్యాన్ని కాపాడుకునేలా విత్తన సాగులో రైతులకు తగిన శిక్షణ ఇవ్వాలి. అన్ని గ్రామాలలో విత్తన బ్యాంకులను నెలకొల్పాలి. గతంలో ఈ పథకం క్రింద నిధులన్నీ ప్రైవేటు రంగంలో విత్తన ప్రాసెసింగ్ యూనిట్ల ఏర్పాటుకే కేటాయించారు. ప్రభుత్వరంగ విత్తన సంస్థలకు నిధులు కేటాయించలేదు. ప్రజల సొమ్మును వాడుకున్న ప్రైవేట్ విత్తనసంస్థలు, లాభాలు పోగేసుకోవడమే తప్ప రైతులకుగానీ, ప్రభుత్వానికి గానీ లాభాలు పంచి ఇవ్వలేదు.

11. నూనె గింజల సాగు అభివృద్ధి కోసం కేటాయించిన నిధులలో ఈ బడ్జెట్లో కోత పెట్టారు. ఈ రంగంలో మనం దిగుమతులపై ఆధారపడాల్సి వస్తుందన్న విషయాన్ని దృష్టిలో వుంచుకుంటే ఈ కోత అన్యాయం.

12. వ్యవసాయ పరిశోధనల కోసం బడ్జెట్ కేటాయింపులు పెంచడం దానికదే ఫలితాలనివ్వదు. క్షేత్ర స్థాయిలో రైతుల అవసరాలకనుగుణంగా ఈ పరిశోధనలు జరగాలి. హాని చేసే వ్యవసాయ టెక్నాలజీల కోసం ఖర్చు చేయకూడదు. ప్రభుత్వ వ్యవసాయ పరిశోధనా సంస్థలు ప్రైవేట్ కార్పొరేట్ల కబంధ హస్తాల నుండి బయటపడి పరిశోధనలు సాగించే వైపు ఈ కేటాయింపులు ఉపయోగపడాలి. వాతావరణ మార్పులు వేగంగా జరుగుతున్నాయి కనుక, జన్యుమార్పిడి పంటల అవసరముందనే వాదనలను తిరస్కరిస్తూ, సుస్థిర వ్యవసాయాన్ని, మిశ్రమ పంటల విధానాన్ని, పర్యావరణ అనుకూల వ్యవసాయ పద్ధతులను ప్రోత్సహించేలా ఈ పరిశోధనలు సాగాలి.

13. పంటల బీమా కోసం 1136 కోట్లు కేటాయించారు. రైతులు ప్రకృతి వైపరీత్యాలతో తీవ్రంగా నష్టపోతున్నారు. వాస్తవానికి 2011-12లో రైతులకు చెల్లించిన బీమా పరిహారం 1419 కోట్లు. ఈ సంవత్సరం గత సంవత్సరం కంటే కూడా తక్కువ కేటాయించడం అన్యాయం. అన్ని పంటలకూ, రైతు లందరికీ బీమా సౌకర్యం కల్పిస్తూ, ప్రభుత్వమే ప్రీమియం చెల్లించేలా బీమా పథకాన్ని రూపొందించాలి. అందుకు నిధులు పెంచాలి.

14. గ్రామీణ గిడ్డంగుల కోసం ఈ బడ్జెట్లో 636 కోట్లు కేటాయించారు. 2009-10లో 60.94 కోట్లు, 2010-11లో 60 కోట్లు, 2011-12లో 150 కోట్లు కేటాయించారు. వాటిలో పోలిస్తే ఈ పద్దు కింద కేటాయింపులు పెంచినా, వాటిని పూర్తిగా వినియోగిస్తేనే ఫలితముంటుంది.

15. గ్రామీణ ధాన్య గిడ్డంగుల పథకం కోసం ఈ బడ్జెట్లో కేవలం 8 కోట్లు మాత్రమే కేటాయించారు. 2009-10లో 17.33 కోట్లు కేటాయించినా, అప్పటి నుండి ప్రతి సంవత్సరం తగ్గిస్తూ వస్తున్నారు. ఇది పూర్తిగా నిరుత్సాహ కరమైనది.

ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబంపై గౌరవ సాంధేయం కు ప్రజా సం. 421/2004 ప్రకారం ప్రమర్శించాల్సినవారి

1. ఎఫ్.ఐ.ఆర్. కాపీ
2. పంచనామా రిపోర్టు
3. పోస్టు మార్డం రిపోర్టు
4. ఫోరెన్సిక్ సైన్స్ ల్యాబ్ రిపోర్టు
5. ఫైనల్ రిపోర్టు
(పై ఐదు డాక్యుమెంట్లు స్థానిక పోలీస్ స్టేషన్ నుండి పొందవచ్చు.)
6. ప్రైవేటు రుణాల డాక్యుమెంట్లు (సాక్ష్యంగా)
7. బ్యాంక్ రుణాల డాక్యుమెంట్లు
8. రైతు పేరు నమోదైన భూమి పాస్ బుక్
9. ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతుపై ఆధారపడిన కుటుంబ సభ్యుల వివరాల అధికారిక సర్టిఫికేట్
10. రేషన్ కార్డు
11. మూడు సంవత్సరాల సాగు వివరాల పహాణీ
12. మండల స్థాయి ముగ్గురు సభ్యుల పరిశీలనా కమిటీ నివేదిక (ఎం.ఆర్.ఓ., ఎస్.ఐ., వ్యవసాయ అధికారితో కూడిన కమిటీ)
13. డివిజన్ స్థాయి ముగ్గురు సభ్యుల పరిశీలనా కమిటీ నివేదిక (ఆర్.డి.ఓ., డి.ఎస్.పి., సహాయ వ్యవసాయ సంచాలకులతో కూడిన కమిటీ)

వివిధ పంటలలో మార్చి నెలలో రైతులు చేపట్టవలసిన

నిస్సర్క్షణ కార్యక్రమం

డా॥ టి.ఎ.వి.ఎస్. రఘునాథ్, సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం

చెఱకు

కాండం తొలుచు పురుగు లేదా పీక పురుగు:

జనవరి నెలలో వేసిన చెఱకుపై పీకపురుగు ఉదృతిని గమనించారు. సాధారణంగా చెఱకు నాటిన నుండి చెఱకు నరికే వరకు పైరునాశించే ఈ పురుగు చెఱకు ప్రారంభదశలో పీక పురుగుగా, కాండం ఏర్పడిన తరువాత కాండం తొలుచు పురుగుగా చెఱకు పైరుకు నష్టం కలిగిస్తుంది. పీక పురుగు ఉదృతి సాధారణంగా వర్షాభావ పరిస్థితులలో చెఱకుపై ఎక్కువగా గుర్తించినట్లు రైతుల అనుభవం.

నివారణ:

- ◆ పీకపురుగును పొలంలో గమనించిన వెంటనే 15 రోజుల వ్యవధిలో 2 సార్లు 5 శాతం వేప కషాయం మందును పంటపై పిచికారీ చేసి, కొంత మేరకు నష్టం తగ్గించవచ్చు.
- ◆ తక్కువ వ్యవధిలో నీటి తడులు ఇవ్వాలి.
- ◆ చెఱకు నాటిన 30 రోజుల తరువాత చెఱకు చెత్తను ఎకరానికి 1-2 టన్నుల వరకు పొలంలో సమంగా పరచాలి.
- ◆ ట్రైకోగ్రామా గ్రుడ్డు పరాన్నజీవిని ఎకరాకు 20 వేల చొప్పున చెఱకు నాటిన 30 రోజుల తరువాత 10 రోజుల వ్యవధిలో 3-4 సార్లు విడుదల చేయాలి.

దానిమ్మ

కాయతొలుచు పురుగు:

కాయతొలుచు పురుగు సీతాకోక చిలుక జాతికి చెందిన పురుగు. ఈ పురుగు దానిమ్మ మొగ్గ దశలో ఆశించి, కాయ దశలో కాయలను తొలిచి అంచలంచలుగా కాయల లోపలికి చేరి పంటకు నష్టం కలుగజేస్తాయి. దీని వలన కాయలు నాణ్యతను, దిగుబడి కోల్పోతాయి.

నివారణ:

- ◆ పూత మొగ్గ దశలో ఉన్నప్పుడు 5 శాతం వేప కషాయం లేదా 3 శాతం వేప నూనె 15 రోజులకు ఒకసారి చొప్పున మొత్తం 3-4 సార్ల వరకు పిచికారీ చేయాలి.
- ◆ తయారవుతున్న కాయలకు కాగితపు సంచులు

తొడుగుట ద్వారా నివారణ పొందవచ్చు.

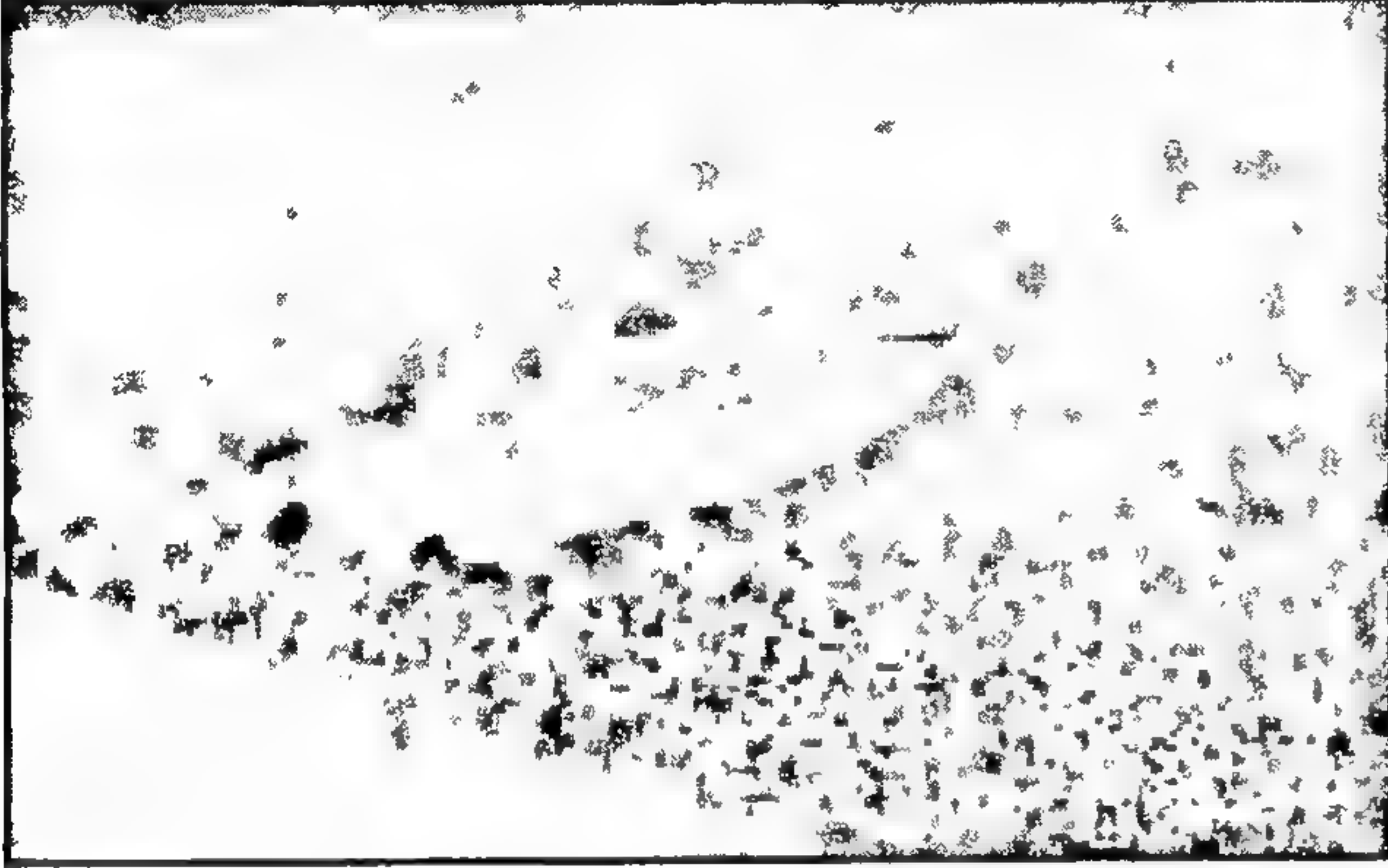
- ◆ మొక్క నుండి రాలిన కాయలను ఎప్పటికప్పుడు ఏరివేసి వాటిని నాశనం చేయాలి.
- ◆ మొక్క మొదల్లో 1-2 కిలోలు వేప పిండిని పూత సమయంలో వేయడం ద్వారా కొంత వరకు పురుగు ఉదృతిని

మిరప

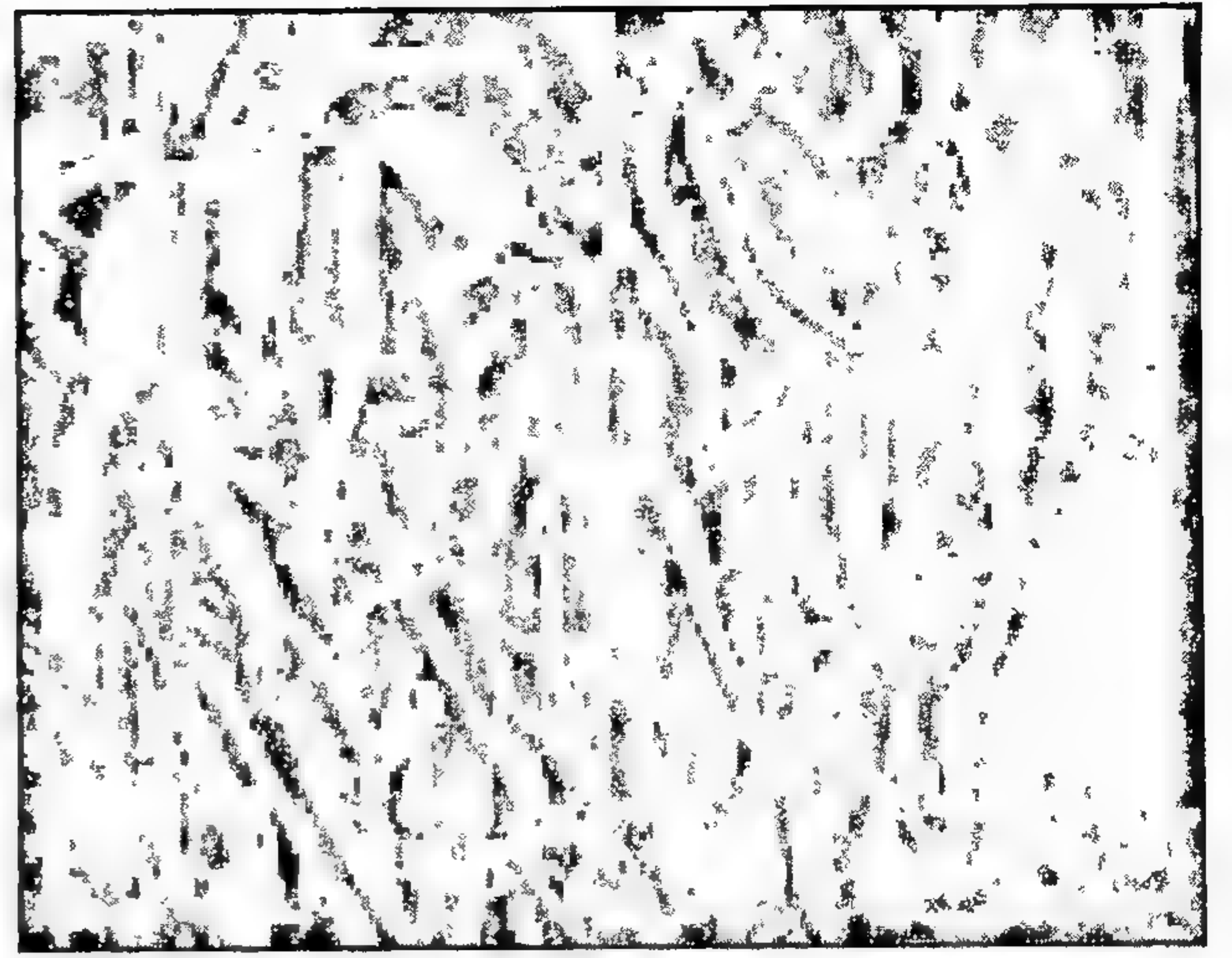
తామర పురుగు:

తామర పురుగు లేక త్రిపు మిరప పంటలో ఆకుముడతను కలిగిస్తుంది. చిన్న పురుగులు, పెద్ద పురుగులు కూడా పంటకు ఎక్కువ నష్టాన్ని కలుగజేస్తాయి. పురుగులు ఆకులలోని రసాన్ని పీల్చడం వలన ఆకులు మేలికలు తిరిగి పైకి ముడుచుకపోతాయి. ఈ ఎక్కువగా ఆశించిన మొక్కలు బూడిద వర్ణమునకు మారుతాయి. ఈ పురుగు మొక్క తొలిదశలో ఆశించినచో మొక్కలు గిడసబారి, పూత సరిగ్గా నిల్వక మిరపకు అధికంగా నష్టం కలిగించి పంట దిగుబడులు మరియు నాణ్యత తగ్గుతుంది. తామర పురుగు నారు మడిలో కూడా ఆశించి పంటకు నష్టం కలిగిస్తుంది.

నివారణ:

- ◆ చివరి దుక్కిలో ఎకరాకు 200 కిలోల వేప పిండిని వేసి పొలాన్ని సమంగా వేసి కలియదున్నాలి.

- ◆ పంట 30-60 రోజుల వయస్సులో పంట మొదలలో వేప పిండిని వేసి నీరు కట్టాలి.
- ◆ పొలంలో 10-12 తెలుపు రంగు పూసిన జిగురు డబ్బాలు ఆమర్చాలి. మూడు రోజులకి ఒకసారి డబ్బాలను గమనించి డబ్బాలపై అంటుకున్న పురుగులను గుడ్డతో శుభ్రం చేసి, మరలా గ్రీజు లేదా ఆముదం డబ్బాలకు పూయాలి.
- ◆ ఆకు ముడత ఆశించిన వెంటనే 10 రోజుల వ్యవధిలో 2-3 సార్లు 5 శాతం వేప కషాయం లేదా 3 శాతం వేపనూనె ద్రావణం పంటపై పిచికారీ చేయాలి.
- ◆ పొలంలో కలుపు మొక్కలు లేకుండా (ముఖ్యంగా వయ్యారిభామ, నానబాలు) పొలాన్ని శుభ్రంగా ఉంచాలి.

సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం కృషి మీడియా పుచ్చురణలు

1. స్థానిక వనరులతో సుస్థిర సేద్యం (సేంద్రియ ఎరువులు, కషాయాలు, ద్రావణాల తయారీ)	50-00
2. మన ఇంటి పంట (ఇంటి దగ్గర కూరగాయల పెంపకానికి సూచనలు)	25-00
3. Shifting Land Use Satterns in Andhra Pradesh: Implications for Agriculture and Food Security (విరాళం)	100-00
4. Sustainable Agriculture with Provencial Resources (Organic Manures, Plant extracts, Decoctions/ Concoctions)	50-00
5. సహజ విత్తనాల సంపుటి (2010-11)	60-00
6. తొలకరి (1-6 బులిటెన్లు + మొదటి సంచిక)	15-00 (ఒకటి)
7. పురుగులను అర్థం చేసుకుందాం (ఫ్లిప్ చార్ట్ - తెలుగు)	150-00
8. Let us understand pests (Flip Chart - English)	150-00
9. సస్యరక్షణలో "రైతుమిత్రులు" (ఫ్లిప్ చార్ట్ - తెలుగు)	150-00
10. Farmers' friends in Crop, pest management (Flip Chart - English)	150
11. చిరుధాన్యాలు - ఆరోగ్యనేస్తాలు	50

తాపీలకు 12-13, 445 స్టేషన్ నంబర్ బార్నాక, సికింద్రాబాద్. ఫోన్ నంబర్: 040-27017435

సేంద్రియ వ్యవసాయం కోసం

రైతులు రక్షించుకోవాల్సిన మొక్కలు లాంటానా

డా॥ టి.ఎ.వి.ఎస్. రఘునాథ్, సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం

లాంటానా శాస్త్రీయ నామం లాంటానా కెమేరా, వెర్బినేసి కుటుంబానికి చెందినది. లాంటానా మొక్క లంబాడి కోరింత, కోరింత, అత్త - కోడలు మొక్క, కిరసనాయిల్ మొక్క మొదలగు పేర్లతో వివిధ ప్రాంతాలలో ప్రాచుర్యం పొందింది. ఇది సుమారు 2 మీటర్ల ఎత్తు వరకు పెరిగే బహువార్షిక మొక్క. కాండం నలుపలకలుగా ఉంటుంది. పత్రాలు కనుపునకు రెండు చొప్పున ఏర్పడి అండాకారంలో అంచులకు నొక్కులు కలిగి దళసరిగా ఉంటాయి. మొక్క అంతటా నూగు ఉంటుంది. ఆకులను బాగా నలిపితే ఘటైన ప్రత్యేక వాసన వస్తుంది. పుష్పాలు కొమ్మల చివర గుత్తులు గుత్తులుగా ఏర్పడతాయి. పుష్పాలు తెలుపు, పసుపు, ఎరుపు, నారింజ రంగు మరియు వంకాయ రంగులో ఉంటాయి. ఫలాలు గుండ్రంగా ఉండి, నల్లగా ఉంటాయి. పుష్పాలు, ఫలాలు, జులై - డిసెంబర్ మాసాలలో లభిస్తాయి.

లభించే ప్రదేశాలు:

ఈ మొక్క ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతటా ఎర్ర నేలలు ఉన్న ప్రాంతాలలోనూ, మాగాణి భూములలో ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. ఈ మొక్కను ఉద్యానవనాలలో, పార్కులలో మరియు ఇండ్ల వద్ద అందం కోసం పెంచుకుంటారు. ఈ మొక్క అనేక రకాలైన చిన్నచిన్న పక్షులకు మరియు చిన్న జంతువులకు నివాస యోగ్యంగా ఉంటుంది.

ఉపయోగపడే భాగాలు:

ఈ మొక్క ఆకులను వ్యవసాయంలో సస్యరక్షణ కోసం ఉపయోగించవచ్చు.

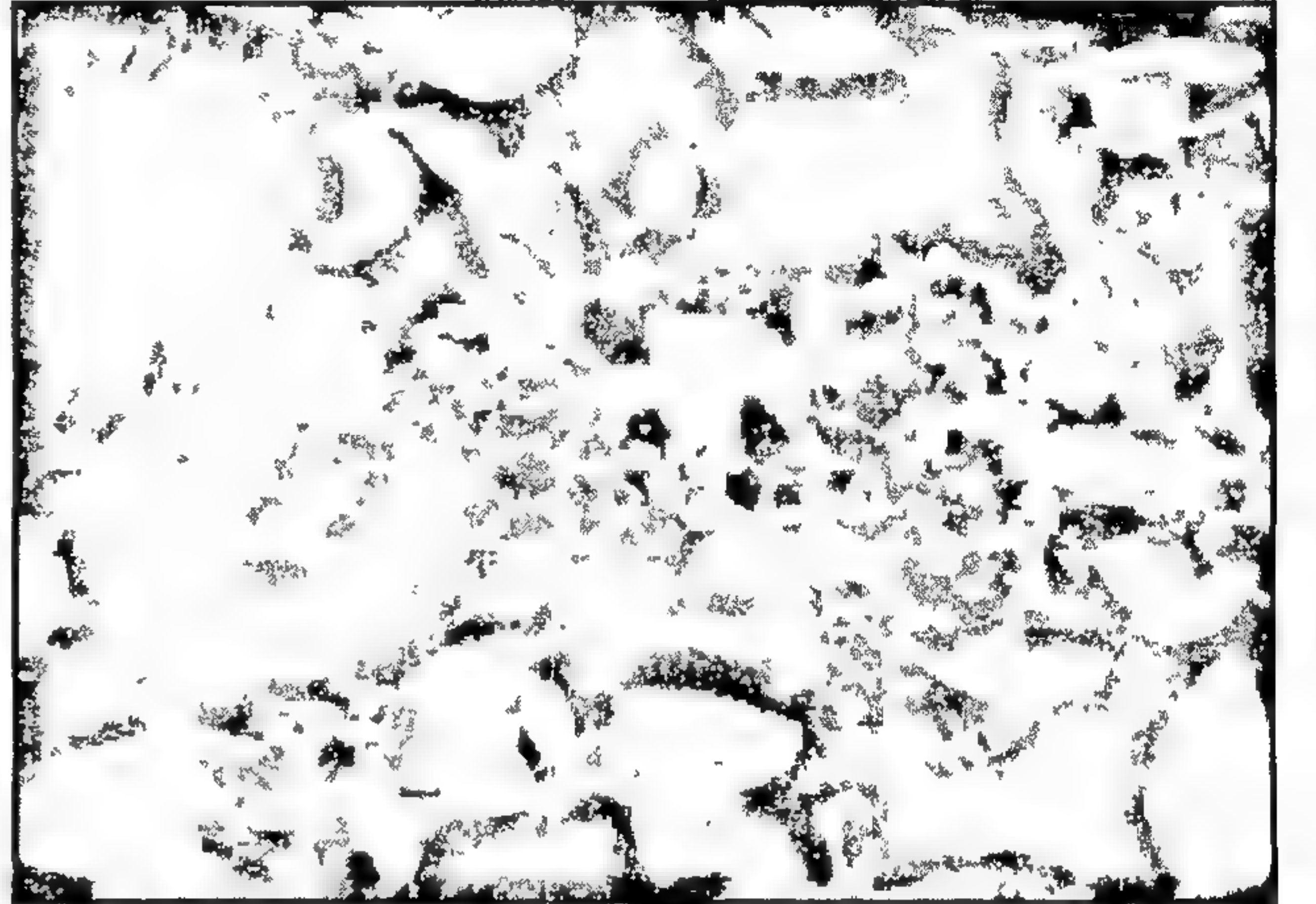
రసాయన పదార్థాలు:

ఈ మొక్క ఆకులలో, ఫలాలలో టెర్పినాయిడ్స్, సైటోస్టీరాల్, కెమారనింగ్ యాసిడ్, లాంటానోన్ వంటి అనేక రకాలైన రసాయనాలు ఉంటాయి.

వ్యవసాయంలో ఉపయోగాలు:

ఎ) కీటక నియంత్రణలో:

లాంటానా మొక్క ఆకులలో ఉన్న అనేక రసాయనాలు ఎంతో శక్తివంతమైనవి. లాంటానా ఆకుల కషాయం పంటలలో వచ్చే

రసంపీల్చే పురుగులపైన, ఆకుముడత మరియు ఆకులను తినే చిన్న చిన్న గొంగళి పురుగులను సమర్థవంతంగా నివారించగలదని పరిశోధనలు నిరూపిస్తున్నాయి.

బి) తెగుళ్ళ నివారణలో:

1. లాంటాన కషాయాన్ని పంటలలో వచ్చే బూడిద తెగులు, ఆకుమచ్చ తెగులు, త్రుప్పు తెగులు, బోట్రెటిస్ తెగులు, వేరుశనగ తిక్కా ఆకుమచ్చ తెగుళ్ళ నివారణలో ఉపయోగించవచ్చు.
2. లాంటానా కషాయాన్ని వంగ, టమాట, మిరప, మినుము, పెసరలో వచ్చే ఆకుమచ్చ తెగులు మరియు వేరుశనగలో వచ్చే తిక్కా ఆకుమచ్చ తెగులు నివారణకు రైతులు ఉపయోగించి మంచి ప్రయోజనం పొందవచ్చు.
3. లాంటానా మొక్కను పంటలలో వచ్చే బ్యాక్టీరియా తెగుళ్ళ నియంత్రణలో ఉపయోగించవచ్చని డా॥ దీపక్ గంజివాల (తమిళనాడు) పరిశోధనలు నిరూపిస్తున్నాయి.
4. లాంటానా ఆకు కషాయం తయారు చేసే విధానాన్ని 'తొలకలి' ఫిబ్రవరి 2012 సంచికలో చూడవచ్చు.
5. లాంటానా మొక్క వలన కలిగే బహువిధాలైన ప్రయోజనాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని రైతు సోదరులు ఈ మొక్కను సేంద్రియ వ్యవసాయం కొరకు రక్షించుకోవాలి.

జెషధ, సుగంధ మొక్కల సాగు

మారేడు గడ్డలు (బరె సుగంధ)

డెకాలెపిన్ హెమిల్టోనై అనే శాస్త్రీయ నామం కలిగిన ఈ మొక్క పెరిప్లాకేసీ కుటుంబానికి చెందుతుంది. ఇది తీగ జాతికి చెందిన బహువార్షిక మొక్క. 5 నుండి 15 మీటర్ల పొడవు పెరుగుతుంది. పత్రాలు కణుపుకు రెండు చొప్పున చివర భాగము ఎక్కువ వెడల్పుతో ఉంటాయి. పుష్పాలు చిన్న పరిమాణంలో నూగు కలిగి వుంటాయి.

ఆకుల మొదలులో గుత్తులుగా ఉండి ఆకుపచ్చ లేత గోధుమ రంగు అంచులతో ఉంటాయి. ఫలదీకరణం జరిగిన తరువాత పుష్పం నుంచి జంటగా కాయలు ఏర్పడతాయి. వీటిని డైవారికేట్ ఫాలికిల్స్ అంటారు. కాయలు పసుపు రంగులోకి మారి ఎండి ఒక వైపు మాత్రమే పగిలి విత్తనాలను వెదజల్లుతాయి. విత్తనాలు అండాకారంలో ఉండి తెలుపు రంగు పట్టు లాంటి కేశాలను కలిగి వుంటాయి. వీటిని కోమోస్ విత్తనాలు అని అంటారు.

వేర్లు మొక్క మొదలు నుండి ఒక గుత్తిలాగ 8 నుండి 15 మీ.ల వరకు వచ్చి 5 నుండి 10 సెం.మీ. లావు అవుతూ భూమిలో రెండు నుంచి 3 అడుగుల వరకు సమాంతరంగా పెరుగుతూ పొతాయి. వీటి వేళ్ళను గిచ్చితే పాలు వస్తాయి. దీని మాదిరిగా ఉండే నిజమైన సుగంధి పాల మొక్క హెమిడెస్మస్ ఇండికస్ ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతటా విస్తారంగా పెరుగుతుంది. దీని వేరు ఒక సెం.మీ. లావు మాత్రమే ఉంటుంది.

నేడు మార్కెట్లో సుగంధి పాల వేరుకు బదులు మారేడు గడ్డలను (నన్నారి వేళ్ళను) మాత్రమే ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తున్నారు. అడవుల్లో సహజ సిద్ధంగా పెరిగే ఈ మొక్క వేర్లను ఎక్కువగా గిరిజనులు సేకరించటంతో నేడు అంతరించే దశకు చేరుకున్నాయి. అందువలన దీనిని నేడు సాగు చేయవలసిన పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి.

ప్రాంతీయ నామాలు: మారేడు గడ్డలు, బరె సుగంధి పాల, గుడపాలవేర్లు, షర్బత్ గడ్డలు, నన్నారి

వ్యాప్తి: భారతదేశంలోని ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు, కేరళ, రాష్ట్రాల్లో మాత్రమే లభ్యమవుతుంది.

నేలలు: ఎరువులోమ్ నేలలు, ఇసుక నేలలు శ్రేష్టమైనవి.

ఉష్ణోగ్రతలు: 30° నుండి 35° సెంటిగ్రేడ్ వుండాలి.

వర్షపాతము: సాధారణ వర్షపాతం సరిపోతుంది.

గాలిలో తేమ శాతం: 60 నుంచి 70 శాతం వుండాలి.

ఎరువులు: పశువుల ఎరువు హెక్టారుకు 40 టన్నులు పొలంలో విత్తడానికి ముందు వేసుకోవాలి. మొక్కలు నాటేటపుడు వేప పిండి, ఆముదపు పిండి వేసుకోవాలి.

ప్రవర్ధనం: విత్తనాలు, వేర్ల కత్తిరింపులు లేదా దుంప వేర్లు

ఒక హెక్టారుకు కావలసిన మొక్కలు: 13,330 మొక్కలు

నర్సరీ: విత్తనాలను మార్చి నెలలో బెడ్లోగానీ, పాలిథిన్ సంచులలో గానీ నాటుకోవాలి. విత్తనాలు మొలకెత్తడానికి 5 నుండి 7 రోజుల సమయం పడుతుంది. 55 నుంచి 65 శాతం విత్తనాలు మొలకెత్తుతాయి. నర్సరీ కాలం 100 రోజులు. వేర్ల కత్తిరింపులు (0.3 సెం.మీ మందం, 15 నుంచి 20 సెం.మీ. పొడవు ఉండేట్లు కత్తిరించుకొని) పాలిథిన్ సంచులలో నాటుకోవాలి. 90 నుంచి 100 శాతం వేర్లు నెల రోజులలో మొక్కలను ఇస్తాయి. వీటి నర్సరీ కాలం (50 నుంచి 60 రోజులు) తరువాత ప్రధాన పొలంలో నాటుకోవాలి.

నర్సరీ కాలం: విత్తనపు మొక్కలు 100 రోజులు, వేర్ల కత్తిరింపులు అయితే 50 నుంచి 60 రోజులు.

పంట కాలము: 4 నుంచి 12 నెలలు. ప్రతి నాలుగు నెలలకు ఒక పంట వస్తుంది.

విత్తనాలు సేకరించే కాలము: మార్చి నెల - కాయలు ఆకుపచ్చరంగు నుండి పసుపు రంగులోకి మారిన వెంటనే సేకరించుకోవాలి.

సస్యరక్షణ: ఈ మొక్కలను ఆశించే తీవ్రమైన తెగుళ్ళు కానీ వ్యాధులు గానీ, సాధారణంగా ఏమీ లేవు.

పంట సేకరణ: పొలంలో మొక్కలు నాటిన ప్రతి నాలుగు నెలలకు ఒకసారి వేర్లను సేకరించుకోవచ్చు. వేర్లు సేకరించినపుడు దుంప వేర్లకు ఒత్తిడి తగలకుండా జాగ్రత్తగా సేకరించుకోవాలి. మొక్కకు ఉండే ప్రధాన వేరు ఒకదానిని అలాగే ఉంచినచో అది మరల మొక్కగా రూపొందుతుంది. సంవత్సరానికి నాలుగు సార్లు దుంప వేర్లను సేకరించుకొని ముక్కలుగా కత్తిరించుకొని, బాగా గాలి, వెలుతురు తగిలేట్లు నీడలో ఆరబెట్టుకోవాలి. బాగా ఎండిన తర్వాత పాలిథిన్ సంచులలో నిల్వ చేసుకోవాలి.

ఉపయోగాలు: వీటి వేర్లలో 2-హైడ్రాక్సీ, 4-మిథాక్సీ, బెంజిల్ హైడ్రేట్ ఉంటుంది. రక్త శుద్ధి, రక్త హీనత, కామెర్లు, దగ్గు, జ్వరం, ఊపిరితిత్తుల వ్యాధులు, చర్మవ్యాధులు తదిత జబ్బుల నివారణకు ఉపయోగిస్తారు. వేసవి పానీయాలు, షర్బత్ల తయారీ మొదలగు వాటిలో ఉపయోగిస్తారు.

దిగుబడి / నికర ఆదాయం: ఒక హెక్టారుకు 13,330 మొక్కలు వేసుకుంటే ఒక మొక్కకు ఒక కిలో దుంప వేర్ల చొప్పున వస్తుంది. కిలో 20 రూ॥ చొప్పున, మొత్తం ఖర్చులు పోను నికరాదాయం 80,000 రూపాయల వరకు ఉండవచ్చు.

వివరాలకు: ఆంధ్రప్రదేశ్ జెషధ మరియు సుగంధ మొక్కల బోర్డు, 6వ అంతస్తు, APGLI బిల్డింగ్, తిలక్ రోడ్, అబిడ్స్, హైదరాబాద్ - 500 001, ఫోన్: +91-40-66364094

సాగు రంగంలో కొనసాగుతున్న విషాదాలు

- ◆ వరంగల్ జిల్లా పరకాల మండలం పులిగిల్ల గ్రామానికి చెందిన బొల్లె సారయ్య (40) మార్చి 2న వ్యవసాయ బావి వద్దకు వెళ్ళి పురుగుల మందు తాగి ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. 4 ఎకరాలు కౌలుకు తీసుకుని 2 లక్షలు అప్పు చేసి వ్యవసాయంలో నష్టపోవడంతో ఈ రైతు ఆత్మహత్యకు పాల్పడ్డాడు.
- ◆ వరంగల్ జిల్లా శాయంపేట మండలం పత్తిపాక గ్రామానికి చెందిన కౌలరైతు బామండలపెల్లి మొగిలి (35) పురుగుల మందు తాగి మార్చి 2న ఆత్మహత్యకు పాల్పడ్డాడు.
- ◆ ఖమ్మం జిల్లా కొత్తగూడెం మండలం సుజాతనగర్ పంచాయితీ లక్ష్మీదేవిపల్లి తండాలో కున్సేత్ముని (40) అనే రైతు మార్చి 4న ఉరివేసుకుని ఆత్మహత్యకు పాల్పడ్డాడు. మూడు ఎకరాల స్వంత పొలంతోపాటు, 4 ఎకరాలు కౌలుకు తీసుకుని పత్తి వేసిన రైతు 2.50 లక్షల అప్పు చేశాడు. కానీ పంట దిగుబడి సరిగా రాకపోవడం, మద్దతు ధర అందక పోవడంతో మనస్తాపానికి గురై ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. మార్చి 9న ఆయన కుమార్తె వివాహం జరగవలసి వుంది.
- ◆ ఆదిలాబాద్ జిల్లా తానూర్ మండలం బోల్సాగ్రామానికి చెందిన కిషన్ (35) మార్చి 5న ఉరివేసుకుని ఆత్మహత్యకు పాల్పడ్డాడు. పత్తిపంట దిగుబడులు సరిగ్గా లేకపోవడంతో, అప్పుల భారం ఎక్కువై, మనస్తాపంతో ఈ ఘటనకు పాల్పడ్డాడు.
- ◆ గుంటూరు జిల్లా పెద కూరపాడు మండలం పొడపాడుకు చెందిన కాసర బాద చెంచుబాబు అనే రైతు మార్చి 5న పురుగుల మందు తాగి ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. 4 లక్షల రూపాయల అప్పును తీర్చలేననే భయంతో ఈ ఘటనకు పాల్పడ్డాడు.
- ◆ గుంటూరు జిల్లా కారంపూడి మండలం ఇనుపరాజపల్లిలో కౌలరైతు ఎలమందల కోటేశ్వరరావు (30) పురుగుల మందుతాగి మార్చి 5న ఆత్మహత్యకు పాల్పడ్డాడు. మిరప పంట వేసి ఈ రైతు నష్టపోయాడు.

- ◆ ఖమ్మం జిల్లా పాల్వంచ మండలం పుల్లాయి గూడేనికి చెందిన రైతు పజ్జా ఎర్రయ్య (45) మార్చి 9న ఉరివేసుకుని ఆత్మహత్యకు పాల్పడ్డాడు. అప్పుచేసి రెండు ఎకరాల్లో పత్తి సాగుచేసిన రైతు, పంట ఎండిపోవడంతో ఈ ఘటనకు పాల్పడ్డాడు.
- ◆ ఖమ్మం జిల్లా పెనుబల్లి మండలం మండాల పాడుకు చెందిన ఓరుగంటి నరసింహారావు వేంసూరు మండలం పల్లివాడలో 4 ఎకరాల భూమి కౌలుకు తీసుకుని మిర్చి, పత్తి వేశాడు. పంట దిగుబడి సరిగ్గా రాకపోవడంతో కౌలు పూర్తిగా చెల్లించలేకపోయాడు. పంట మార్కెట్ కు తరలించే క్రమంలో భూమి యజమాని కౌలుకోసం అడ్డుకున్నాడు. దీంతో మనస్తాపానికి గురై నరసింహారావు మార్చి 11న ఆత్మహత్యకు పాల్పడ్డాడు.
- ◆ అదిలాబాద్ జిల్లా దహేగాం మండలం చౌటగ్రామానికి చెందిన రైతు సంబాల శేషు మార్చి 11న పురుగుల మందు తాగి ఆత్మహత్యకు పాల్పడ్డాడు.
- ◆ మహబూబ్ నగర్ జిల్లా ఫరూఖ్ నగర్ మండలం నాగులపల్లికి చెందిన రైతులు తూర్పాటి సత్తయ్య (26), అతని తమ్ముడు మల్లేష్ (19) విద్యుత్ ఘాతానికి గురై మార్చి 11న మరణించారు. కొత్తూరు మండలం ఈదులపల్లి శివారులోని పొలంలో పశుగ్రాసానికి నీరుపెట్టడానికి వెళ్ళినపుడు ఈ ఘటన జరిగింది. ఈ సందర్భంగా మరో రైతు మేడంపల్లి రేణు (20) తీవ్రంగా గాయపడ్డాడు. మరో సంఘటనలో పెద్ద కొత్తపల్లి మండలం సాతాపూర్ కు చెందిన రైతు కుమ్మరి బాలయ్య (50) విద్యుత్ ఘాతానికి గురై మరణించాడు.

ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలకు

జి.వో నెం. 421 ప్రకారం వెంటనే

పరిహారం చెల్లించాలి. ఆయా

కుటుంబాలకు భరోసా ఇవ్వాలి.

రైతుల ప్రశ్నలు - శాస్త్రవేత్తల, నిపుణుల సమాధానాలు

సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం

ప్రశ్న: “పంచగవ్య” తయారు చేసే విధానం మరియు పంటలలో వాడే పద్ధతులను తెలపండి?

ఎస్. రాఘవరెడ్డి (చౌదర్ పల్లి), ఎం. లక్ష్మి, ఎన్. బాలరెడ్డి (మరియాల) బొమ్మల రామారం మండలం, నల్లగొండ జిల్లా.

జవాబు: పంచగవ్యలో వుండే పోషకాల వల్ల పంటలు ఆరోగ్యంగా పెరగటమే కాకుండా నాణ్యమైన ఉత్పత్తులు కూడా పొందవచ్చు. దీనిలో ఉన్న అనేక రకాలైన సూక్ష్మజీవుల వలన పంటలలో నిరోధక శక్తి పెరిగి పంటలకు హానిచేసే తెగుళ్ళనుండి కూడా కొంత వరకు రక్షించబడతాయి. దీనిని భూమికి వాడటం వలన భూసారం పెరుగుతుంది. భూమి సహజత్వం పొందుతుంది. భూమిలో వానపాములు వృద్ధి చెందుతాయి.

కావలసిన పదార్థాలు :

ఆవుపేడ	5 కేజీలు
ఆవు మూత్రం	3 లీటర్లు
ఆవు పెరుగు	2 లీటర్లు
ఆవు పాలు.....	2 లీటర్లు
ఆవు నెయ్యి	1/2 కిలో
లేత కొబ్బరి నీళ్ళు.....	3 లీటర్లు
కల్లు	3 లీటర్లు
బాగా ముగ్గిన అరటి పండ్లు	12
నీళ్ళు	3 లీటర్లు
నల్ల బెల్లం	1 కిలో

తయారు చేసే విధానం:

- ◆ ఒక పెద్ద కుండలో ఆవు పేడ మరియు నెయ్యివేసి బాగా కలియబెట్టాలి.
- ◆ నాలుగు రోజుల వరకు ప్రతి రోజూ ఉదయం, సాయంత్రం మట్టి కుండలో ఉన్న పదార్థాలను బాగా కర్రతో కలియ బెట్టాలి.
- ◆ 5వ రోజున ఆవు మూత్రం, పాలు, పెరుగు, కల్లు, కొబ్బరి నీళ్ళు, నల్ల బెల్లం మరియు నీరు కలిపి బాగా కలియ బెట్టాలి.
- ◆ తరువాత అరటి పండ్లను మెత్తగా పిసికి మిశ్రమంలో కలపాలి.
- ◆ కుండ మూతిని గుడ్డతో గట్టిగా బిగించాలి.

- ◆ కుండలో ఉంచిన ద్రావణాన్ని కనీసం 15-20 రోజుల వరకు నీడలో ఉంచాలి.
- ◆ ఈ విధంగా నిల్వ ఉంచిన మిశ్రమాన్ని గుడ్డతో వడపోయాలి. దీనినే “పంచగవ్య” అంటారు.
- ◆ ఈ మిశ్రమం భూమిపైన మరియు పంటలలో ఉపయోగించ తానికి వీలుగా ఉంటుంది.
- ◆ పంచగవ్య మిశ్రమాన్ని ఆరు నెలల వరకు పంటలలో ఉపయోగించవచ్చు.
- ◆ పంచగవ్యను డా॥ నమ్మాల్వార్ మరియు డా॥ నటరాజన్ (సేంద్రియ వ్యవసాయ నిపుణులు) తమిళనాడు రాష్ట్రంలో అనేక పంటలపై ఉపయోగించి, దీనికి సేంద్రియ వ్యవసాయంలో మంచి ప్రాచూర్యం కల్పించారు. మన దేశంలో వివిధ రాష్ట్రాలలో ఇప్పటికే సేంద్రియ రైతులు పంచగవ్యను ఉపయోగించి అనేక పంటలలో మంచి ఫలితాలు పొందుతున్నారు.

మోతాదు:

ఎకరాకు 5 లీటర్ల పంచగవ్యకు 100 లీటర్ల నీరు కలిపి ఉపయోగించుకోవాలి.

ఉపయోగించే విధానం:

- ◆ పంచగవ్యను అన్ని పంటలలోనూ ఉపయోగించవచ్చు.
- ◆ 5 లీటర్ల పంచగవ్యను 100 లీటర్ల నీటిలో కలిపి ఒక ప్లాస్టిక్ డ్రమ్ములో ద్రావణాన్ని ఉంచి దానికి క్రింది భాగాన ఒక కుళాయిని అమర్చాలి. సాగు నీటితో పాటుగా పంచగవ్యను ఒక ఎకరం పంటకు అందించాలి.
- ◆ పంచగవ్యను పంటలపై ప్రతి 30 రోజుల వ్యవధిలో పిచికారీ చేసుకోవచ్చు.

- ◆ పండ్ల తోటలలో ప్రతి చెట్టుకు 1 నుంచి 3 లీటర్ల పంచగవ్య ద్రావణాన్ని పిచికారీ చేసుకోవచ్చు. (5 లీటర్ల పంచగవ్య: 100 లీటర్ల నీరు) ఈ ద్రావణాన్ని పూత సమయంలో ఉపయోగించి మంచి ఫలితాలు సాధించవచ్చు.
- ◆ పంచగవ్యను నారు మడులలోనూ, ఇండ్ల వద్ద పెంచే కూరగాయల పంటలలోనూ, కుండీలలో పెంచే పూల మొక్కలకు కూడా అందించి సత్ఫలితాలు పొందవచ్చు.
- ◆ పంట కాలంలో పంట దశను బట్టి ద్రావణాన్ని పిచికారీ చేసుకోవాలి.

ఉదా: వరి పంట పిలకలు వేసే దశలో (30-45 రోజులు), పూత సమయంలో (45-60 రోజులు) మరియు కంకి వేసే దశలో (60-90 రోజులు) మూడు సార్లు పిచికారీ చేసి నాణ్యమైన పంటను పొందవచ్చని రైతుల అనుభవం తెలుపుతోంది.

జాగ్రత్తలు:

- ◆ “పంచగవ్య” తయారీకి ఆవు పేడ, ఆవు మూత్రం, ఆవు పెరుగు, ఆవు పాలు మరియు ఆవు నెయ్యి లభించని ఎడల గేదె (బర్రె) కు సంబంధించిన పదార్థాలను వాడుకోవచ్చు.
- ◆ ‘పంచగవ్య’ ద్రావణం తయారు చేసేటప్పుడు ఒక కర్రను ఉపయోగించి ద్రావణాన్ని బాగా కలియబెట్టాలి.
- ◆ పంచగవ్య ద్రావణం చిక్కబడితే దానికి తగినంత నీరు కలిపి ఉపయోగించాలి.
- ◆ పంచగవ్య తయారు చేసిన 6 నెలల వరకు పంటలపై ఉపయోగించుకోవచ్చు.
- ◆ పంచగవ్య తయారు చేస్తున్న కుండ మూతిని గుడ్డతో బాగా బిగించాలి. లేని ఎడల ఈగలు, దోమలు, కీటకాలు మిశ్రమానికి ఆకర్షించబడి ద్రావణంలో పడతాయి.

పండ్ల తోటలలో కాండం తొలిచే పురుగు నివారణ!!

పండ్ల వృక్షాలకు (మామిడి, జీడి, జామ మొ||) కాండం తొలిచే పురుగులు రంధ్రాలు చేయడం వలన క్రమంగా చెట్లు వాడి ఎండిపోతాయి. దీని వలన పండ్ల తోటలకు అపార నష్టం కలుగుతుంది. దీని నివారణకు:

- ◆ పండ్ల చెట్లపై రంధ్రం చేసినచోట ఉన్న వ్యర్థ పదార్థాన్ని తొలగించి, రంధ్రంలోని లార్వాని ఊచతో తొలగించాలి.
- ◆ ఒక గుడ్డను లేదా దూదిని వేప నూనెలో తడిపి దానిని చెట్టు రంధ్రంలో పెట్టాలి. తరువాత మంచి మట్టిని రంధ్రం పై భాగంపై పూయాలి.
- ◆ తోటలలో పూర్తిగా ఎండిపోయిన కొమ్మలను మరియు చెట్లను ఎప్పటికప్పుడు తొలగించాలి.

చేప - బెల్లం ద్రావణం

(మొక్కల పెరుగుదలకు)

చేప-బెల్లం ద్రావణంలో ఎన్నో రకాల ‘అమిన్ ఏసిడ్’లు ఉంటాయి. ఇవి పంటల పెరుగుదలకు ఉపయోగపడతాయి.

ఈ ద్రావణం తయారీకి కావలసిన పదార్థాలు:

చేప వ్యర్థాలు 1 కిలో (ఎముకలు, మొప్పలు, చర్మం మొ||)
బెల్లం 1 కిలో

తయారు చేసే పద్ధతి:

- ❖ ఒక కిలో చేపల వ్యర్థ పదార్థాలను, ఒక కిలో బెల్లం పొడిని తీసుకొని దానికి కొంచెం నీటిని కలిపి ఒక కుండలో నిలువ చేయాలి.
- ❖ కుండపై మూతపెట్టి, 10 రోజుల పాటు ఆ మిశ్రమాన్ని మురగబెట్టాలి.
- ❖ ఈ మిశ్రమాన్ని ప్రతిరోజూ కర్రతో బాగా కలపాలి.
- ❖ ఈ మిశ్రమాన్ని 10 రోజుల తర్వాత వడపోసి, దానికి 100 లీటర్ల నీటిని కలిపి, ఒక ఎకరం పొలంలో పంటపైగానీ, పొలంపైగానీ పిచికారీ చేయాలి.

సూచన:

- ❖ పంటకాలంలో 1-2 సార్లు పంటపై పిచికారీ చేస్తే సత్ఫలితాలు పొందవచ్చు.
- ❖ ఈ ద్రావణాన్ని అన్ని పంటలలో, పండ్ల తోటలలో వాడవచ్చు.
- ❖ ద్రావణాన్ని తయారు చేసిన వెంటనే ఉపయోగించుకోవాలి. నిల్వ ఉంచరాదు.

రసాయన ఎరువులకు రసాయన ఎరువుల ధరలు

రసాయన ఎరువులకు ఇచ్చే రాయితీలో 2012-13 బడ్జెట్లో కేంద్ర ప్రభుత్వం భారీగా కోత పెట్టింది. ఇప్పటికే డి.ఎ.పి., కాంప్లెక్స్, పొటాష్ ఎరువుల ధరలను నిర్ణయించుకునే అధికారాన్ని కంపనీలకు కట్టబెట్టిన కేంద్ర ప్రభుత్వం యూరియా ధరలపై కూడా నియంత్రణ ఎత్తివేసే వైపు ఈ బడ్జెట్లో అడుగులు వేసింది. వచ్చే ఖరీఫ్ నాటికి మిగిలిన ఎరువుల ధరలతో పాటు యూరియా ధరలు కూడా భారీగా పెరిగే అవకాశం ఉంది.

ఎరువుల రాయితీలో కోత విధించిన తీరు (రూ. కోట్లలో)

పేరు	ఇచ్చిన రాయితీ		కోత
	2011-12	2012-13	
విదేశీ యూరియా	13,883	13,398	485
స్వదేశీ యూరియా	19,108	19,000	108
డీఎఫ్, కాంప్లెక్స్లు	34,207.94	28,576.10	5631.84
మొత్తం రాయితీ	67,198.94	60,974.10	6224.84

పరిశుభ్రమైన పాల ఉత్పత్తి

నాణ్యమైన పాల ఉత్పత్తికి ఈ క్రింది అంశాలను పాటించాలి

పరిశుభ్రమైన కొట్టం, పరిసరాలు:

శుభ్రమైన పాల ఉత్పత్తికి పాడిపశువులను ఉంచే పశువుల కొట్టం మరియు పరిసరాలు ముఖ్యమైన పాత్రపోషిస్తాయి. పశువులకు ఎండ, వాన, చలిగాలుల నుండి రక్షణ కోసం పశువుల కొట్టాలు, ఆరుబయట తిరగడానికి ఆవరణ ఉండేటట్లు చూడాలి.

- ☞ పశువుల కొట్టాలు ఎత్తయిన ప్రదేశంలో నిర్మించాలి. దీనివల్ల బయటి వర్షపునీరు లోనికి రాకుండా మరియు మురుగు నీరు త్వరగా బయటికి పోవడానికి ఆస్కారం ఉంటుంది.
- ☞ మంచిగా కట్టిన కొట్టంలో నేల గట్టిగానూ, జారిపోకుండానూ, గుంతలు లేకుండా, ఎప్పుడూ పొడిగా ఉండేటట్లు చూసుకోవాలి.
- ☞ నేలను తరచూ ఊడ్చి, శుభ్రం చేస్తుండాలి.
- ☞ కొట్టాలలో బూజు, సాలిగూళ్ళు పట్టకుండా చూడాలి. తరచుగా దోమలు, ఈగలు, పేలు, పిడుదులు, గోమార్లు వంటి వాటిని నిర్మూలించే పద్ధతులు చేపట్టాలి.
- ☞ తరచుగా ఫినాయిల్ వంటి క్రిమినాశక మందు కలిపిన నీటితో కొట్టం గోడలపై, నేలపై చల్లాలి.
- ☞ పాలు పితికేముందు కొట్టంలోని ప్రదేశమంతా శుభ్రపరచి దుమ్ము లేవకుండా నీళ్ళు చల్లాలి.
- ☞ పై విధంగా తగు జాగ్రత్తలు తీసుకుంటే పాలలోకి ఏవిధమైన దుమ్ము, ధూళి చేరకుండా, పాలు కలుషితం కాకుండా పరిరక్షించుకోవచ్చు.

పోయి పాలు కలుషితం కాకుండా ఉంటాయి. పాలు తీసేముందు పొదుగును శుభ్రమైన నీటితో కడిగి, పొడిగుడ్డతో తుడవడం వల్ల పొదుగు దగ్గర ఉన్న మలినాలు తుడిచేయవచ్చు.

- ☞ నాణ్యమైన పాల ఉత్పత్తికి ప్రథమంగా కావాల్సింది ఆరోగ్యవంతమైన పాడిపశువు. వివిధ రకాలైన జబ్బులు అనగా.. గొంతువాపు, జబ్బువాపు, టి.బి., బ్రూసెల్స్ సైస్, గాలికుంటు వంటి వ్యాధులు రాకుండా ఆయా సీజన్లలో టీకామందులు తప్పనిసరిగా ఇప్పించాలి. ఎక్కువ పాలిచ్చే పశువులకు పొదుగు వాపు వ్యాధి రావడానికి ఆస్కారమెక్కువ. దీని వల్ల పాల నాణ్యత తగ్గిపోయి ఆ పాలు ఏ విధంగానూ పనికారావు. పాడిపశువుల పాల ఉత్పత్తి సామర్థ్యం తగ్గిపోయి, రైతులకు అధికంగా నష్టం వస్తుంది. కావున పొదుగువాపు వ్యాధి రాకుండా జాగ్రత్త వహించాలి.
- ☞ పాడి పశువుల శరీరంపై గోమార్లు, పిడుదులు, పేలు మొ॥వి లేకుండా శుభ్రంగా ఉంచాలి. ప్రతీ రెండు వారాలకోసారి బ్యూటాక్స్ డ్రావణాన్ని శరీరంపై స్ప్రే చేయడం వల్ల వీటిని నివారించవచ్చు. తద్వారా వివిధ రోగాలకు పాడి పశువులను దూరంగా ఉంచి పాల నాణ్యతను కాపాడుకోవచ్చు.
- ☞ పాడి పశువుల డొక్కల దగ్గర, పొదుగు పై భాగంలో ఉన్న వెంట్రుకలు కత్తిరించి పరిశుభ్రంగా ఉంచాలి. తద్వారా పాలు పితికేటపుడు ఎలాంటి మలినాలు పాలలో పడకుండా చూడవచ్చు.
- ☞ పాలు పితికే వ్యక్తి ఆరోగ్యంగా ఉండాలి. శుభ్రమైన అలవాట్లు కలిగి ఉండాలి. దుస్తులు శుభ్రంగా ఉండాలి. చేతివ్రేళ్ళ గోళ్ళు పెరిగి ఉండకూడదు. అక్కడ “ఉమ్మి” వేయకూడదు.

పరిశుభ్రమైన ఆరోగ్యమైన పశువు:

- ☞ పాడి పశువు పొదుగు ప్రతిరోజూ పరీక్షించాలి.
- ☞ నలుపురంగు గుడ్డపై లేదా యంత్రంతో పాలు పితికే వాళ్ళు ఆ స్థలంలో నేలకు నల్లటి పెంకులను బిగించుకుని, వాటిపైన మొదటి రెండు, మూడు ధారలు పాలు పితుక్కోవాలి. పొదుగువాపు వలన పాలు చెడిపోయి ఉంటే, కుదపలు, రక్తపుజీరలు, చీము ఉండినా, పాలరంగు మారిపోయినా పొదుగు వాపును గుర్తించవచ్చు.
- ☞ పశువు కాళ్ళు, పొదుగు, వెనక భాగాల్లో పేడ, మట్టి, బురద అంటుకుంటాయి. వీటిలో సూక్ష్మక్రిములు చాలా ఉండి, పాలకు చేరడం వల్ల పాలు కలుషితమవుతాయి. కావున పాలు పితికడానికి ముందు పాడి పశువును నీళ్ళతో శుభ్రపరచాలి.
- ☞ పాడి పశువును ప్రతీరోజూ నీళ్ళతో కడిగితే దుమ్ము, ధూళి

☞ పాలు తీసేవారి నుంచి క్షయ మొదలగు వ్యాధులు పాడి పశువులకు సంక్రమించే అవకాశం కలదు. కావున పాలు తీసేవ్యక్తులు క్షయ నిర్ధారణ పరీక్ష తరచుగా చేపించి తదనుగుణంగా నడుచుకోవాలి.

☞ పాలు పితికేముందు చేతులు, కాళ్ళు శుభ్రంగా సబ్బుతో కడుక్కోవాలి.

☞ పాలు పితికేటపుడు పాన్ మసాలా, కిళ్ళీ, గుట్కా వంటివి నమలకూడదు. తుమ్మడం, దగ్గడం లాంటివి నివారించాలి. ఈ వ్యక్తికి శ్వాసకోశ వ్యాధులు, గాయాలు ఉండరాదు. మరియు పొగత్రాగడం లాంటివి ఈ సమయంలో చేయరాదు.

☞ పేడ, మూత్రం, సైలేజ్, పొగవాసన, వెల్లుల్లి, కిరోసిన్, ఉల్లి

మొదలయిన వాటి వాసన పాలలో తొందరగా వస్తుంది.

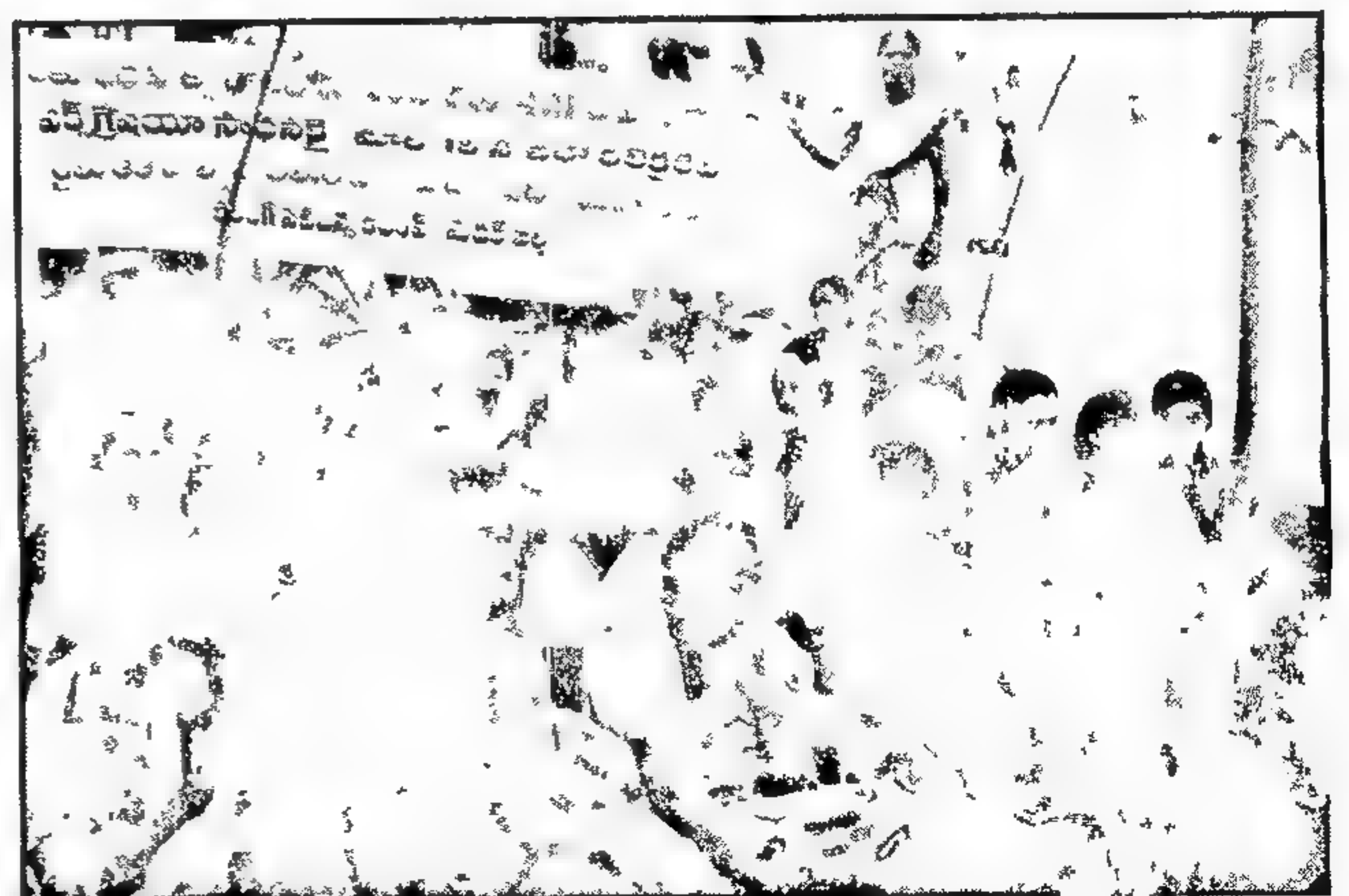
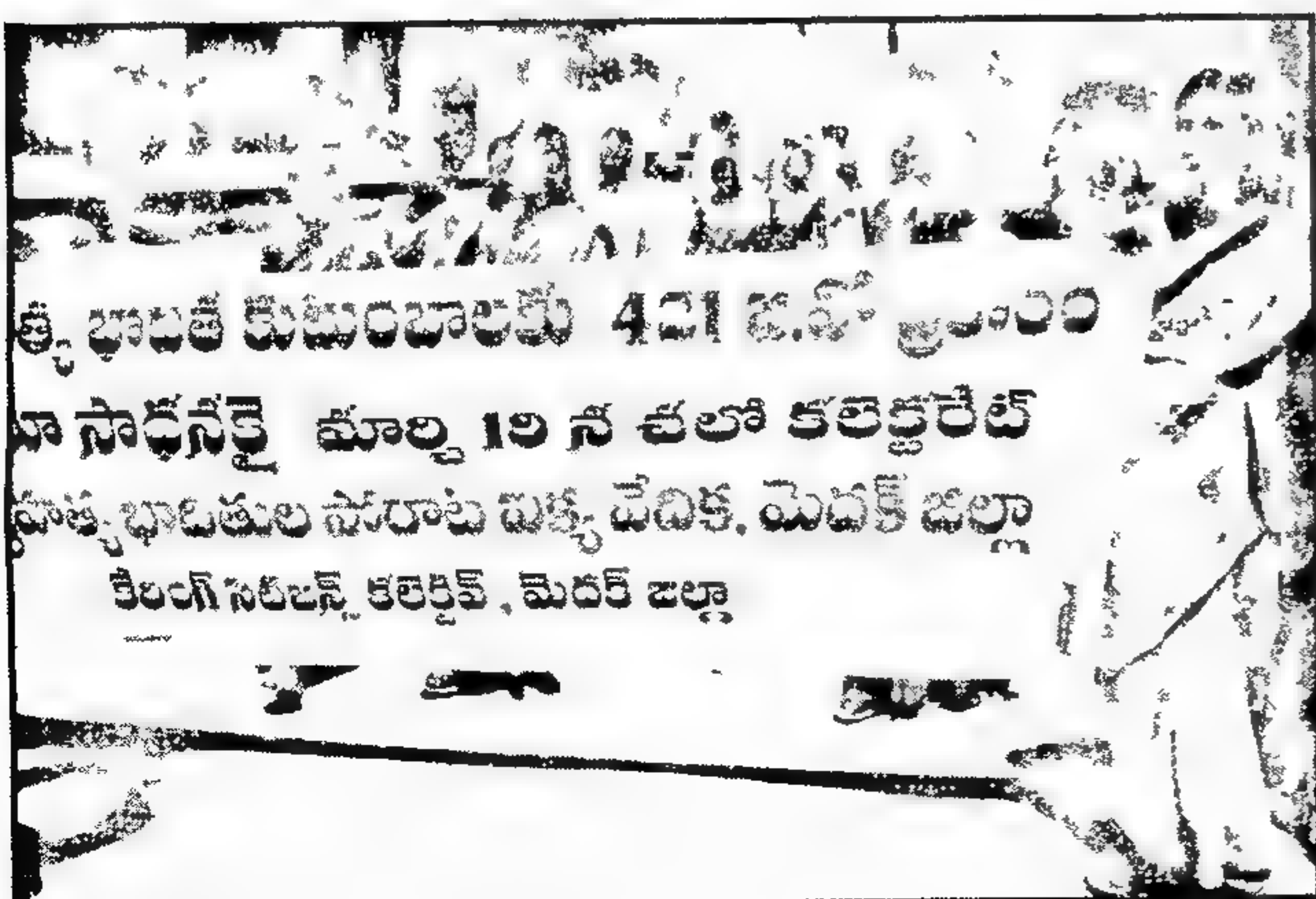
కావున అవి లేని స్థలంలో పాలు పితకాలి.

☞ కొందరికి పాలు తీసేటపుడు ముందుగా తమ అరచేతులపై ఎంగిలితో తడిచేసుకొని పాలు పితికే అలవాటు ఉంటుంది. ఇది పూర్తి అపరిశుభ్రమైన అలవాటు. దీనివల్ల వ్యాధులు వ్యాప్తి చెందుతాయి.

☞ కొందరు పాలు పితకడానికి వ్రేళ్ళకు నూనె రాసుకుంటారు. కొందరు పాలలోనే వ్రేళ్ళను ముంచి పితుకుతారు. ఇవి చాలా అపరిశుభ్రమైన అలవాట్లు. వీటివల్ల పొదుగువాపు వచ్చే అవకాశాలు ఉంటాయి. కావున ముందుగా వచ్చిన పాలు ఉపయోగించి చేతులను తడుపుకుంటే తేలికగా పాలు తీయవచ్చు.

జి.వో నెం. 421ని అమలు చేయాలని కోరుతూ ఊరేగింపు - ధర్మా

ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలకు పరిహారం అందించే జి.వో. నెం. 421ని సమగ్రంగా అమలు చేయాలనీ, బాధిత కుటుంబాలకు నష్ట పరిహారం వెంటనే అందించాలని డిమాండ్ చేస్తూ కేరింగ్ సిటిజన్స్ కలెక్టివ్ (సి.సి.సి) ఆధ్వర్యంలో మార్చి 19న సంగారెడ్డిలో కలెక్టర్ కార్యాలయం ముందు ధర్మా జరిగింది. అంతకు ముందు బాధిత కుటుంబాల సభ్యులతో నగరంలో ఊరేగింపు జరిగింది. ఈ సందర్భంగా ప్రొ॥ రమామెల్కోటే, మానవ హక్కుల హక్కుల వేదిక రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షులు డా॥ మాధవి, సి.సి.సి. కో-ఆర్డినేటర్ సజయ, సి.సి.సి. ప్రతినిధి కొండల్ బాధిత కుటుంబాల సభ్యులనుద్దేశించి ప్రసంగించారు.

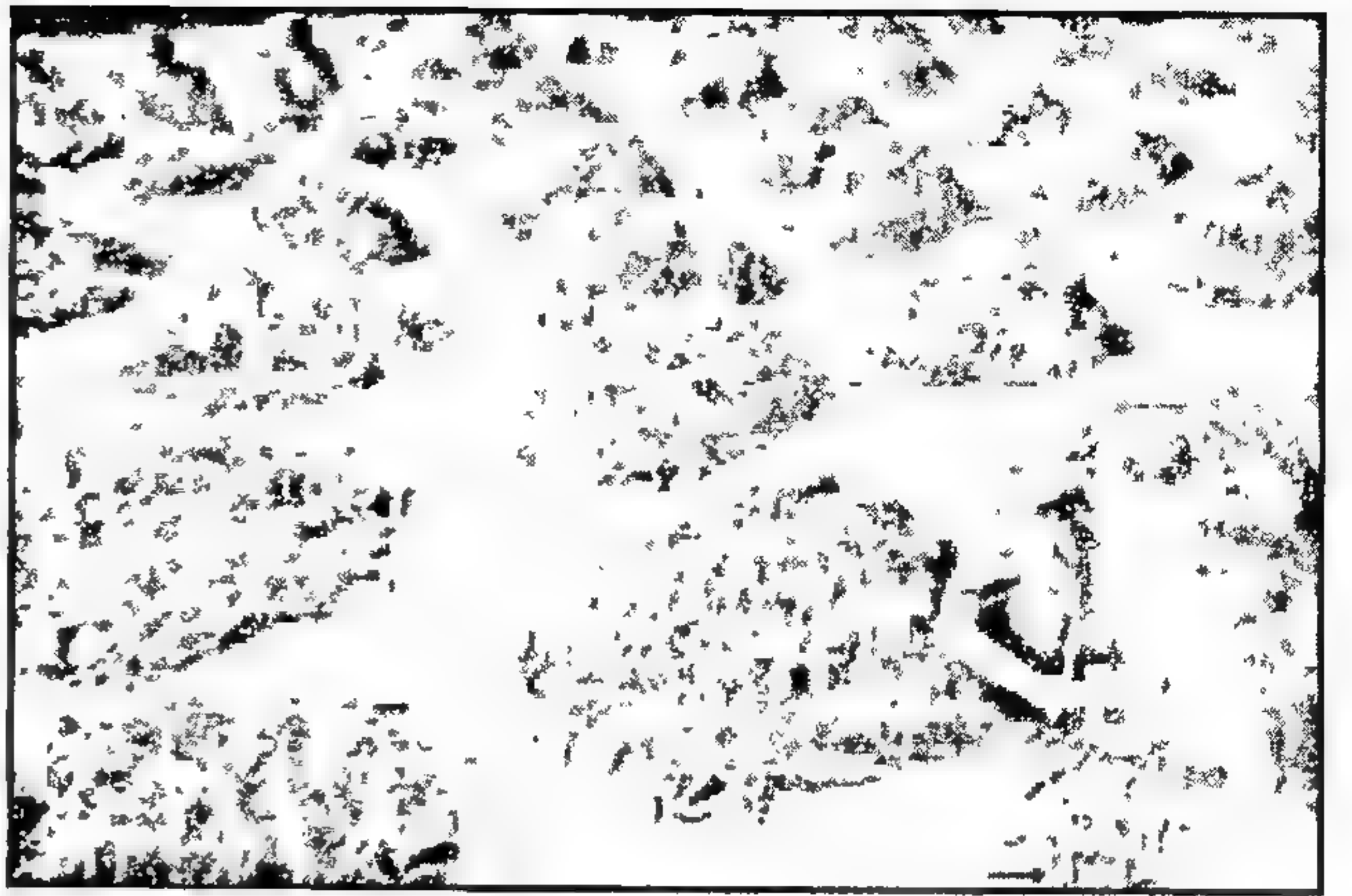
సంక్షోభంలో మిరప రైతులు - తక్షణమే సమస్యను పరిష్కరించాలి

గతంలో ఎన్నడూ లేని విధంగా మిర్చి రైతాంగం తీవ్ర సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కొంటున్నారు. గుంటూరు జిల్లాలో ఒక్క వారం రోజులలోపే ముగ్గురు రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు. పెదకూరపాడు మండల పొడపాడు గ్రామానికి చెందిన కాసరబాద చెంచుబాబు (35సం॥) కారంపూడి మండలం ఇనుపరాజుపల్లి గ్రామానికి చెందిన యల్లమండల కోటేశ్వరరావు (28 సం॥), రెంటచింతల గ్రామానికి చెందిన బీరపల్లి పున్నారెడ్డి (45 సం॥) పురుగుమంది త్రాగి ఆత్మహత్య చేసుకున్నారు. వీరికి స్వంత భూమి లేదు. రైతు పండించిన ఏ పంటకు గిట్టుబాటు ధర లభించక భవిష్యత్ అగమ్య గోచరంగా దిక్కుతోచని స్థితిలో ఉన్నారు.

గుంటూరు జిల్లాలో రైతాంగం ప్రధానంగా మిర్చి పంట పండిస్తున్నారు. గత సంవత్సరం 65 వేల హెక్టార్లలో మిర్చిపంట వేస్తే ఈ సంవత్సరం 88 వేల హెక్టార్లలో వేశారు. భూమి కొళ్ళు ఎకరా 25 వేల వరకు పెరిగాయి. కొలు రైతులకు ఇవ్వాలన్న బ్యాంకు రుణ ఆర్హత కార్డులు గానీ, బ్యాంకులు రుణం గానీ ఇవ్వనందున ఎక్కువ మంది ప్రైవేటు వ్యక్తుల వద్ద అధిక వడ్డీలకు రుణం తీసుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వం సబ్సిడీలు తొలగించినందున ఎరువులు, పురుగుమందుల రేట్లు విపరీతంగా పెరిగాయి. ఎకరాకి గత సంవత్సరం లక్ష రూపాయలు పెట్టుబడి పెడితే ఈ సంవత్సరం లక్ష పాతిక వేలకు పైగా పెట్టుబడి ఖర్చులు పెరిగాయి. ఆరుగాలం శ్రమించినా ప్రకృతి సహకరించక దిగుబడులు తగ్గాయి. దానికి తోడు బొబ్బర తెగులు సోకి మిర్చి దిగుబడి బాగా తగ్గింది. గత సంవత్సరం ఎకరా 30 క్వంటాళ్ళ దిగుబడి వస్తే ఈ సంవత్సరం 10 క్వంటాళ్ళ కంటే కొన్ని ప్రాంతాలలో మించడం లేదు. గత సంవత్సరం మిర్చి క్వంటాలు 10 వేలకు కొన్న వ్యాపారులు ఈ రోజు రకరకాల కారణాలతో 5 వేలకి మించి కొనడం లేదు. పెట్టుబడి ఖర్చులు పెరిగి, దిగుబడులు రాక, గిట్టుబాటు ధర లేక రైతుల ఆత్మహత్యలకు పూనుకుంటున్నారు.

గుంటూరు మార్కెటు ఆసియాలోనే ప్రసిద్ధి చెందినది. సంవత్సరానికి 500 కోట్లు పైగా టర్నోవరు జరుగుతుంది. సెన్సు ద్వారా సంవత్సరానికి 25 కోట్లు మార్కెట్ యార్డుకి లభిస్తుంది. రైతులు రెక్కలు ముక్కులు చేసి పంటను మార్కెట్కు తీసుకు వస్తే రైతుల అమాయకత్వాన్ని ఆధారం చేసుకొని యార్డులో తూకాల్లో మోసం చేస్తున్నారు. ధరలు లభించనపుడు రైతులు తమ ఉత్పత్తులను కోల్డు స్టోరేజీలలో నిల్వ ఉంచుకుంటున్నారు.

ధరలు లేవనే సాకుతో స్టోరేజీలు రుణాలు ఇవ్వడం బాగా తగ్గిపోయింది. పైగా కరెంటు ఛార్జీలు పెరిగాయనే సాకుతో టిక్కికి

95 రూపాయలకు నుండి 145 రూపాయల అద్దె పెంచారు. ఇవన్నీ రైతులకు తడిసి మోపడై రైతులు అప్పుల ఊబిలో కూరుకు పోతున్నారు. రైతాంగం అప్పుల్లో ఉన్నప్పుడు ఆదుకోవాల్సిన ప్రభుత్వం నిర్లక్ష్యంతో వ్యవహరిస్తుంది. అందుకే రైతాంగం ఆందోళనకి సిద్ధం అవుతున్నారు. ఈ స్థితిలో రైతాంగం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలన్నీ పరిష్కరించవలసిందిగా కోరుతున్నాం. **డిమాండ్లు:**

1. రైతులు పండించిన మిర్చిని క్వంటాలు 10 వేలకి తగ్గకుండా ప్రభుత్వమే కొనుగోలు చేయాలి.
2. మిర్చిని నిల్వ చేసుకోవడానికి రైతుల దగ్గర టిక్కికి వసూలు చేస్తున్న 150 రూపాయల అద్దెను 95 రూపాయలకు తగ్గించాలి. రైతులకు రుణ సౌకర్యం కల్పించారు. కోల్డు స్టోరేజీలకు విద్యుత్ కోత విధించకుండా నిరంతరాయంగా సరఫరా చేయాలి.
3. ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతులకి 5 లక్షల ఎక్స్ గ్రేషియా ఇవ్వాలి.
4. జీ.వో. నెం. 421 ప్రకారం రైతు ఆత్మహత్యలను సత్వరమే గుర్తించి నెల రోజులలోగా నిర్ధారణ పూర్తిచేయాలి. జీ.వో. నెం. 421/2004ను అమలు చేసే నిబంధనలను సవరించి (ప్రస్తుతం 13 డాక్యుమెంట్లు సమర్పించాలి) గ్రామసభ ద్వారా ఆత్మహత్యకు కారణం, అప్పులు తదితర విషయాలపై సత్వరంగా నిర్ధారణ జరిపే ప్రక్రియను జరపాలి.
5. 100 కోట్లతో రైతుల సంక్షేమ నిధిని ఏర్పాటు చేయాలి.
6. ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ నుంచి ప్రభుత్వం వెంటనే బయటకి రావాలి.

(అఖిల భారత రైతు కూలీ సంఘం (AIKMS) గుంటూరు జిల్లా కమిటీ మార్చి 12న ఇచ్చిన మెమోరాండం ఆధారంగా)

వ్యవసాయంలో సస్యరక్షణ కొరకు ఐదు శాతం వేప ద్రావణం

మరియు వేప ఉత్పత్తుల వినియోగం

వేపలో ఉండే “అజాడిరెక్టిన్” అనే పదార్థం పురుగు జీవిత దశలపై ప్రభావాన్ని చూపిస్తుంది. ఇది పురుగు గుడ్డు, లార్వా, ప్యూపా మరియు తల్లి పురుగుపై ప్రభావాన్ని చూపిస్తుంది. ఇది పురుగులపై ఉదర, స్పర్శ చర్యలను చూపుతుంది.

వేప కషాయాన్ని పొగాకు లద్దెపురుగు, శనగపచ్చపురుగు, నామాల పురుగు, ఆకుముడత పురుగు మరియు రసంపీల్చే పురుగుల నివారణలో అన్ని పంటలలోను వాడవచ్చు.

వేప కషాయాన్ని నారుమడులలో కూడ పురుగుల నివారణలో ఉపయోగించవచ్చు.

కావలసిన పదార్థాలు:

1. వేపగింజలు - 5 కిలోలు
2. సబ్బుపొడి - 100 గ్రా|| లేదా 500 గ్రా|| కుంకుడు కాయలు

తయారు చేసే విధానం:

- ❖ నీడలో బాగా ఎండిన (పై పొట్టు తీసిన) 5 కిలోల మంచి వేప గింజలను మెత్తగా రుబ్బి పిండి చేయాలి.
- ❖ ఈ విధంగా తయారైన వేపపిండిని ఒక గుడ్డ మూటలో కట్టి 10 లీటర్ల నీటిలో 10-12 గంటలు నానబెట్టాలి.
- ❖ తర్వాత నీటిలో మూటను ముంచి పట్టుకొని 15-20 నిమిషాల పాటు ద్రావణాన్ని పిండాలి. మధ్య మధ్యలో మూటను నీటిలో ముంచుతూ కషాయాన్ని సేకరించాలి.
- ❖ ఈ ద్రావణాన్ని పలుచని గుడ్డతో వడపోయాలి.
- ❖ వడపోసిన ద్రావణానికి 100 గ్రాముల సబ్బుపొడిని లేదా అర కిలో కుంకుడు కాయ రసాన్ని కలపాలి.
- ❖ ఈ వేప ద్రావణాన్ని 100 లీటర్ల నీటితో కలిపి, ఒక ఎకరం పొలంలో సాయంత్రం సమయంలో పంటపై పిచికారి చేసుకోవాలి.

సూచన:

- ❖ రైతులు వేప గింజలను మే-జూన్ నెలలలో సేకరించుకొని గోనె సంచలలో నిల్వ చేసుకోవాలి. ఈ విధంగా నిల్వ చేసిన వేప గింజలను సుమారు ఒక సంవత్సరం వరకు ఉపయోగించుకోవచ్చు.
- ❖ నీడలో ఎండిన వేప పండ్ల పొడిని ఉపయోగించిన యెడల 7-10 కిలోల వేపపండ్లపొడి అవసరమవుతుంది.
- ❖ వేప ద్రావణానికి తయారు చేసిన వెంటనే పంటపై పిచికారి చేసుకోవాలి. నిల్వ ఉంచరాదు.

- ❖ పంట దశను బట్టి, పురుగుల ఉధృతిని బట్టి మోతాదు పెంచుకోవలసి ఉంటుంది.
- ❖ వేప ద్రావణాన్ని అన్ని పంటలలోను, నారుమళ్ళలోను వాడవచ్చును.
- ❖ వేప ద్రావణాన్ని పండ్ల తోటలలో కూడా పిచికారి చేసుకొని మంచి ఫలితాలు సాధించవచ్చు.
- ❖ వేప ద్రావణం చేయగా వచ్చిన పిప్పిని, పెరటి మొక్కలకు, పూల కుండీలకు వాడుకోవచ్చును.
- ❖ సబ్బు పొడికి బదులుగా కుంకుడుకాయ లేదా శీకాయ పొడిని 500 గ్రా|| వాడవచ్చును.
- ❖ వేప ద్రావణాన్ని అన్ని పంటలలోను వారం రోజుల వ్యవధిలో 2-3 సార్ల వరకు ఉపయోగించుకోవచ్చు.
- ❖ పంట తొలి దశలలో ఆశించు రసం పీల్చు పురుగులు మరియు చిన్న సైజు లార్వాల నియంత్రణలో వేప ద్రావణాన్ని ఉపయోగించి మంచి ఫలితాలు సాధించవచ్చు.
- ❖ పంటల తొలి దశలో (30-45 రోజులు) సుమారు ఎకరాకు 100 లీటర్ల ద్రావణం అవసరమవుతుంది.
- ❖ పంట పెరిగిన కొలది వేప ద్రావణం మోతాదు పెంచుకోవలసి ఉంటుంది.

వేప పప్పు ద్రావణము వలన లాభాలు:

- ❖ పంట పూత దశలో పిచికారి చేస్తే రెక్కల పురుగులు వేప వాసనకు పంటపై గుడ్లు పెట్టవు.
- ❖ గుడ్డు దశ, పిల్ల పురుగుదశలను వేప ద్రావణం నాశనం చేస్తుంది. వేప ద్రావణం చల్లిన ఆకులు చేదుగా ఉండడం వలన పిల్ల పురుగులు ఆకులను తినలేవు.
- ❖ వేపలో ఉండే ‘అజాడిరెక్టిన్’ అనే పదార్థం పురుగు జీవితదశలపై ప్రభావాన్ని చూపిస్తుంది. పురుగు తన జీవితచక్రము మూర్తి చేయలేక లార్వాగానో లేక నిద్రావస్థలోనో చనిపోతుంది.
- ❖ వేప ద్రావణం మన ఆరోగ్యానికి గాని, మేలుచేసే పురుగులకు గాని, వాతావరణానికి గాని హానికరము కాదు.
- ❖ వేప ద్రావణంలో ఉన్న అనేక ‘లిమోనాయిడ్స్’ పంటను ఆరోగ్యవంతంగా ఉంచడానికి సహాయపడతాయి.

అణు విద్యుత్తు, జన్యు మార్పిడి పంటల విషయంలో విదేశీ శక్తులతో కాదు, దేశ ప్రజలతో చర్చించాలి

ప్రియమైన ప్రధానమంత్రి గారూ,

మన దేశంలో అణువిద్యుత్కేంద్రాలు, జన్యు మార్పిడి పంటల విషయమై ప్రజల నుంచి ఎదురవుతున్న వ్యతిరేకతకు సంబంధించి అమెరికన్ జర్నల్ 'సైన్స్' (ఫిబ్రవరి 24, 2012)కు మీరు ఇచ్చిన ఇంటర్వ్యూలోని ప్రధానాంశాలకు మన మీడియా విస్తృత ప్రచారం కల్పించింది.

ఆ వ్యతిరేకతను తిరస్కరించడానికి 'విదేశీ హస్తం' అనే ఒక పాత భూతాన్ని మీరు పునరుత్థానం చేశారు. భారతదేశం సాధిస్తున్న అభివృద్ధిని అడ్డుకొనేందుకై ప్రభుత్వేతర సంస్థల (ఎన్.జి.ఓ)కు విదేశాల నుంచి నిధులు సమకూరుతున్నాయని మీరు పేర్కొన్నారు. సదరు ప్రభుత్వేతర సంస్థలు జాతి ప్రయోజనాలకు విఘాతం కల్గిస్తున్న ఒక పంచమాంగదళం అన్నట్లుగా మీరు మాట్లాడారు. ఇది వాస్తవాలను పూర్తిగా వక్రీకరించడమేనని మేము అభిప్రాయ పడుతున్నాము. ఆ ఎన్.జి.ఓ.లు పాల్పడిన తప్పిదాలు ఏమైనా ఉంటే, అవి, ఆ సంస్థలను కట్టుబాటు చేస్తున్న చట్ట స్ఫూర్తికి స్వల్పస్థాయిలో పాల్పడిన ఉల్లంఘనలు మాత్రమే. సదరు చట్టం ఆ సంస్థలను సమస్యల పాలు చేయడానికి మీకు వీలు కల్పించేదే. ఇప్పుడు మీరు ఆ సంస్థలపై ఆ ఆరోపణలతో అందుకు పూను కొంటున్నారు.

వాస్తవానికి మేమంతా, మీ ప్రభుత్వం తరపున, మీ ప్రభుత్వంలో భాగంగా ఉంటూనే పనిచేస్తున్న ఒక విదేశీ హస్తానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్నాం. దేశ భద్రత, రక్షణకు ప్రాధాన్యమిచ్చే లోతైన, నిష్పాక్షిక విశ్లేషణ లేకుండా భారతీయ, విదేశీ బహుళజాతి వాణిజ్య సంస్థల మద్దతుతో, భారతీయ వ్యవసాయాన్నీ, సేద్య పద్ధతులనూ, ఇంధన రంగాన్నీ కార్పోరేటీకరణ చేసేందుకై ఆ విదేశీ హస్తం పని చేస్తోంది.

జాతి ప్రయోజనాలకు మేలు చేయని ఆ విదేశీ హస్తానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడడమే ఆ ఎన్.జి.ఓ.ల పాపం అయితే మా అపరాధం కూడా అదేనని చెబుతున్నాం. అమెరికన్ జర్నల్ 'సైన్స్'కి ఇచ్చిన ఇంటర్వ్యూలో మీ వ్యాఖ్యలు, ఈ లేఖపై సంతకం చేసిన ప్రతి ఒక్కరిపై నేరాన్ని మోపాయి. మా వ్యక్తిగత, ఉమ్మడి ఆలోచనారహిత పరిస్థితి అన్న మీ ఆరోపణ (ఇది ఎంతగా చేయకూడని ఆరోపణ అయినప్పటికీ) మమ్ముల్నీమీ అనవసరంగా ఆందోళన పరచదు.

కాగా, జన్యుమార్పిడి పంటలు, అణు విద్యుత్కేంద్రాలపై యూపీఏ ప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న విధానాలను వ్యతిరేకిస్తున్న వారు భారతీయ సమాజంలోని ఆలోచనాపరుల వర్గానికి చెందరన్న మీ విమర్శ నిజానికి భారతీయ పౌరులలో గణనీయమైన సంఖ్యలో ఉన్న ఒక విధానంతో ఏకీభవించడం లేదా ఏకీభవించకపోవడం అనే ప్రాతిపదికపై దేశ పౌరులను ఆలోచనా పరులు, ఆలోచనాపరులు కానివారు అనే బేధాన్ని పాటిస్తున్నారనే విషయాన్ని మీ ఆరోపణ స్పష్టం చేసింది. ఈ ఆరోపణ తగదు. ఇది ఎంత మాత్రం సమంజసం కాదు.

మా విమర్శలతో సంపూర్ణ అవగాహనతో విభేదించాలి. ఆరోగ్యకరమైన రీతిలో ప్రతిస్పందించాలి. విశ్వసనీయమైన చర్చల ద్వారా ప్రభుత్వం అలా వ్యవహరించడం ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థకు ఎంతైనా అవసరం. మన దేశం చైనా కాదు. మాపై ప్రభుత్వ వైఖరిలోని అసమంజసత్వం స్పష్టమే. కనుకనే అణు విద్యుత్కేంద్రాలు, జన్యు మార్పిడి పంటలకు సంబంధించిన కీలకాంశాలపై మా అభిప్రాయాలను విస్పష్టంగా తెలియజేయడం ద్వారా ప్రభుత్వ అసమంజస వైఖరికి మేము మా ప్రతిస్పందనను తెలియజేస్తున్నాం.

అణు ఇంధనం, జన్యుమార్పిడి పంటల విషయంలో విదేశీ అమెరికా హస్తం ప్రమేయం చాలా ప్రముఖంగా, స్పష్టంగా కన్పిస్తోంది. దీని ప్రభావం మన దేశంపై చాలా సుదూర భవిష్యత్తులో కూడా ఉంటుంది. (జన్యుమార్పిడి పంటల విషయంలో అయితే అది పూర్తిగా తిరుగులేనిది) మరి ఈ విదేశీ ప్రమేయానికి అన్ని విధాలా పూర్తి బాధ్యత మీ నాయకత్వంలోని యూపీఏ ప్రభుత్వానిదే. ప్రభుత్వ ప్రోత్సాహం లేకుండా ఏ విదేశీ హస్తం అంత చురుగ్గా ఉండలేదు. మీ ప్రభుత్వానికి ఇంతవరకూ

ఎబిఎల్ఇ (ది ఆసోషియేషన్ ఆఫ్ బయోటెక్నాలజీ లెడ్ ఎంటర్ ప్రైజెస్), ది ఇండో-యుఎస్ నాలెడ్జ్ ఇనీషియేటివ్ ఆన్ అగ్రికల్చర్, ది ఇండో - యుఎస్ సిఇఓస్ ఫోరమ్, ది ఇండో యుఎస్ బిజినెస్ కౌన్సిల్ తదితర సంస్థలు ఇచ్చిన, ఇస్తున్న మద్దతే అందుకు తార్కాణం. మీ ప్రభుత్వమూ సదరు సంస్థల సహకారాన్ని కోరి స్వీకరించింది. దేశ ప్రజల శ్రేయస్సుకు సంబంధించిన వివిధ కీలక రంగాలలో విదేశీ ప్రమేయాన్ని ఉద్దేశపూర్వకంగా అనుమతించడాన్ని ఇది స్పష్టం చేస్తోంది. ఎన్.జి.ఓ.ల చట్ట విరుద్ధ కార్యకలాపాలపై మీరు దర్యాప్తు జరిపిస్తున్నారు. దానితో పాటు ఈ విదేశీ సంస్థలు, ఏజెన్సీలు నెరపుతున్న ప్రభావంపై కూడా దర్యాప్తు జరిపించాలి. ఇవన్నీ మీ ప్రభుత్వాల, ప్రైవేట్ బహుళజాతి సంస్థల ప్రయోజనాల పరిరక్షణకు పనిచేస్తున్నవే కదా? మీ విధానాలకు మద్దతునిచ్చే వారే జాతి శ్రేయస్సుకు తోడ్పడే వారా? న్యాయబద్ధమైన, వైజ్ఞానిక వాస్తవాల ప్రాతిపదికన మీ విధానాల పట్ల అసమ్మతి తెలిపే వారు జాతి ప్రయోజనాలకు విరుద్ధంగా పనిచేసే వారా? ఒక నిబద్ధతతో, ఒక ఖచ్చితమైన వైఖరితో మీ ప్రభుత్వ విధానాలను వ్యతిరేకిస్తున్న వారిని మీరు దేశద్రోహులుగా పరిగణిస్తున్నారు!

మరో ముఖ్యమైన విషయమేమిటంటే గత రెండు మూడేళ్ళలో అణు ఇంధన, జన్యుమార్పిడి సాంకేతికతలకు సంబంధించిన వివిధ కీలక అంశాలపై మా అభిప్రాయాలను మీకు లిఖిత పూర్వకంగా తెలియజేశాము. కనీసం అవి అందినట్టు అయినా ప్రధానమంత్రి కార్యాలయం నుంచి మర్యాదపూర్వకమైన లేఖలు రాలేదు. అమెరికన్ జర్నల్ 'సైన్స్'కి ఇచ్చిన ఇంటర్వ్యూలో మీ వ్యాఖ్యలను బట్టి అణు ఇంధన, జన్యుమార్పిడి సాంకేతికతకు సంబంధించిన లొసుగుల గురించి, వాటిని పరిహరించడం గురించి, సంబంధిత రంగాలలో నిపుణులు, ప్రజల హితాన్ని కోరుతున్న వ్యక్తులు చేసిన సూచనలను మీరు చూడలేదని, చూసినా పట్టించుకోవడం లేదని మేము అర్థం చేసుకొంటున్నాం. ఈ లేఖకు అనుబంధంగా జేర్చిన పత్రంలో అణు ఇంధన, జన్యుమార్పిడి సాంకేతికతలకు సంబంధించిన కొన్ని కీలక అంశాలను, దేశ భవిష్యత్తుకు వాటి అంతస్సూచనలను తెలియజేస్తున్నాం. వాటి ప్రాతిపదికన అణు విద్యుత్తు, జన్యుమార్పిడి పంటలకు సంబంధించి హేతుబద్ధమైన విధానాన్ని రూపొందించుటకై పౌర సమాజంలోని సంబంధిత వ్యక్తులందరితో సమ్మిళిత చర్చల ప్రక్రియను ప్రారంభించాలని, యూపీఏ ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం.

గౌరవాభినందనలతో...

జస్టిస్ వి.ఆర్. కృష్ణ య్యర్ (సుప్రీంకోర్టు మాజీ న్యాయ మూర్తి),
 డాక్టర్ గోపాలకృష్ణన్ (అటామిక్ ఎనర్జీ రెగ్యులేటరీ బోర్డ్ మాజీ చైర్మన్),
 ఇ.ఎ.ఎస్. శర్మ (భారత ప్రభుత్వ విద్యుత్ శాఖ మాజీ కార్యదర్శి),
 అడ్మిరల్ విష్ణు భగవత్ (భారత నావికాదళ మాజీ ప్రధానాధికారి),
 డాక్టర్ మిత్ర భార్గవ (నేషనల్ నాలెడ్జ్ కమిషన్ మాజీ వైస్ చైర్మన్),
 ప్రొఫుల్ బిద్వాది (రచయిత, కాలమిస్ట్, పరిశోధకుడు),
 జె.ఎమ్. లింగ్డో (ఎన్నికల సంఘం మాజీ ప్రధానాధికారి),
 మేధా పాట్కర్ (నేషనల్ అలయెన్స్ ఆఫ్ పీపుల్స్ మూవ్మెంట్స్, కన్వీనర్),
 అడ్మిరల్ ఎల్. రామదాస్ (భారత నావికాదళ మాజీ ప్రధానాధికారి, మెగాసెసే పురస్కార గ్రహీత),
 లలితా రామదాస్ (గ్రీన్ పీస్ ఇంటర్నేషనల్ మాజీ చైర్ పర్సన్),
 డాక్టర్ వందనా శివ (రిసెర్చ్ ఫౌండేషన్ ఫర్ సైన్స్, టెక్నాలజీ, ఎకాలజీ డైరెక్టర్),
 అడ్మిరల్ ఆర్.హెచ్. తహిలియాని (ట్రాన్స్పరెన్సీ ఇంటర్నేషనల్ మాజీ చైర్మన్),
 ప్రొ. రొమిలా థాపర్ (ఎమెరిటస్ ప్రొఫెసర్, జవహర్లాల్ నెహ్రూ విశ్వవిద్యాలయం),
 అరుణారాయ్ (సామాజిక కార్యకర్త),
 డాక్టర్ వి.ఎస్.విజయన్ (సలీం అలీ ఫౌండేషన్ చైర్మన్),
 అరుణా రోడ్రిగెస్ (సుప్రీంకోర్టులో జి.ఎమ్.ఓ పిల్ పిటిషనర్),
 ప్రశాంత్ భూషణ్ (సుప్రీంకోర్టు న్యాయవాది)

(ఈ బహిరంగ లేఖను ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రిక 9-3-2012న ప్రచురించింది)

పట్టణాల్లో రోజుకు 29 రూపాయలు,
గ్రామాల్లో రోజుకు 22.50 రూపాయలు ఖర్చుచేసే వారు
పేదలు కారు

- భారత ప్రణాళిక సంఘం తాజా లెక్క

నెలకు 8,250 రూపాయల ఆదాయం లేనిదే ఐదుగురు సభ్యుల
కుటుంబం తిండికి, గుడ్డకు, గూడుకు నోచుకోలేదు.

- ప్రపంచబ్యాంకు లెక్క

60 వేల రూపాయల లోపు వార్షికాదాయం కలిగిన కుటుంబాలన్నిటినీ
దారిద్ర్యరేఖకు దిగువ వున్నట్లు పరిగణించాలి.

- వాద్వాకమిటీ లెక్క

జాతీయ సగటు ఆదాయం కంటే 60 శాతం తక్కువ రాబడి కలిగిన వారు
ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాల ద్వారా ప్రయోజనం పొందడానికి అర్హులు.

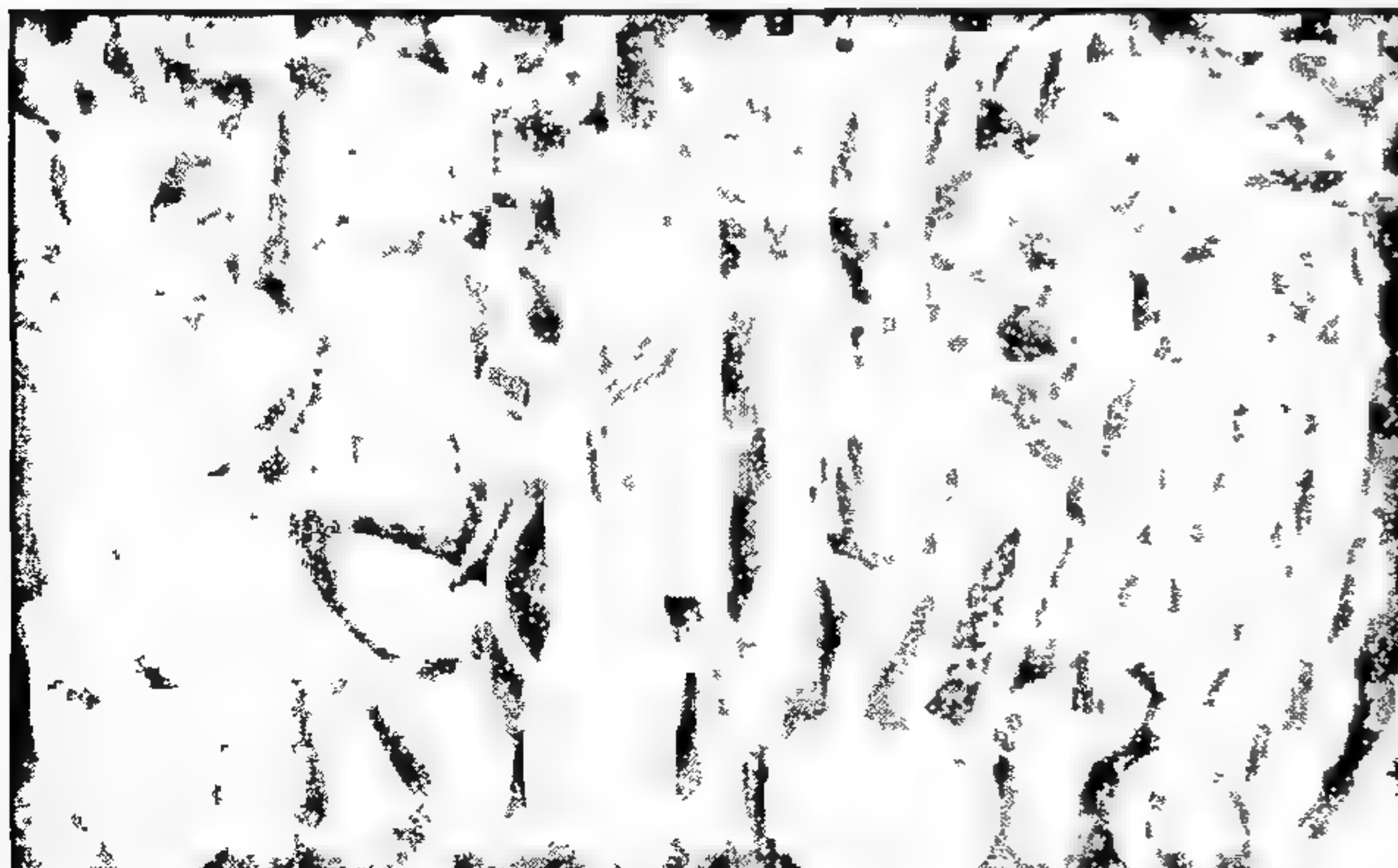
- ఐరోపా లెక్క

అమెరికాలో నలుగురు సభ్యుల కుటుంబ సంవత్సర ఆదాయం 22 వేల
డాలర్లకు తగ్గితే వారిని పేదలుగా పరిగణిస్తారు.

- అమెరికా లెక్క

ఒక సాధారణ వ్యక్తి ఆరోగ్యంగా జీవించడానికి ప్రతిరోజూ 400 గ్రాముల
తృణధాన్యాలు, 300 గ్రాముల కాయగూరలు, 100 గ్రాముల పక్కు 80
గ్రాముల పప్పుధాన్యాలు అవసరం.

- భారతీయ వైద్య పరిశోధనా సమాఖ్య

నిగ్గబీసి అడుగు..

అన్నార్తులారా,

అన్నదాతలారా,

అన్నం లేకపోవడమూ,

అప్పుల్లో కూరుకుపోవడమూ,

ఆత్మగౌరవంతో బతకలేకపోవడమూ,

ఆత్మహత్యలకు పాల్పడడమూ

ఇది కదా ఈడుస్తున్న మన జీవితం...,

మరి,

అహింసావాదియూ అంకెల గారడీ చూడండి

నిరుపేదలకిచ్చిన నిర్వచనం చూడండి

నిర్లజ్జాపూరిత పాలక గణా(ంకా)ల్ని

నిగ్గబీసి అడుగుదాం రండి!

ప్రభుత్వాధినేతలారా,

వారి కనుసన్నల్లో నడిచే ప్రణాళికాసంఘ సభ్యులారా,

రోజుకు 29 రూపాయలతో మీరు బ్రతికి చూపించండి.

అలా బతకడం సాధ్యమేనని మీరు రుజువు చేసుకుని, దానిని
ప్రజలకు విడమర్చి చెప్పండి. సాధ్యం కాదనుకుంటే
పేదరికంపై మీరు తాజాగా చేసిన ప్రకటనను వెనుకకు
తీసుకోండి. మీ పదవులకు రాజీనామాచేయండి.

దారిద్ర్యాన్ని తక్కువ చూపిస్తే, సాంఘిక సంక్షేమ
పథకాలకూ, సబ్సిడీలకూ, ప్రభుత్వరంగ మద్దతు
వ్యవస్థలకూ నిధుల కోత పెట్టవచ్చు.
ప్రైవేటీకరణనూ, కార్పొరేటీకరణనూ ప్రోత్సహించ
వచ్చు. ఇదే ప్రభుత్వాల అంతరంగం.

అంత్యక్రియకి ఆహ్వానం

- కలశపూడి శ్రీనివాసరావు

“నీళ్ళ డబ్బావోడు మనకి బిల్లిచ్చినాడేటి?” అని ప్రశ్నలాంటి కంప్లైంట్ ఇచ్చింది ఎమ్మెల్యే భార్య. అప్పుడే ఊరి మీద పనులన్నీ చూసుకొని ఇంటికొచ్చాడు ఎమ్మెల్యే. నీళ్ళ డబ్బావోడు అంటే రోజూ మినరల్ వాటర్ తెచ్చే వాడని ఆమె ఉద్దేశ్యం.

“తెలియకీచ్చుంటాడే...” అన్నాడు బట్టలు మార్చుకొంటూ.

“ఏటి - ఇది ఎమ్మెల్యే ఇల్లని తెలవదా? మనం గేసుక్కుడా డబ్బులు కట్టమని తెలవదా? మనది పుచ్చుకోవడమే కానీ ఇచ్చుకొనే సెయ్యి కాదని తెలవదా?” అని నవ్వుతూ సరసమాడింది.

“పోన్లేవే సింపిపారెయ్...” అన్నాడు నవ్వుతూ. చిన్నపిల్లల చేష్టలని పెద్దవాళ్ళు పట్టించుకోకూడదన్న సూచనతో. ఆమె ఆ కాగితాన్ని చింపేసి కిటికీలోంచి బయటకు పారేసింది.

“అద్దరే గానీ, ఇదేటో సూడు. మీ భద్రాచలం మేష్టరు వచ్చి ఇచ్చినాడు” అంది ఓ మడతపెట్టి ఉన్న కాగితాన్ని ఎమ్మెల్యేకి అందిస్తూ.

“సదెవెహె...” అన్నాడు కుర్చీలో కూర్చొని రెండు కాళ్ళు జాపుకొని.

“సదివినాను. ఏటీ అర్థం కానేదు” అంది చికాకుగా.

“తెమ్మి” అని ఆమె చేతిలోంచి తీసుకొన్నాడు ఎమ్మెల్యే.

“అంత్యక్రియకి ఆహ్వానం. ఉదయం తొమ్మిది గంటలకు మా ఇంటినుండి బయలుదేరే శవయాత్రకి ప్రతీ ఇంటినుండి కనీసం ఒక్కరినైనా రమ్మని ఆహ్వానిస్తున్నాను. శవయాత్ర ఊరంతా తిరిగి తూర్పు వైపున్న పెద్ద చెరువు దగ్గర శవదహన కార్యక్రమంతో ముగుస్తుంది. ఇట్లు అంత్యక్రియ కర్త భద్రాచలం. నీలిరంగు అక్షరాలకి నల్లటి అంచుతో పావు రావు కాగితంపై ముద్రించి ఉంది.

భద్రాచలం గారు అంటే ఆ ఊరిలో అంతరికీ గౌరవమే. ఆయన లెక్కల మాష్టారు. ఒక పద్ధతి ప్రకారం పోయే మనిషి, ఆయన దగ్గర చదువుకున్న వాళ్ళు వాళ్ళ శక్తికొద్దీ రకరకాల ఉద్యోగాలలో, వ్యాపారాలలో, వృత్తులలో స్థిరపడినవారే. వారితో పాటు చదువుకొని ఊరి రాజకీయాలలో స్థిరపడ్డవారు కూడా ఉన్నారు. ఈ ఎమ్మెల్యేకి కూడా మాష్టారు చిన్నప్పుడు పాఠాలు చెప్పారు.

తెల్లటి చొక్క తెల్లటి పంట్లాంతో, సైకిల్పై వెళుతూ కనిపించే ఆయన ఊరిలో అందరికీ పరిచయమే. క్లాసులోనైనా, ఊరిలోనైనా ఎవరు ఏ ప్రశ్న అడిగినా శ్రద్ధగా సమాధానం చెప్పడం ఆయన అలవాటు. సూటిగా మాట్లాడడం, సాధారణ జీవితం గడపడం ఆయన లక్షణాలు. ఆయన పిల్లలు ఇద్దరూ బాగా చదువుకొని పై

ఊర్లో ఉద్యోగాల్లో స్థిరపడిపోయారు. ఈయన రెండేళ్ళలో రిటైర్ అవుతారు. ఆయన ఎవ్వరినీ ఏదీ చెయ్యించాచి అడగలేదు. లంచాలు, రాజకీయాలు, ముఠాల జోలికి పోలేదు. దాని ఫలితంగా తరచూ బదిలీలకు గురి అవుతుండేవారు. పదవులలో ఉన్న రాజకీయ నాయకులు చాలా మంది ఆయన శిష్యులే. అయినా వారిని ఎప్పుడూ ఏదీ అడగలేదు. ఒకరిద్దరు వచ్చి మీ బదిలీ ఆపేస్తా, మీకు ప్రమోషన్ వచ్చేలా చేస్తా అన్నారే చిరునవ్వుతో “అయ్యే బదిలీ అవనీయండి, వచ్చే ప్రమోషన్ ని దానంతట దాన్ని రానీయండి” అని చెప్పి పంపేసేవారు. స్కూల్లో టీచర్లతో కూడా చాలా ముక్తసరిగా మాట్లాడేవారు. ఎవరికి ఏ సహాయం కావలసిన వచ్చినా అడగగానే చేసేవారు. ‘బడి పంతులు జీతంతోనే బహుదర్షగా బ్రతుకుతారు సుమి!’ అని ఆయన్ని ఏళ్ళ తరబడి ఎరిగున్న వాళ్ళు అంటుంటారు.

ఆయన వ్యక్తిత్వమే కాకుండా పేరు కూడా విచిత్రమైనది. భద్రాచలం. ఇంటిపేరు లేదు. ఆయన సర్టిఫికేట్లలో కూడా అలాగే ఉందని మిగిలిన టీచర్లు చెప్పారు సంశయం ఉన్నవాళ్ళకి. మీ ఇంటి పేరు అంటే, ఇల్లే ఇంకా కట్టుకోలేదు అద్దె ఇంటికి నేను పేరు ఎలా పెడతాను అని నవ్వుతూ సమాధానం చెప్పేవారు.

“మీరేవిట్లు?” అని అడిగిన వారికి “ఇట్లే ఉన్నాం ఎప్పటినుంచో” అని తమాషాగా అనేవారు. “అసలు మీదే కులం” అని అంటే ‘గురుకులం’ అనేవారు గంభీరంగా. మాటలో స్వచ్ఛత, మొఖంలో వర్చస్సు చూసి బ్రాహ్మణులనుకుంటే, ఆయన దేవాలయాలకు వెళ్ళినట్లు కానీ, పూజలు చేయించినట్లు కానీ, ఆయన భార్య నోములు, వ్రతాలు చేసినట్లు కానీ ఎవ్వరికీ తెలియదు. ఊరిలో చాలామంది బ్రాహ్మణులు వీరిని ఇళ్ళకు పిలవడం కూడా అరుదే. ఎందుకంటే “మీదేశాఖ?” అని అడిగితే “గణితశాఖ” అని సమాధానం ఇచ్చారట ముక్తసరిగా.

పోతపోసిన విగ్రహంలాంటి శరీరం. చూపు తీక్షణంగా ఉంటుంది. నడక కవాతు చేసినట్లుంటుంది. ఆయన భార్య ఖమ్మం నుండి వచ్చిందని అడవారి ద్వారా తెలుసుకొన్న విషయం. వీటి అన్నింటినీ బట్టి ఆయన ‘వెలమదొర’ అని నిశ్చయించుకొన్నారు ఆ ఊరి వెలమదొరలు. అదే విషయం ఆయనతో ఎంతో తెలివిగా అంటే “ప్రజలెప్పుడో దొరలని మరిచిపోయారు. ప్రజలని మరిచిపోయిన వాళ్ళే ఇప్పుడు దొరలవుతున్నారు. అలాంటి వారితో నన్ను సమానం చెయ్యడం మీకు భావ్యం కాదు.” అని మెత్తగా చీవాట్లు పెట్టేరు. చిత్తూరు నాయుడుగారు హెడ్ మాస్టర్ గా ఉన్నప్పుడే ఈయన్ని మాష్టారుగా తీసుకొచ్చారు. నాయుడే అయ్యుంటాడని

కొన్నాళ్ళు కొంతమంది వాదించారు. 'చిత్తూరు నాయుడు గారికి మీకూ చుట్టరికం ఉందా' అని ఈయన కులం కూపీ లాగుదాం అని ప్రయత్నించిన వారితో "ఈ స్కూలుని ఎంతో ఆదర్శవంతమైన స్కూలుగా తీర్చిదిద్దిన ఆయనకి కులగజ్జి ఉందని ఊహించడం చాలా తప్పు పని. మీకు గజ్జి ఉంటే మిగిలిన వాళ్ళకి అంటించడం కంటే సరియైన మందు వాడి తగ్గించుకోవడం మంచిదని" మందలించారు. ఆ తరువాత ఆయన కులం గురించి ప్రశ్నలు, చర్చలు జరగలేదు ఊర్లో.

అటువంటి భద్రాచలం మాష్టారు ప్రత్యేకంగా ఇంటికి కార్డు పంపారంటే ఎవరి అంత్యక్రియలు అయ్యుంటాయి? "ఆయన భార్యదా?" అన్నాడు పైకే ఆలోచిస్తున్నట్టు.

"నేడు నేడు. ఆళ్ళింట్లో ఎవరూ సచ్చిపోనేదుట. ఇది చూసిన వెంటనే కవురెట్టి కనుక్కొన్నాను" అంది. నేను కూడా ఆలోచిస్తున్నాను సుమా అన్న భావం ఉట్టిపడేలా.

"సిత్రంగా ఉందే" అన్నాడు.

"అవును. ఊరందరిని పిలిచారంటే సిత్రమే మరి. ఇట్లా సావుకి పిలుచుకోడం నానెరుగను సుమీ. అయినా దానికంత ఆలోచనేటి? పక్కన పడేసి రా! తిందువుగాని" అని భోజనానికి పిలిచింది. ఆ ఆహ్వానప్రతాన్ని ప్రక్కన పెట్టాడు. కానీ భోజనం చేస్తున్నంతసేపు దాని గురించే ఆలోచించాడు. ఊరందరినీ పిలిస్తే తెలుగుదేశం వాళ్ళు, చిరంజీవి పార్టీ వాళ్ళు, చిన్న చితకా రాజకీయాలు చేసే వాళ్ళంతా వస్తారు. వెళ్ళకపోతే మనం లేని లోటు కనిపిస్తుంది అని ఆలోచించి వెళ్ళడానికే నిశ్చయించారు.

ఉదయం తొమ్మిది గంటలకి భద్రాచలం మాష్టారింటి ముందు ఏబై అరవై మంది మనుషులు చేరారు. ఇంటి ముందు పాడె ఉంది. పాడె పూర్తి తెల్లటి గుడ్డతో కప్పి ఉంది. మాష్టారు మౌనంగా ఇంటి ముందు అరుగుమీద కూర్చొన్నారు.

"ఇంతకీ ఎవరు మాష్టారు చనిపోయింది" అని అడిగాడు అప్పుడే వచ్చిన ఎమ్మెల్యే.

"రావయ్యా రా! నీ కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాం. అంటూ మనందరికీ కావలసిన..." అని ఆగి అప్పుడే వచ్చిన హజీ రషీద్ ని చూసి "నమస్కారం... రండి" అని పిలిచారు. హజీ రషీద్ గారు ప్రతి నమస్కారం చేసి ఎమ్మెల్యే పార్టీ మనిషి కాబట్టి ఆయనకి కూడా నమస్కారం చేసి ఆయన వెనక నిలబడ్డారు.

"కార్యక్రమం ఏటంటే మాష్టారు" అన్నాడు ఎమ్మెల్యే పెద్దరికం వహిస్తూ. అందరిలాగే మౌనంగా ఉంటే తన పెద్దరికం పోతుందేమోనని.

"పాష్టర్ వెంకునాయుడు కూడా రావాలి. ఆయన రాగానే శవయాత్ర మొదలవుతుంది. తూర్పు చెరువు దగ్గర శవదహనం."

"ఇంతకీ ఎవరు మాష్టారు చనిపోయింది?" మళ్ళీ అడిగాడు ఎమ్మెల్యే.

"ఎప్పటినుండో మనందరి అవసరాలు తీరుస్తూ తన్ని తాను నిలబెట్టుకోలేక ఇవాళ ఇలా..."

"నమస్కారం మాష్టారు "అప్పుడే వచ్చిన పాష్టర్ వెంకునాయుడి గొంతు విని అతని వైపు తిరిగి నమస్కారం చేసి...

"ఇక బయలుదేరుదామా" అన్నారు ఎమ్మెల్యేని, హజీని, పాష్టర్ని, ప్రక్కనే నిలబడ్డ మునిసిపల్ కమీషనర్ ని చూసి.

అందరూ సరే! అని మౌనంగా తలూపారు.

మీ నలుగురు...

"పాడె ఎత్తండి..." అన్నారు మాష్టారు. వాళ్ళ నలుగురివైపు చూసి.

ఇష్టం లేకపోయినా హజీ, పాష్టర్, మునిసిపల్ కమీషనర్ పాడె ఎత్తడానికి సిద్ధమయ్యారు. మాష్టారేమో తనని అడిగాడు. తాను కాదంటే అక్కడ రభస అవుతుంది. తాను ప్రజాసేవకుడు. శవాన్ని మోయడం వల్ల తనకి ప్రజల సానుభూతి లభిస్తుందని అనుకున్నాడు. తన చెయ్యి కూడా వేశాడు. పాడె బరువు మరీ ఎక్కువలేదు అలా అని తక్కువ లేదు. బరువు మొయ్యడం అలవాటు లేకపోయినా సులభంగానే మొయ్యగలం అన్న ధీమా వచ్చింది నలుగురిలో. మాష్టారు ఒక కుండలో దీపం పెట్టి దాన్ని ఉట్టెలో పెట్టి పాడె ముందు నిలబడి నడవసాగేరు.

ఊరిలో ఉన్న వీధులన్నింటి నుంచీ నడచి చెరువుకి దగ్గర వైపు వెళుతున్నాం అని చెప్పారు. పాడె కదలగానే ప్రక్కింటి వాళ్ళు కొన్ని పువ్వులు తెచ్చి పాడె మీద చల్లారు.

వాళ్ళను చూసి మరో ఇంటివారు. ఇలా ప్రతి ఇంటి ముందునుండీ వెళుతుంటే పువ్వులు వేసి పాడెకి నమస్కారం చేస్తున్నారు. ఒక్కొక్కరు వచ్చి శవయాత్రలో కలిసి నడుస్తున్నారు. తూర్పు చెరువు చేరే సరికి వేలాది మంది జనం శవయాత్రలో పాల్గొన్నారు.

తూర్పు చెరువే ఆ ఊరంతటికీ పెద్ద చెరువు. కానీ ఏళ్ళ తరబడి దానిపై సరైన శ్రద్ధ పెట్టకపోవడం వల్ల గట్టుపడిపోయి చుట్టూ పొదలు పెరిగిపోయాయి. దీనికి తోడుగా ప్రతీ ఏడాది గణపతి పూజలు జరిపి ఆ బొమ్మలని తెచ్చి ఇక్కడ నిమజ్జనం చెయ్యడంతో చెరువు విస్తీర్ణం తగ్గిపోయింది. గత రెండు మూడేళ్ళుగా ఇళ్ళ కట్టడాలు ఎక్కువై పాత ఇళ్ళ రద్దీ కూడా ఇక్కడే పోగవడం వల్ల చెరువులో నీరు మరింత తగ్గింది. తూర్పు వైపున మాత్రమే కొన్ని నీళ్ళున్నాయి.

ఊరు పెరిగిపోవడం వల్ల, ఊర్లో నేల తగ్గిపోవడం వల్ల చెరువు ఖాళీ నేలలా కనిపించడం మొదలుపెట్టింది.

కొత్త కమీషనర్ రావడం, ఎమ్మెల్యే కొత్తగా ఎన్నిక అవ్వడం ఒక్కసారి జరిగాయి. ఇద్దరూ కలిసి తీసుకొన్న నిర్ణయం వల్ల మా ఊరి చెత్తంతా చెరువు గట్టుల చుట్టూ పొయ్యడం మొదలుపెట్టారు. ఊరు చెత్తే కాక లారీల చెత్త, బేటరీలు, ఇనుప సామాన్లు, ఊర్లోని చిన్న చిత్తక హాస్పిటల్ చెత్తతో సహా అన్ని రకాల చెత్తలు అందరూ తూర్పు చెరువు వైపు గట్టు దాకా తెచ్చి పోస్తున్నారు. రోజురోజుకీ నీరు తగ్గిపోయి నేల పెరిగిపోతున్నది. దాన్ని ఆక్రమించడానికి ఎవరి ప్రణాళికలు వారికున్నాయి.

మాష్టారు పాడెని దింపమన్నారు.

“ఇక్కడెందుకండి ప్రక్కనే ఉన్న శ్మశానానికి తీసుకెళ్ళాలిగా” అన్నారు ఎమ్మెల్యే.

“కాదు. ఈ శవదహనం ఇక్కడే జరగాలి.”

“ఇక్కడెలా చేస్తారు. ఇది శ్మశానం కాదు కదా” అన్నారు అందరూ.

“శవం ఇక్కడే ఉంది కాబట్టి” అన్నారు భద్రాచలం గారు గట్టిగా అందరికీ వినబడేలా!

“శవం పాడె మీద ఉంది కదండి. పాడెతో శవాన్ని శ్మశానానికి తీసుకెళ్ళిపోతే సరిపోతుంది” అని హజీ ఎమ్మెల్యేకి వత్తాసు పలికాడు.

“మీది ఏ కులమో, మతమో చెప్పలేదు. మాకు తెలియదు. మీరంటే మాకు గౌరవం ఉంది. మీకు హిందూ శ్మశానం మీద నమ్మకం లేకపోతే మా చర్చి శ్మశానంలో మీకు ఖననానికి జాగా ఇస్తాను మాష్టారు” అన్నాడు మాష్టారు.

మాష్టారు పేరు భద్రాచలం. కాబట్టి ఆయన ఆ ఊరి నుండి వచ్చినవాడేమో. ఊరిపేరు తన పేరుగా పెట్టుకున్నాడేమో. అసలు హిందువు కాదేమో. అందుకే హిందూ శ్మశానానికి వెళ్ళలేదు అని చాలా మందికి అనుమానం వచ్చింది.

“మా మతంలో మీరు చేరుతానంటే, ఇప్పుడే ఖాజీని పిలిపించి కావలసిన ఏర్పాటు చేస్తాను. మసీదు పక్క ఖబర్ స్థాన్లో మీ కుటుంబానికి కూడా జాగా ఏర్పాటు చేస్తాను” అన్నాడు హజీ.

“నా మీద మీకున్న అభిమానానికి నేను ఆనందించే స్థితిలో లేను. కృతజ్ఞతలు. కానీ మనం అందరం కలిసి ఏర్పాటు చేసిన ఈ శ్మశానం వంటి స్థలంలోనే శవ దహనం జరగాలి” అని మరింత గంభీరంగా గట్టిగా అని “పాడె దింపండి” అని ఆదేశించారు.

అప్పటిదాకా మొయ్యడం వల్ల మోచేతులు నొప్పి పెట్టడం మొదలవ్వడంతో పాడె మోస్తున్న నలుగురు పాడె దింపారు. భద్రాచలం మాష్టారు చేతిలో దీపంతో ఉన్న కుండ పాడె ముందు పెట్టారు. పాడె మీద ఉన్న తెల్ల బట్ట ఒక చేత్తో తీసారు.

పాడె చుట్టు ఉన్న వాళ్ళు ఆశ్చర్యపోయారు. పాడె మీద శవం లేదు.

“శవం లేదు” “శవం లేదు” అన్న ఆశ్చర్యంతో కూడిన గుసగుసలు వెనక పాడె కనిపించని వాళ్ళకు వినిపిస్తున్నాయి. ఇంతలో ఎవరో తీసుకొచ్చిన మైక్లో మాష్టారు మాట్లాడడం మొదలుపెట్టారు.

“నా దుఃఖాన్ని పంచుకునేందుకు వచ్చిన మీ అందరికీ నా కృతజ్ఞతలు. ఈ దుఃఖం మనందరిది. ఎందుకంటే ఇప్పుడు చనిపోయింది ఎవరో కాదు. మన ఊరి నీరు” అన్నారు మాష్టారు. కలకలం ఆగిపోయింది. అంతా నిశ్శబ్దం.

“అవును మన ఊరి నీరు చనిపోయింది. ఇక్కడ నీరు చనిపోయింది. మా ఇంటి నూతి నీరు చనిపోయి చాలా చాలం అయింది. అందులోని మట్టే ఈ పాడె మీద తల ఆకారంలో ఉన్న మట్టి ముద్ద. మా వీధి బోర్వెల్ ఎండిపోయింది. బోర్వెల్ భాగాలే ఈ పాడె మీద ఉన్న శవం మొండెం. ఆ తరువాత మునిసిపల్ ఫైప్లు వచ్చాయి. అవి కూడా తాగడానికి ఉపయోగపడే నీరివ్వలేక ఖాళీ గొట్టాలుగా మిగిలిపోయాయి. అవే ఈ పాడెమీద ఉన్న శవం చేతులు, కాళ్ళు. గత ఏడాదిగా మనందరి నిర్లక్ష్యం వల్ల, స్వార్థపరుల దురాశ వల్ల, రాజకీయ నాయకుల, అధికారుల స్వార్థపూరిత మూర్ఖత్వం వల్ల ఈ చెరువు మన ఊరి ఆఖరి మంచినీటి వసతి చచ్చిపోయింది...” అన్నారు మాష్టారు. నిశ్శబ్దం కొనసాగుతోంది.

“అందుకే మనందరం పై ఊరు ఫేక్టరీలో తయారయ్యే మంచి నీరు కొనుక్కొంటున్నాం. ఈ ఊరి చెరువు నీరు చనిపోయిందంటే మీరు నమ్మలేదు కానీ చూడండి” అని కుండలోని దీపాన్ని తీసి పాడె మీదుగా నీటివైపు విసిరారు.

నీటిలో పడ్డ దీపం ఆరిపోకుండా భగ్గుమని మండింది. నీరంటుకుంది. నీరు కాలుతుంది. నీరు శవంలా కాలుతున్నది. నీటితో పాటు ఉన్న చెత్తా చెదారం కూడా అంటుకొని కాలి కమురు వాసన వేస్తున్నది. పొగ గాలిలోకి లేస్తున్నది.

ఊరి చెరువు చచ్చిపోయిందన్నది అప్పుడు అందరికీ అర్థం అయ్యింది.

కాలుతున్న నీరుని చూసి అందరూ చలించిపోయారు. కాలుతున్న చెరువుని చూసి అవాక్కయ్యారు. ఊరి చెరువుకి జరిగే దహన సంస్కార దృశ్యం ఈ దేశంలోని ప్రతీ ఊరిలో ప్రతి పల్లెలో జరుగుతున్న నేటి నీటి హత్యని ప్రతిబింబిస్తున్నది.

‘చెరువులని చంపుకునే దేశం అభివృద్ధి చెందుతుందా?’ మాష్టారు గొంతు జీరపోయింది. ఇప్పుడు జనంలో కలకలం లేదు. వాళ్ళు ఆలోచనలో పడ్డారు.

BCI

రైతుల ఉత్సాహం - వినియోగదారుల ప్రోత్సాహంతో

సంబరంగా సాగిన

హైదరాబాద్ ఆర్గానిక్ ఫుడ్ మేళా

హైదరాబాద్
ఆర్గానిక్
పుడ్ మేళా
ఉదయం 10 నుండి రాత్రి 8 వరకు
3, 4 మార్చి 2012
IICT స్టాఫ్ క్లబ్, హైదరాబాద్

హైదరాబాద్
ఆర్గానిక్
పుడ్ మేళా
ఉదయం 10 నుండి రాత్రి 8 వరకు
3, 4 మార్చి 2012
IICT స్టాఫ్ క్లబ్, హైదరాబాద్

లభించేలా చూసేందుకూ సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం, సహజ ఆహారం సంస్థలు మార్చి 3-4 తేదీలలో హైదరాబాద్ ఆర్గానిక్ ఫుడ్ మేళా ను ఐఐఐటి స్టాఫ్ క్లబ్ (హబ్స్ గూడ) లో నిర్వహించాయి. రాష్ట్రంలోని 15 జిల్లాలనుండి సేంద్రియ రైతులు మరియు సేంద్రియ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహిస్తున్న సంస్థలు పాల్గొని 28 స్టాళ్ళు ఏర్పాటుచేసారు. ఈ ఫుడ్ మేళాలో ఏనబావి, బొమ్మలరామారం, కదిరి, వేంపల్లి సేంద్రియ వ్యవసాయ ఉత్పత్తిదారుల సహకార సంఘాలతో పాటు వ్యవసాయ శాఖ ప్రోత్సహిస్తున్న వివిధ జిల్లాల రైతులు స్టాళ్ళను ఏర్పాటుచేసారు. జొన్న పరిశోధనా కేంద్రం, ఎన్.ఐ.ఆర్.డి, వ్యవసాయ విశ్వ విద్యాలయ జర్నలిజం విభాగం లాంటి ప్రభుత్వ సంస్థలతో పాటు ఆంధ్ర, చేతన సాసైటీ లాంటి స్వచ్ఛంద సంస్థలు, 24 లెటర్ మంత్రి, 18 హార్ట్స్, రోహిత కాఫీ లాంటి ప్రైవేట్ సంస్థలు స్టాళ్ళను ఏర్పాటుచేసాయి. సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం ప్రత్యేకంగా ఇంటి వంట, తొలకరి స్టాళ్ళను ఏర్పాటుచేసింది. ఈ మేళాకు నాబార్డ్ ఛీఫ్ జనరల్ మేనేజర్ పాలాది మోహనయ్య ముఖ్య అతిథిగా హాజరై స్టాళ్ళను సందర్శించారు. వివిధ ప్రభుత్వ శాఖల అధికారులు, స్వచ్ఛంద సంస్థల ప్రతినిధులు, 3 వేలకు పైగా సందర్శకులు మేళాకు హాజరై నిర్వాహకులను అభినందించారు. రైతుల ఉత్సాహంతో, వినియోగదారుల ప్రోత్సాహంతో సాగిన ఈ మేళా లాంటివి మరిన్ని చోట్ల ఏర్పాటు చేయాలని ఆకాంక్షించారు.

సుస్థిర వ్యవసాయానికి పునాది వేస్తూ, సహజ ఆహారానికి సహకారమిస్తూ
రైతు చేతి పనిముట్టుగా, పల్లె ప్రజల గుండె చప్పుడుగా,
పర్యావరణ ప్రేమికుల నేస్తంగా,
విషతుల్యంకాని మంచి ఆహారాన్ని కోరుకునే నగర ప్రజల కరదీపికగా,
నిజమైన స్వాతంత్ర్యాన్నీ స్వరాజ్యాన్నీ కోరుకునే దేశాభిమానుల ఉమ్మడి వేదికగా-

సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం , సహజ ఆహారం సంయుక్త నిర్వహణలో,
వ్యవసాయశాస్త్రవేత్త డా.జి.వి. రామాంజనేయులు సంపాదకత్వంలో

వెలువడుతున్న కొత్త గొంతుక

తొలకరి

సుస్థిర వ్యవసాయ మాసపత్రిక

చదవండి! చదివించండి! చందాదారులుకండి! చందాలు చేర్చించండి!

విడిప్రతివెల : 15 రూపాయలు

సంవత్సరచందా: 150 రూపాయలు

జీవిత చందా: 2000 రూపాయలు

మీరు పల్లెలో వుంటే....

- ❖ పత్రిక చందాదారులుగా చేరొచ్చు
- ❖ మీ తోటి పల్లె ప్రజలను చందాదారులుగా చేర్చించొచ్చు
- ❖ నిరక్షరాస్యులైన పల్లె రైతులకు పత్రికను చదివి వినిపించవచ్చు
- ❖ గ్రామీణ, రైతాంగ సమస్యలపై, సాగులో అనుభవాలపై రచనలు పంపించవచ్చు

మీరు నగరంలో వుంటే.....

- ❖ మీరు పత్రిక చందాదారులుగా చేరవచ్చు
- ❖ గ్రామంలో వుండి వ్యవసాయం చేసే మీ కుటుంబసభ్యులు, స్నేహితులు, బంధువుల పేరున పత్రికకు చందా కట్టి పోస్టులో పంపించవచ్చు
- ❖ కాలువ్య రహిత ఆహారాన్నీ పర్యావరణాన్నీ కోరుకునే మీరు శుభకార్యాల సందర్భంగా పత్రికకు చందాకట్టి గిఫ్టుగా యివ్వవచ్చు

చందాలు, ఏజెన్సీ గురించి సంప్రదించ వలసిన చిరునామా

మేనేజర్, తొలకరి

12-13-445, వీధి నెం.1, తార్నాక, సికింద్రాబాద్-500017 ఫోన్:040-65268303,27014302/7735

ప్రస్తుతం వంశ్య	KLVA102M268
ప్రస్తుతం పేరు	హిమతది
తారీఖు	07 February 2025
మొందు లబ్ధి	Yes
వెతుకే లబ్ధి	Yes
మొత్తం పేజీలు	37
పిల్ల నైజా పేజీలు	NO
భార్య పేజీలు	NO
తండ్రి పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Prigauler
పేజీలు నిర్దేశించినది	Prigauler
పూర్వ నమోద	APSON
పర్యక్త చేసినది	HEMA
పేజీలు పరిచయపెరిచి	
జ్ఞాపించు చేసినది	
పూర్వం చేసినది	
పరిష్కరి	3/2/25